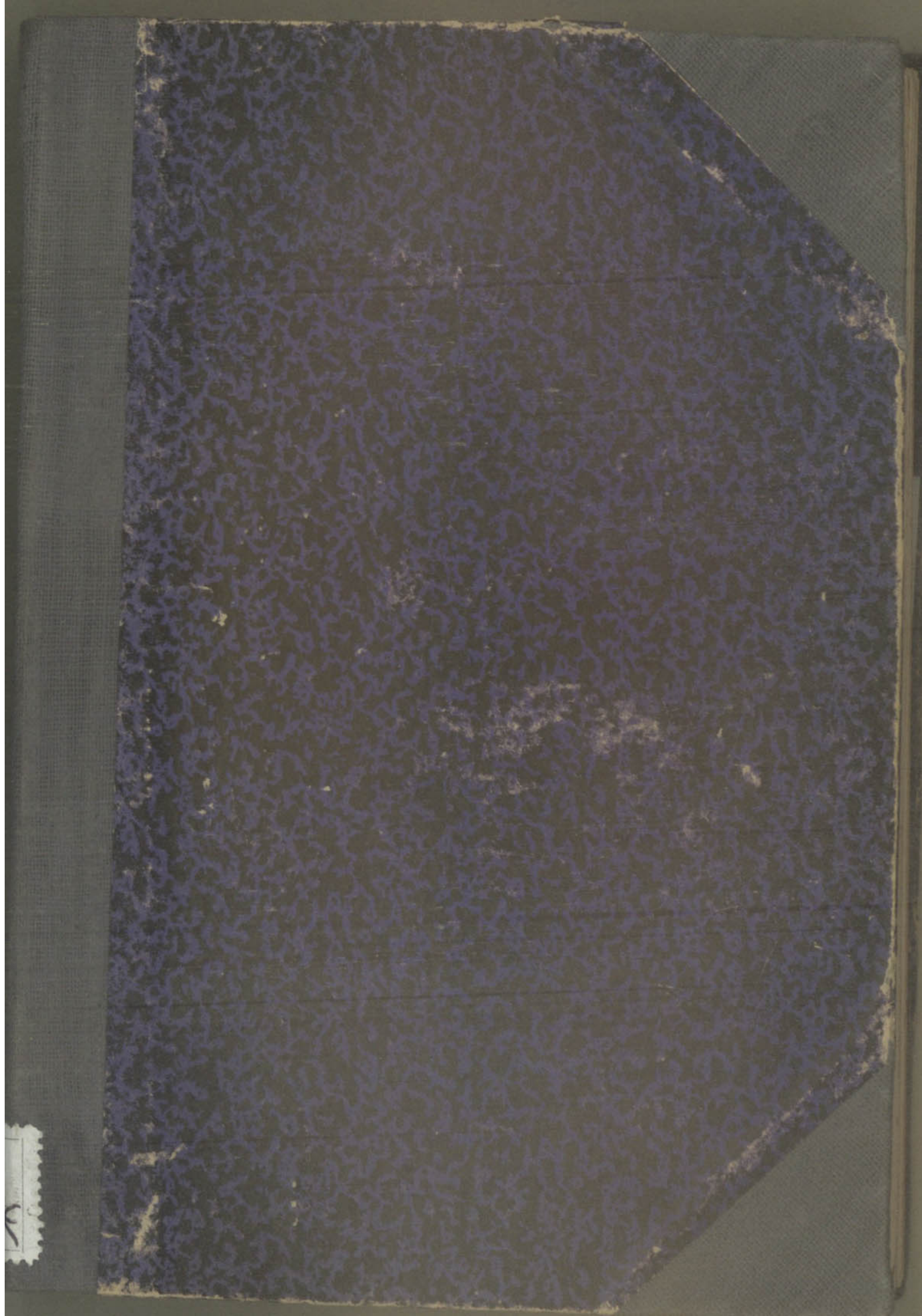
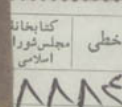

انا اطال الله بقاء فلان لا اشكو الزمان وان خان ولا اقول
فسد الآن فلم يزل فاسدا كان انما اشكو اخوانی الذین تغیروا
الوانا وصاروا علیّ مع الخطوب اعوانا وذهبوا بینی وبینهم حربا
عوانا وتکدر اصفاهم کان مشارب وتنکر ارضاهم کان مذاهب
وتوعّر اسهلهم کان طرائق وتزعزع اجملهم کان خلائق استنکر
اکثرهم کان عهدا ومال اکثرهم کان عقدا وکنت قبل ذالک
بسنین اتعجب من صدیق اذا رأیته جافیا ولم ار وده صافیا
واتبرم لصاحب اذا الفیت قلبه قاسیا ووجدته لعهد العشرة
ناسیا واذکر الهفوة الواحدة اذا بدرت والزلة النادرة اذا ندرت

عنه الی ان ارانی الله سبحانه العجائب وابرز الدهر لی من مکامنه
الغرائب وکثر تلون اصدقائنا وعم واستطابوا العتاب والذم
فرأیت الجفاء اصغر ذنوبهم والمراء ایسر عیوبهم والانقباض اوفق
طباعهم والاعراض انفق متاعهم وصادفت المکارم بینهم منسیة
مطویة ونیة اکثرهم فی اجتلابها واکتسابها نیة وهممهم منخفضة
عقب ارتفاع وصدورهم ضیقة بعد اتساع فعلمت ان البلاء
عام والکرام نیام وان اولئک الافاضل الذین کنت اسمع فی
السیر باخبارهم واقرء فیها محاسن آثارهم افنتهم الایام حسدا
فلم تغادر منهم احدا وجلست اندب تلک الرمم البوالی وابکی
تلک الدمن الخوالی وان امرء یبکی عظاما رمیمة لواهی اساس الصبر
محترق الصدر نعم کان فلان ادام الله سعادته علم بما تفضل به الوزیر

سواد فرمانی است که بهمراه خلعت در ماه ذی الحجه ۱۲۹۱
بجهت مقرب الخاقان حاجی میرزا محمد باقر خان حاکم طبس انفاذ شد

خوشتر لباسی که از جامه خانهٔ حواس درخور زینت زبان آید
حمد و سپاس مبدعی است تَعالیٰ عَن دَرکِ الاَوهامِ وَ القِیاس
که حلهٔ وجود را حلیهٔ دوش ممکنات ساخت و قامت طوبی
مثال ما را بتشریف شریف اِنّی جاعِلٌ فِی الاَرضِ خَلیفَةً
بیاراست و بنواخت اِنَّ هذا لَهُوَ الفَضلُ المُبین و
چاکران خلص و بندگان مخلص این درگاه آسمان پناه را
خلعت وَ یَلبَسُونَ ثِیاباً مِن سُندُسٍ خُضرٍ وَ اِستَبرَقٍ مُتَّکِئینَ فیها
عَلَی الاَرائِکِ برکتف جان انداخت وَ ذالِکَ جَزاءُ المُحسِنین
لازِلتُ مِن شُکری فی حُلَّةٍ لابِسُها ذو سَلَبٍ فاخِرٍ

و جواهر زواهر صلوات زاکیات و خرائد فرائد تحیات
وافیات کَجُمانَةِ البَحرِیِّ راقَ نِظامُها کَالعَنبَرِ الشِّحرِیِّ فُضَّ خِتامُها
نثار مجلس حضور و محضر پرنور اجداد و احفاد اطهار و امجاد ما
که هر یک اختر درخشان برج امامت و گوهر غلطان درج کرامتند
لاسیما اربعهٔ متناسبه که اصحاب کسایند و مخصوصین رسول خدا
و ممدوحین آیات تطهیر وَ اِنَّما ما اَرَّخَت ریحٌ وَ غَرَّدَ بُلبُلٌ
و بعد از آنجائیکه شاهنشاه ازل و مالک الملوک لم
یزل خلعت ایالت و حکمرانی و تشریف ولایت و جهانبانی بسیط خاک
و اثیر افلاک را در ما پوشانید و بحکم تُؤتِی المُلکَ مَن تَشاءُ اسلاف و
اخلاف ما را کابراً عن کابرٍ براورنگ وَ آتَیناهُ الحُکمَ صَبِیّاً
و سریر وَ رَفَعناهُ مَکاناً عَلِیّاً نشانید لطف ملخص و نور مشخص

و سایهٔ اخص خویش بدون کم و بیش گردانید رَبِّ اَوزِعنی
اَن اَشکُرَ نِعمَتَکَ الَّتی اَنعَمتَ بِها عَلَیَّ و شیعیان ما را که پرتو این
شمع و مفرد این جمعند بتکریم کریمهٔ یُحَلَّونَ فیها مِن اَساوِرَ مِن ذَهَبٍ وَ
لُؤلُؤاً وَ لِباسُهُم فیها حَریرٌ مخصوص فرمود و بتشریف شریف وَ فَضَّلناهُم
عَلیٰ کَثیرٍ مِمَّن خَلَقنا تَفضیلاً محظوظ نمود تَعالیٰ شَأنُهُ وَ عَظُمَ سُلطانُهُ
وَ جَلَّ بُرهانُهُ و هر یک از بندگان عقیدت مند و چاکران صداقت
پسند که در اکناف این درگاه ملایک مطاف برحسب وَ کُلٌّ یَعمَلُ عَلیٰ
شاکِلَتِهِ بقدم ارادت پویند و بوسیلهٔ خدمتی تقرب جویند
موافق اِنّا لا نُضیعُ اَجرَ مَن اَحسَنَ عَمَلاً مورد الطاف و منظور نظر ایتلاف
و انعطاف فرمائیم من جمله معتمد این دربار و مؤتمن سدهٔ سدره آثار
مقرب الخاقان حاجی میرزا محمد باقر خان عماد الملک که عمدهٔ ممالیک

این درگاه و زبدهٔ حاجبان این بارگاه است خدمات او در نظر
اولیای آستان عرش بنیان ما ادام الله تعالی تاییدهم و تسدیدهم
مقام فَتَقَبَّلَها رَبُّها بِقَبولٍ حَسَنٍ گزیده و بمراتب لیاقت اِنّا
لَمُوَفّوهُم نَصیبَهُم غَیرَ مَنقوصٍ رسیده لهذا جناب جلالتمآب
اجل اکرم افخم حاجِبُ العَتَبَةِ العَلِیَّه و مُقَرَّبُ الحَضرَةِ الرَّضِیَّه
میرزا سعید خان ولی آستان گردون بنیان را امر میفرمائیم که
یکثوب سرداری ترمهٔ کشمیری عَلَیها مِنَ الوَشیِ المُحَبَّرِ حُلَّةٌ وَ فیها
مِنَ المِسکِ الزَّکِیِّ نَسیمٌ که آثار وَ لِباسُ التَّقویٰ ذالِکَ خَیرٌ در آن
مشاهد و معاین و سُدی و لُحمه اش مِن نُصرَةِ اللهِ لا مِن نَسجِ داوُد
در آن محسوس و مبین بوده باشد باغبار ضریح انور و مرقد اطهر ما
که سرمهٔ دیدهٔ املاک و توتیای چشم افلاک است متبرک و

نیمن نماید ومورد منها یلوح لنا الطراز الاول ومصداق
رقمت علی العنوان من دیباجها دیباجه الشرف الذی لا یجهل
فرماید وبسر افرازی وامتیاز عالیجاه معزی الیه ارسال وانفاد دارد
تا آنکه توقیع همایون وخلعت خورشید مونرا زینت تارک افتخار و
پیرایه دوش اعتبار سازد ومن بعد را چون پیش در خدمات ما
پیش از پیش بذل جهد نموده بر ملکوتیون بنازد

سواد مقاله قد کتبتها وارسلت بها الی الوزیر میرزا سعید خان
فی ذی القعده من سنة ۱۲۹۱ وهی ثلاثة وستون قرینة وقد ضمنتها
بتایید الله تعالی وتسدیده تسعة وعشرین شعرا من الاشعار العربیة
والشواهد الادبیة وستة وثلاثین من الامثال العربیة السایرة والکنایات
الدائرة وبضع عشرة آیة من الآیات القرآنیة علی صادعها الف تحیة

ابلا اهلا للعلم واهلیه ٭ والفضل وبنیه ٭ والادب
وذویه ٭ فی ظل المولی الوزیر ٭ والصدر الکبیر ٭ ذی الصیت الشهیر
والنسب الکثیر ٭ فرند ربی فضائله نضیره ٭ ودر نواله ابدا غزیره ٭ اعز الله
اعوانه ٭ وقوم ارکانه ٭ وشید بنیانه ٭ واوضح تبیانه ٭ ایده و
سدده ٭ وعمره فابده ٭ وانجزه الاقبال ما وعده ٭ واطلع
کوکبه من شرق المجد وفی افق العلا صعده ٭ لا زالت منصورة اعلامه
میسورة مرامه ٭ مطاعة احکامه ٭ مطیعة ایامه ٭ نشا وبابکار
المعالی غرامه ٭ له غرة قعسا واف ذمامه ٭ فی عیش رغید ٭ وجد
سعید ٭ وعدد وعدید ٭ وطارف وتلید ٭ انه لحب الخیر لشدید ٭
وما یبدی الباطل وما یعید ٭ اللهم اسبغ ظلاله ٭ واشرق آصاله
وحصل بلطفک آماله ٭ وفصل بفضلک اجماله ٭ فلا یفعل الا سیف افعاله

مع کونه من خدام ذلک الباب ٭ وملتزمی هذه الجناب ٭ وعلیه من
ایادیه قباب ٭ وفی جیده سخاب ٭ القی الدهر علیه جرانه ٭ و
اوقد فی قلبه نیرانه ٭ وسل علیه سیفه وسنانه ٭ واراه اطواره
والوانه ٭ فاغبش رواده ٭ واشمت حساده ٭ واخلف میعاده ٭ و
رددون غایته جواده ٭ حتی جارت الجیران ٭ وخانت الاخوان ٭
وانقلب الزمان ٭ کما تنقلب الافعوان ٭ الی ان غرنی بفلان ٭ فلا لعا له
اذ خان ومان ٭ ارسلته فی سومه ٭ فنحی نحو رومه ٭ وباع غده
بیومه ٭ وذلک حین مستنی ید الایام بالعلل ٭ وعللنی بعلل منها بعد
نهل ٭ واضرم الدماء فی العروق بالشعل ٭ حتی کدت ابدل الامل بالاجل
واتخذ العقال عن المعقل ٭ وهو فی خلال ذلک یخصف حذاه ٭ ویلوی الی
ویبدل دینه بدنیاه ٭ ویقول هذا المعروف اوحاه ٭ کانی

ام عامر ٭ آنسنی بتکرار خامر ٭ او القطا صادنی باظرق کری ٭ ولیس
العبد باول من غره السراب ٭ وما دری اخاه من الذئاب ٭ وکم اسد
اروا اجهن کلاب ٭ اذ ظنه الخل الذی لا یشاغل ٭ واورده موارد کلیب
وائل ٭ هیهات تکتم فی الظلام مشاعل ٭ کسراب بقیعة یحسبها
الظمآن ماء ٭ او الحباحب تظن فی الظلماء ضیاء ٭ فصار قصاری
ذلک ان جازانی جزاء سنمار ٭ وخاننی کما خان الفرزدق بالنوار ٭
فغادرنی بقلب مستطار ٭ ففعل ما فعل ٭ واوقعنی فی سلا جمل ٭ و
بالاثلاث لحم لا تظل ٭ ما اضیق العیش لولا فسحة الامل ٭ فیا لله
لعدو الخصم الالد ٭ وما حمله علی ذلک من الحسد ٭ کل العداوة
قد ترجی ازالتها ٭ الا عداوة من عادی من الحسد ٭ اولئک هم شر
البریة ٭ والحسد بئس السجیة ٭ مع انی ما اصغیت له اناه ٭ ولم اصغر

اذا سار في حبل طاله ٭ وكما اشترى العلم بالثمن الغالي ٭ واحيى منه
الرسوم البوالي ٭ واهل منه الرباع الخوالي ٭ زين به جيد المعالي ٭
واعلى به في الدرج العوالي ٭ فعواطل الفضل به حوال ٭ وكل مجلى
له مصلي اوتال ٭ وذخائر السوابق والتوالي ٭ وما عهدي بمجد عنه
خال ٭ فالوزارة قوس هو باريها ٭ فاعطها باريها ٭ والصدارة
دار هو بانيها ٭ فمكنه فيها ٭ وما مات من المكارم فهو محييها ٭
فكن موليه من كل خير انت موليها ٭ حتى تعود به المعالي مخضرة
العيدان ٭ مورقة الافنان ٭ متعطرا نسيمها الاردان ٭
فكانما اخلاقها الريحان ٭ والمجلس العالي ذا البستان ٭
والعبد فيه حمامة تغريدها ٭ فيه المديح وطوقها الاحسان ٭
وبعد فالعبد المملوك ٭ والفقير الصعلوك ٭ يقبل

الارض اجلالا لمالكه ٭ ويؤدي باستلام بابه بعض مناسكه ٭
ومعه بضاعة مزجاة يستوفي بها الكيل ٭ فليسعده النطق
ان لم يساعده المال والخيل ٭ يجر الى السحاب بمائه ٭ ويهدي
لمجلسه الكريم ما حاز من نعمائه ٭ فهو كناقل التمر الى هجر ٭ وحامل
الثمر الى الشجر ٭ وممد النار بالشرر ٭ والمهدي الى الشمس ضوء
القمر ٭ لان الوزير اطال الله بقاه ٭ واعطاه مناه ٭ عنده من
الفضل غائر عين ٭ وذائد كل كذب ومين ٭ ومشنف الاذان
بسمطين ٭ ضارب في الاداب بالقدح المعلى ٭ وجامع
شارد العلوم ولولاه لكانت ام الفضائل ثكلى ٭ ومنتحلي المعارف
عنده باليمين ٭ سرب في سرب قطين وظعين ٭ وكلهم اليوم
لديه مكين امين ٭ وما منهم من احد عنه حاجزين ٭ والعبد

لقيناه الا انى علمته الرماية ٭ ولقنته الرواية ٭ فذنبى ذنب صخر ٭
لكن بان على الاناس مالاقى الذبره ٭ ولقد اعذر من انذره ٭ وحذر من
خبره ٭ احذر عدوك مرة ٭ واحذر صديقك الف مرة ٭ فلربما
انقلب الصديق وكان اخبر بالمضرة ٭ وها قد وقع العبد فى امر لا ينادى
وليده ٭ ويرق له قريبه وبعيده ٭ من قلب واجب ٭ وهم ناصب
ولب عازب ٭ بين قنوط واياس ٭ ورجاء وايناس ٭ اليك اشكو
ولا اشكو الى احد ٭ ولا قرار على زار من الاسد ٭ والمأمول لدفع البأساء
وكشف الضراء ٭ بعد مقاساة التعب ٭ ومعاناة نصب يا الهامن
نصب ٭ ليس الا مولاى الوزير ٭ والله هو اللطيف الخبير ٭ فمن للعبد
سواه ٭ ام من يجيب المضطر اذا دعاه ٭ فاذا الكريم نبت به ايامه ٭
لم ينتعش الا بعون كريم ٭ فاعن عن الخطب العظيم فانما ٭ يرجى العظيم

لدفع كل عظيم ٭ فانه عليه من الله لسان صابحة ٭ ويد راجحة ٭ يأتى
بالامر من فصه ٭ ويروى الحديث عن نصه ٭ الى مارآه العين يرشده
الحدس ٭ واذا اطلعت كواكب رأيه فلا قمر ولا شمس ٭ على انه ثاقب الزند ٭
ممتع العار والزند ٭ حديقة الفضل به ريانه ٭ ووجه العلم كاشف له
عن المحيا ٭ يعرف جياد هذا المضمار ٭ لدى الاختبار ٭ كما يعرف الدرهم
من الدينار ٭ بل كما يشاهد الشمس فى رابعة النهار ٭ فان شانئ
الحسود ٭ والحسود لا يسود ٭ فمهلا ابيت اللعن لا تصغ الى الوشاة
فيمن عينه انقد من اثره ٭ ومخبره اوضح من خبره ٭ فان شانئ ابتره ٭
ومن الذئب اغدره ٭ انه فكر وقدره ٭ فقتل كيف قدره ٭ ثم قتل
كيف قدره ٭ وقد قيل فيما غبره ٭ انما تعرف السوابق عند
الرهان ٭ وعند الامتحان يكرم الرجل او يهان ٭ فان من

سیدنا الوزیر بفات العبد الاسیر ۰ فانت بما املت منیات
جدیره ۰ وانی لما انزلت الی من خیر فقیر ۰ وسیدنا ادام الله توفیقه ۰
وسهل الی مرامه طریقه ۰ فی عبده الرای الاعلی ۰ والامر الارفع
الاسنی ۰ لا زالت موافقة لامره القضاء ۰ وجاریة علی رایه الاشیاء ۰
وفائضة علی اهل العلم ایادیه ۰ وغائضة من بین الانام اعادیه ۰
اللهم انلنا هذه المنیة ۰ وبلغنا هذه البغیة ۰
بحق محمد سید البشر ۰ والشفیع المشفع فی المحشر ۰

سواد جواب کاغذ حاجی سید ابو الحسن شاه است که مشتمل بر اشعار
غدیریه در ذی الحجه سنه ۱۲۹۱ نوشته شده است

اشعار آبدار حضرت شفائی لا زال محبوا بطول البقاء که در وصف روز غدیر
برشته تحریر و در سلک تقریر و تسطیر درج شده بود درجی بود مملو

از لآلی که کالای بشارا این برد را بدان کاسد و کالی نموده اید سبحان
الله مگر طبع وقاد سامی عمان است که دامان دامان گوهر غلطان ازان میخیزد
یا آنکه قریحه سحبان و حسان است که فضحای قحطان و عدنان را آبرو
میریزد لله درک ما اغزر وبلک وطلک خدا نمیداند از فقر
انعدام بصر که گویند نظر چرا بستی تحیر و تألم از رواج و صور حاصل آمد
جائی که حیرت آمد سمع و بصر نباشد اگرچه مثل شما را که بحمد الله در
معارف دیده جذع البصیرة فارح الاقدام گشوده اید انعدام بصر و نکردن
نظر در اشباح و صور بیشتر جاذب جمعیت خاطر است زیرا که زحمهای
نظر بر بصیر می‌آید ونعیبات العیان عن الخبر و در همین معنی من خود ساخته‌ام
گروه بی بصران فارغ از غم نکهند نه دیده باز کنند و نه دل بکف بندند
خلاف دیده وران کاین فریق دلشدگان ز دام زلف نکویان بهیچ ره نرهند

و نیز حریری راست ولما تعامی الدهر وهو ابو الوری تعامیت
کی اشی علی سنن الدهر ولی علم الله که همیشه شفای چشم شما را از خداوند
بصیر سائل و طالبم و دیدن شما را آمل و راغب خداوند اجابت فرمایند
بان مثنوی نوشته چون واقف نه از سر غیب باشد اندر پرده بازیهای
پنهان غم مخور مجالس ایوان و لله الحمد بکام دل دوستان گذشت
لیکن بی وجود تو بهر سو که نظر میکردم پیش چشم در و دیوار مصور
میشد زیاده عرضی و غرضی ندارم مسودة توقیع ارسل مع الخلعة
الی طهران لیتبرک بها السلطان ناصر الدین شاه ادام الله تعالی ملکه یوم
النیروز من السنة الآتیة وقد کتبتها فی اواخر ذی الحجة من سنة ۱۲۹۱

العزة لله تعالی ۰ وله الحمد ۰ قدیم المجد ۰ عزیز الجند ۰ لا یحیط بسلطانه
امد ۰ ولا شریک له فی ملکه احد ۰ ولیس له صاحبة ولا ولد ۰ عظم سلطانه ۰

وجل برهانه ۰ وعلی مکانه ۰ وتعالی شانه ۰ هذه سنة جدیدة وهو ملک
قدیم ۰ وتجدد النیروز علی دوام ملکه برهان قویم ۰ وتلک الایام نداولها
بین الناس ۰ ذلک تقدیر العزیز العلیم ۰ فتعالی الله الملک الحق لا اله
الا هو رب العرش الکریم ۰ نحمده علی ما انعم ۰ والبسنا حلل الوجود
من العدم ۰ بفضله الاعم ۰ وکرمه الاتم ۰ سبحانه سبحانه ملک
الوری فاق الامم ۰ لا زلت من شکری فی حلة ۰ لابسها ذو سلب
فاخرة ۰ ونصلی ونسلم علی آبائنا الاقدمین ۰ واجدادنا الاکرمین ۰ لابسی
حلل الولایة ۰ ومکتسی خلع الهدایة ۰ صلوة کریح المسک فض ختامه ۰
سلاما کفیض المزن فاض سجامه ۰ ونخص منهم اصحاب الکساء ۰
ومخصوصی الاجتباء والاصطفاء ۰ لا سیما ناصر دینه ۰ ولیث عرینه ۰
والله یؤید بنصره من یشاء ۰ ما اهتز روض وغنی البلبل الشادی ۰

أما بعد فهذا كتابنا ينطق عليكم بالحق من عبد الله
علي ابن موسى شمس الشموس وانيس النفوس الى الملك
العادل والسلطان الباذل قاصم الاعادي قاسم الايادي الذي
رفعه الله مكانا عليا وآتاه الحكم بافعاله صبيا المليك الاعظم
مالك رقاب الامم سلطان السلاطين وخاقان الخواقين حامي
حمى المسلمين وسيف الله الشاهر على الملحدين غيث موالينا [illegible]
وزين المجاهدين المجتهدين المؤيد بتاييد الملك الحق المبين ناصر
الدولة والدنيا والدين منية مقدام وغنية قادم اذا اخذ
السيف الصقيل والقلم لازالت حافات الارض بكتبه معمورة و
ارجاء الممالك بسجال كرمه مغمورة ورياض الدولة بسحائب افضاله
ممطورة ورايات اقباله برياح الظفر منشورة ومباغيه محصلة ميسورة

فالقينا عليك كتابنا الكريم المشتمل على الفضل العظيم سلام
قولا من رب رحيم لنحقق على رايك القويم وذهنك السليم
ان سبيلك في خدمات تلك الحضرة العالية طريق قويم ومنهاجك
في ملازمة هذه السدة السامية صراط مستقيم فاذ اتيت الله
بقلب سليم انعمنا عليك بالتبجيل والتعظيم واقبلنا [illegible]
اقبال شفيق حميم وخصصناك بالمخاطبة والتكليم والبسناك
حلة من جنة نعيم كالكوكب الدري في الليل البهيم عليها
من الوشي المحبر حلة وفيها من المسك الزكي نسيم ويلبسون
من سندس واستبرق متقابلين فضلا من ربك ذالك هو
الفوز العظيم فهنيئا لك بنا ذا المعروف وقابله بالترحيب
والتكريم وتلبس بها يوم النيروز على اسم الله الوسيم

فانا ضمنا لك بلطف الله العميم ومنه الجسيم في مستقبل
سنتك التامين والتسليم والله على ما نقول وكيل وبه
زعيم وكن شاكرا لله فانه بسرائرك عليم وابتغ فيما آتاك
الله الدار الآخرة فانه نعيم مقيم ليغفر لك الله ما تقدم من
ذنبك وما تاخر ويتم نعمته عليك ويهديك الى صراط مستقيم
لازلت سددا للنهج القويم بحق محمد القسيم الجسيم الوسيم
النسيم **تعريب حكاية من حكايات الكلستان للشيخ
السعدي عربتها بامر الوزير ميرزا سعيد خان في الصفر من سنة ١٢٩٢**
ما غاب عن ذكري عهد الشباب اذ مررت في الطريق على وجه
كالبدر في البريق في صيف حره تغلي الافواه وسمومه تجفف المخ
والاباه فمنعني ضعف الاركان وشمس المعمعان عن القرار حتى لويت

الى ظل الجدار مترقبا من يطفي عني حر الهجير ومجيرا بشربة من ماء
الثلج يجيره اذ اشرق من ظلمات الدهليز نوره وجه لسان الفصاحة
عن بيان صباحته معترف بالقصور كما يطلع الصبح من حوالك
البهم ويخرج ماء الحيوان من حنادس الظلم فلم ادر اطيبه
بالجلاب ام امتزجت قطرات من ورد خديه بالشراب ام
اقتبس من طبع الوزير رقة وصفاء او استعار من غرة الغراء
بهجة وضياء فاخذت من كفه المخضوب وشربت و
تقاضيت الماضي من العمر وطلبت بهيچ روی نه نشنيد اين
عطش كه مراست بنوشم ار چه پيكر عه آب دريا را طوبى لذي
كوكب سعد تكون له عين يرى وجها في كل باكوره سكر
المدامة يصحو عند سحرته سكر الصبابة عند النفخ في الصور

وقد بدت [illegible] حلويات العرق ومراحد العرق

تعریب حکایة اخری معروفة من حکایات ثالیة للسابقة عربتها بامره الشریف ایضا فی التاریخ المذکور قبلها

حللت الجامع بکاشغر ٭ فی سنة صالح سلطان الخوارزم
محمد ابن تکش لمصالحة حبش التتر ٭ فرأیت غلاما فی غایة
الاعتدال ٭ ونهایة الجمال ٭ کما قیل فی الامثال ٭
معلمه یعلمه فنون ٭ التغنز والتدلل والتجافی ٭
فلم ارقبله لبشر ابهذی ٭ الخصال فهل یعلمه الخوافی ٭
اذا حل المسافر فی فناه ٭ یبدل بالجوار هوی المطاف ٭
وبین یدیه مقدمة الاعراب للزمخشری یقرأ منها
ضرب زید عمروا وکان المتعدی عمروا فقلت یا غلام ٭
الم یرفع الخصام ٭ بین زید وعمرو وقد وقع السلام ٭

بین حبش الخطا وملك الاسلام ٭ فتبسم ضاحکا
وسئل عن مولدی ٭ قلت بلدة طیبة ارض شیراز
بلدی ٭ فقال آت ٭ ما عندك للسعدی من الابیات ٭
قلت ٭ مبتلا شدم بدام زلف آن نحوی پسر ٭ ادبمن
چون زید با عمرو از غضب پر شور و شر ٭ میکند جد زید را ورفع
ندهد راس خویش ٭ زانکه جایز نیست رفع اندر عهد از حرف جر ٭
فاطرق ملیا وقال ٭ اکثر اشعاره معروفة بالعربیة فی
هذه المحال ٭ فان ذکر منها شیء کان اقرب الی مقتضی
المقام والحال ٭ سخن گوی با هر کس اندیکخوه ٭ چه گوید باندازه
عقل او ٭ قلت لما تصاحبت الی النحوه ٭ مال لنا العقل
الی المحوه ٭ قلوبنا فی شرك الحب صیده ٭ وانت مشغول

بعمرو وزيد ه فلما جد بكورا بهوى السياره قيل له فلان
هو السعدي المشاره فاقبل مسرعا وتلطف في الاعتذاره
وقال متاسفا لم تظهر طول المدة انني فلان ه حتى اودي
شكر مقدمات الشريف بالخدمة والامتنان ه قلت ه اذا
رأتك العين فالقلب فني ه فمعك لا اقول انني انا ه قال
لو استرحت في هذا الخط اياما ه لاستفدنا من خدمتك
مقاما ه قلت لا اقدر ه لمدلول هذا الخبر ه رأيت جليل
امر في الجبال ه قنوعا سكني شعاب القلال ه فقلت له لم
تركت البلاد ه وحل عقود قلوب الرجال ه فقال هناك
محل الملاح ه وكم تعثر الفيل عند الوحال ه فقلنا هذه
وتعانقنا ه وقبل كل رأس صاحبه ووجهه ودعناه

لا خير في تقبيل وجه الحبيب ه والقلب من توديعه في
النحيب ه اودع التفاح اهليه اذ ه بالصفرة حمرة خديه
شيب ه مسودة توقيع ميمون شريف صدر لاعزاز شريف اليمن عند
استيذانه للاياب من هذه العتبة المباركة في الربيع الثاني من سنة ١٢٩٢
الحمد لله العالي عن المكان ه السابق على الزمان ه المتعالي
بعظمته عن المساكن والاوطان ه والمتداني باحاطته
الى الظواعن والقطان ه باعث الرسل لتكميل الاسود
والاحمر ه ومرسل الانبياء لايضاح سبل الخير والشر ه
هو الذي ارسل رسوله بالهدى ودين الحق ه بعث محمدا
صلى الله عليه وآله وسلم من اطهر ارومة ه واكرم جرثومة ه
ممهدا القواعد الدين ه وموكدا الادلة المرسلين ه ومبشرا

للمطيعين ○ ونذيرا للعاصين ○ وهاديا الى الحق المبين ○
وفرعنا من اصله اصل الفخار المعرق ○ وجعلنا ثمرا
لشجره المثمر المورق ○ وجعل مشهدنا المعظم مطافا
للاملاك ○ وصير مرقدنا المكرم مزار السكان الارضين و
الافلاك ○ وخلق اشياعنا من فاضل طيننا طين الكرم ○ واوجد
اتباعنا من سلالة المجد الاقدم ○ وجعل التابعين من هذا
العين ○ لجنينا سبوكا من لجين ○ في شرف لا تفنى ○ وكرامة
لا تبلى ○ ثم الصلوة على آبائنا الاقدمين ○ واجدادنا الاكرمين ○
مصابيح الظلم ○ وينابيع الحكم ○ وعواصم الامم ○ واصحاب الفضل
والبذل والكرم ○ صلى عليهم ربهم وسلم ○ ما طلع طالع ○
واسفر عن وجه الصبح فجر لامع ○ وبعد فان

احق الفضائل بالتقديم ○ واسبق المكارم في استيجاب التعظيم ○
لدى اولياء هذه البقعة الكريمة ○ وامناء هذه الروضة
الشريفة العظيمة ○ اكرام الضيف الوارد ○ والترحيب للزائر
الوافد ○ سيما الواردين الينا من كل قطر شاسع ○ واللاذين
بنا من احداث الزمان اللاسع ○ ونخص منهم بالترحيب والتكريم ○
والتبجيل والتعظيم ○ اولي الاحساب السابغة النامية ○
وذوي الانساب السامكة السامية ○ كلا على حسب منزلته لدينا ○
وقربه الينا ○ ومن اكرم من زارنا في هذا الحول ○ واستحق
منا الكمال المن والطول ○ الجناب المستطاب ○ نتيجة
السادات الاطياب الانجاب ○ اسوة الاسرة الاحمدية ○ وسبط
الحضرة المصطفوية ○ شريف الشرفاء ○ ونقيب النقباء ○ خلاصة

خلاصة الایام ٭ سیف الاسلام ٭ الشریف احمد الحسنی و ابنه
الشریف الحسن و ابن اخته الشریف الحسین اشراف الیمن دار الیمن محل
اشیاعنا ٭ ومقام اتباعنا ٭ فنزلوا فی فنائنا عصوراً ٭ وحلّوا فی
جوارنا شهوراً ٭ فاخذوا من برّنا الحظ الوافر ٭ وحازوا من
طواف مرقدنا النصیب المتکاثر ٭ فلقیناهم بالتبجیل والتعظیم ٭
وضفناهم مدة مقامهم ضیافة الکریم للکریم ٭ الی ان استأذنونا
فی العود والایاب ٭ وطلبوا منّا الرخصة فی الرجوع والذهاب ٭
فاذنّا لهم فی الاوب الی الوطن ٭ ورخّصناهم للرجوع الی الاهل
والسکن ٭ مصحبین منّا معروفاً عظیماً ٭ وفضلاً جسیماً ٭ وعطاءً عمیماً ٭
فلیفتخروا بذلک التوقیع الوقیع فی البلاد وعلی العباد ٭ ولیجعلوه حرزاً لهم
فی المبدأ والمعاد ٭ وعلی الله التوکل والاعتماد ٭ فی الهدایة الی طریق السداد ٭

سواد فرمان ایشیک آقاسی باشی گری نواب اوکتای قاآن میرزا است که در ربیع الاول سنه ۱۲۹۲ مرقوم شده است

سپاس و ستایش ٭ ونیاز ونیایش ٭ تحفه درگاه ٭
وپیش کش بارگاه ٭ ملک الملوک علی الاطلاق ٭ ومالک
الملک بالاستحقاق است تعالی شأنه ٭ وجلّ سلطانه ٭
وعظم برهانه ٭ که استقامت ملکش از استعانت عمّال
عمّال وکارکنان مبرّاست ٭ وساحت مملکتش از صدمت
طغاة وبغاة متعرّی ٭ له الملک وله الحمد تبارک الله ربّ العالمین
وثنای نامعدود ٭ ودرود متعاقب الورود ٭ سلام کعقد اللؤلؤ
الرطب فی الروی ٭ نثار دربار ونیاز آستان آسمان آثار اجداد
واولاد اطهار واخیار ٭ واسلاف واخلاف احرار وابرار ٭ ماکه

هر کرا در بندگی حضرت الوهیت و عبودیت جناب ربوبیت منصبی است
خاص و مقامی است باختصاص هم بمثابت خلیل و صفی و حبیب و ولی
رجالٌ لا تلهیهم تجارةٌ ولا بیعٌ عن ذکر الله ما دام تسرح الغزلان فی الوادی
وبعد از آنجائیکه خداوند صمد شهنشاه لم یلد ولم یولد و لم یکن له
کفوا احد مارا در مقام تعبد نزد دیگر بیخویش دیده بر جمله کاینات از کرم
بخشش برگزیده و بر مسند و آتاه الله الملک والحکمة نشانیده لباس ایالت
و ولایت مارا چنان وسیع الذیل و فراخ دامن بریده که حیات و ممات و
زوال و ثبات در حصن حصین و حصار منیعش ثلمه نتوانند نمود و کریمهٔ
ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون
موید و شاهد این معنی تواند بوده و بجهت عموم خیر و شمول فیض و سیره سنیهٔ
دیرینه و شیوهٔ قدیمه ما بر آن جاری است که مانند ملوک زمان و سلاطین عالیشان

عمال

عمال نجابت اعمال و ضباط فرخنده خصال درین درگاه آسمان اشتمال
مقرر فرمائیم و هر کرا در خور ارادت معنوی و عبودیت قلبی قرب صوری
عنایت نمائیم من جمله منصب جلیل و مرتبه نبیل ایشیک آقاسی
باشیگری دربار عرش اعتبار و سده سدره آثار است که تا بحال با جدی
مفوض و مرجوع و موجه و موکول نفرموده ایم و جناب نتیجة السلاطین
و نقبة الخواقین نواب ادکتای قاآن میرزا خادم حضور مهر ظهور مبارک را
لایق این رتبه بلند و شایسته این منصب ارجمند دیده لهذا امر مقرر
میفرمائیم که جناب جلالتمآب اجل اکرم افخم اعظم صدر اسعد امجد اکرم
مؤتمن الملک میرزا سعید خان ولی آستان فیض بنیان ما ادام الله تعالی عزه و علاه
جبه وحدا و را حالی و اورا باین مقام عالی سرافراز و بین الاماثل والاقران
مفتخر و ممتاز دارد و هر ساله در ازای این منصب جلیل و شغل نبیل علاوه مواجب

خادمی حضور مهر ظهور مبارك فلان نقد و فلان جنس بحواله کارگذاران و تحویلداران
عالی شان در حق او برقرار و او را مایه افتخار و اعتبار نماید و عمال خجسته
اعمال شرح فرمان همایون و توقیع خورشید نمون را ثبت و ضبط نمایند

هذه رسالتی المسماة ببرد الکلم کتبتها الی الوزیر میرزا
سعید خان فی الربیع الثانی من سنة ۱۲۹۲ و هی مشتملة علی شرح
بعض الاحوال و اقتضاء اجرائه دام علاه سنن الماضی فی الحال

نیر نبیه المولی الامام ، و الصدر الهمام ، علم الاکارم و الاعلام ،
اس المکارم و راس الکرام ، و سرور روع الکمال و بدر الادوار
و الاعوام ، الصادع لاعلاء اعلام السماح الی السماء ، و السارع
الی شرح مواطره لاکمال العلم و العلماء ، عماد اساس
الامر و العدل و الحکم ، و دعام صروح الحلم و العطاء
و الکرم

و الکرم ، کلامه سحر حلال او راح حرام ، و کلمه سمط الدرر او
رسل الآل حول کؤوس المدام ، دام ادام الله مساعدا دهره
و مطاعا زاد عمره و امره ، عالما حکمه و حوله ، و مادا سطوه و طوله ،
آهلا معاطر ظلل العلم و معاهده ، عامرا مصادر الادراك
و موارده ، لامعا طوس اسراره ، و ساطعا روح حواره ،
اللهم ملك الامد و الدهور ، و مکرر الاعوام و العصور ، و
محول الحول و الاحوال ، حول حاله الی اسعد الحال ، و اده
الی احمد المآل ، لکرامات الهطال ، و عطایات الکامل کل الکمال ،
و ملکه لدی حلول کل حول سعودا و صعودا ، و اطلع طالع عامه
مرصودا مسعودا ، و عمره امدا ممدودا ، و اعد عرس له
السائد و المسودا ، و حصل اللهم له المرام ، و سهل له المهام ،

وطول عمره ٭ واعل امره ٭ وامد له الامده ٭ وعدل معه الاوده ٭
ومهد له مهاد العلا ٭ واعمله على حسم اللاواء ٭ وادم حاله
كاسمه الاسعد مسعوداه ٭ وماله كاولاه محمودا محموداه ٭ و
ادل له على عداه ٭ واصعد الى محل السماك لواه ٭ مطاوعا
له السؤدد والسداد ٭ ومحصولا له المامول والمراد ٭ لمحمد صلعم
المحمود الاحمد ٭ وصحبه المكرم المسدد ٭ واولادهما الاطهار ٭
وآلهما الاخيار ٭ مال المحامد والمدائح ٭ ومرد الدعاء الصالح
الصادح ٭ ساطر الطرس ٭ وحائك الحلس ٭ مملوك
كل على مولاه ٭ مطاوع لهواه ٭ وسامع مسارع الى ما ادعاه ٭
مدحور دهره ٭ ومامور امره ٭ لسعه وكسره ٭ ونحره ونهصه ٭ اراه
اطواره ٭ وعراه اطماره ٭ طرحه الى لواطمه ولواكمه ٭ ورماه الى

مكارهه وصوادمه ٭ كدر مائه ومرعاه ٭ وعطل مسرحه ومسعاه ٭
اطعمه سموم الاساود ٭ وكحله سهاد السواهد ٭ والصدر الاسعد
ادام الله عمره ٭ واطاع الامراء امره ٭ لما طالع سطرا مسرودا
للمملوك على الطرس الاول ٭ وهو حاو للاحوال محرره على المسلك
الاذل ٭ علم اسرار احواله ٭ ولمح الى مصابح اعماله ٭ وها هو
محاط الضروع العلل ٭ محسوم منعها الامل والعمل ٭ مواد حول
علائطه ٭ كلما اورده الدهر على ورائطه ٭ ما استطاع مداواتها
لعسره وعدمه ٭ وهو مسلم لامر الله وحكمه ٭ والمملوك استعر لما كل
اهله رباطه ٭ حصره ودغاته ومراطه ٭ وما المامول لاصلاح حاله
واعطاء سؤاله ٭ الا المولى المحمود ٭ والصدر المسعود ٭ ادام الله
له السعود ٭ والى ماله الصعود ٭ واها للمملوك واها واها فهما

ساعده اسعاد الآمال ○ والآمال له ولهلاكه مع الهوالك ○
ما هم المملوك الا الى مالكه ○ ولو اسلكه مسالك مهالكه ○
مع علم الصدر الاسعد ○ والمولى الاسد ○ ادام الله له السودد ○
ومدّ له الامد ○ على دعوه الله ورسوله ○ ومسعوده ومرسومه ○
للمسعى الى سلام الهلكى ○ وسرح الاسرى ○ وسرور الحسرى ○
وكساء العرى ○ واعطاء العدى ○ على ما اودع ادام الله
علاه ○ ومدّ الله مداه ○ سمع المملوك مرارا ○ وسمعه
روعه كرارا ○ ووعده وعدا مؤكدا ○ وصرحا مرددا ○ ومدلولا
مؤكدا ○ واملا ممهدا ○ عطاء المملوك مراسم والده ○ عطر الله
رمسه ○ وردع حاسده ○ اعاد الله على راسه حسده ○ وعلى هولا
المواعد مر الامد والدهور ○ والى اولئك المعاهد كر العدد

والعصور ○ وما حال على مدى الحول ○ والمأمول مع كرم
الصدر الاسعد الكامل الحول والطول ○ وكم على اوداء الاعصار ○
سال مدلول الكلام وساره ○ احكام لوعوده ○ والركام ممطر
لدى رعوده ○ والمملوك علم حصره لدى اداء ممادح مالكه ومحامده ○
على مراحمه ○ كما علم حسوره مهما حاول ادراك آلائه ولمح مكارمه ○
وهو سائل لله طول عمره ○ وعلو امره ○ مساء او رواحا وعلى كل
حال ما اسطاع ○ وكامل له مع دعائه لله ولرسوله مدى دهره ○
وامد عمره ○ ما كال له مع المكارم وصاع ○ والصدر الاسعد ○ والمولى
الاسد ○ ادام الله له السودد ○ واطال عمره السرمد ○ علم علما
صادعا كالدر اللامع ○ والطرس الساطع ○ عدم صراط سهل ○
ومسلك عدل ○ لاحد الى مراسم والد المملوك سواه ○ وهو لها

مع حسم اللمح الى اولاد احرى كل احد سواه ○ ما اراد ها و مهواها ○
وسعى الى ماملها ومرعاها ○ الا حاسد حمله على عمله اللوم ○ وطمس
هو لدى الله مولم ولدى ولد آدم ملوم ○ مكروا ومكر الله والله اصلح
ماكر ○ واعدل سادر ○ ومعلوم ما حاوله الصدر الاسعد واراده ○
هو سلوك مسالك العدل والصلاح والسداد ○ والمملوك محصور
صراط محصوله ○ ومسالك موصوله ○ على ما اعطاه مولاه ○ وماله احد
سواه ○ واهله وه سداس وسداسه ○ وكل امل مولاه ○ ومصر
امد عمره على دعاه ○ ومرسوم الوالد اعلى الله محله ما عدى مطعمهم
الى ماملهم ○ ولا ماكلهم الى دوا رسم وداهم ○ واهال الولاد ○
واصلهم الله مواصل الدعاء ○ وحواصل العطاء ○ لما راد والولد
حاله ○ راعوا احواله ○ واعطاه كل مساوى مرسومه واعدى لماله ○

ورد كل مع مراحمه ومكارمه مسالك سؤاله ○ وسعوا الى اصلاح امره ○
وصروا على احلال مره ○ ولو سال الصدر الاسعد عماله ○ راى المملوك ما
هو سؤاله ○ ولا مارى كلامه وحاله ○ والله العالم على الاسرار ○
والمطلع على الاحوال والاطوار ○ والمملوك مكرر لسؤاله ○ ومؤمل
مولاه لحصول آماله ○ الله الله لردعه مراسم والده ○ وردده درهما
لدراهم عائده ○ ولو رام الصدر الاسعد رد سائله الصعلوك ○
واراد سوى ما امله المملوك ○ اعلمه ادام الله علاه ○ والوح له ما
لعله دعاه الى مسالك هداه ○ وهو اما صور الصدر الاسعد
حلول الموعد ○ وورود المورد ○ وسؤال الله كل امر مأموره ○
وكل مال مملوكه ○ وكل رادع مردوعه ○ وكل راد مردوده ○
لو ساله الله وسط هؤلاء الاحوال ○ لدى حلول اوان الاهوال ○

حال المملوك ومراسم والده ○ وحسه دام الله علاه ودر همال الدراهم
عائده ○ ما اعد للكلام ○ وما رام لاداء المرام ○ واولى الاعمال للاعدار
واحرى الامور للحمل الى المعاد ○ اعطاء محروم ○ واصلاح مكلوم ○
وردع عدو الاعداء ○ وحسم اهل الاهواء ○ وسلوك
مسالك السداد ○ واداء مراسم الوالد الى الاولاد ○ والمملوك
محل لكلها ○ ووارد على وردها وعللها ○ ومهما امله الصدر الاسعد
لكرمه ○ ووصل اوصاله لحكمه ○ وكساه المرط المرحل ○ وحمله على
حوال الاسود والاكحل ○ واعطاه مراسم والده ○ واطرح كلام
لائمه وحاسده ○ واوصله الى محصوله وعائده ○ ادرك مملوكه مراحمه و
وعم اسعاده ومكارمه ○ ووسع حوله وطوله ○ ومهد عوده و
اوله ○ والله مسعده ومصعده ○ وحارسه ومسدده ○ وهو عامل

لما اراده ○ وهاد الى احمد المراد ○ اللهم حصل آماله ○ وسلمه وسلم آله ○
سالكا سلم العلاء ○ حالا على سطح السماء ○ مالكا امور الصدور
والرعاء ○ بحكمه الطائع والمطاع ○ واكمل صحه وسلامه ○ واعطه مراده ○
ومرامه ○ واحرسه للمح حماك ○ وادمه على مسالك هداك ○
ودم سالكوا اهل المراح لدى مراحه ومراحه ○ وحال محال السرور
على اصاله ورواحه ○ لمحمد صلعم مكمل الرسل ○ ومعلم الكل الى
الكل ○ هادي الاسود والاحمر الى الاسلام ○ وراسم حدود
الحلال والحرام ○ على روحه وارواح آله واولاده الاطهار الكرام ○
اكمل السلام ○ ما طلع هلال وسح ركام ○ وسمع اهلال وطار حمام ○

دنیارا بدیناری نخرد نخرد و قبض و فیضش را دمی غمی خورده دان نخورد درین سرا البته کیست که زیست و عاقبت را عاقبت که ننگریست که نه گریست و زمان در آن بساط نشاط که گسترد نسترد اینک چو نیك بر کسی با خویش پیش از برد چه برد عاقل غافل از خیال آمال نزیبد که زید ورسته بخطام حطام نشاید که شود دهی بهی از آثام ایام جوی بجوید و دقیق طریق اعمال را با آمال پای نپوید بشری و یسری دیده وریرا که دیده براند وخته اش ندوخت و بعقاب عقبی چو با بود و نبود بساخت نسوخت

عبد سیدنا و مملوکه و خادمه عبد الرحمن کتب الی مولاه و البحر و ان لم یره فقد سمع خبره و اللیث و ان لم یلقه فقد تصور خلقه و مولای ادام الله نصره و شدّ ازره و ان لم الکن لقیته فقد لقینی صیته و من رای من السیف اثره فقد رای اکثره و العبد لم یزل منذ حل تمائمه و عقد عزائمه یری و یسمع بهذا البیت القدیم بناؤه الفسیح فناؤه الکریم آباؤه و ابناؤه و ان مولاه برز فی الفضائل علی اخوانه و احرز قصب السبق عن اقرانه هو کالهلال السامی ینمو بهجة و ضیاءا و کالبدر النامی یتضاعف حسنا و بهاءا و ما فتی العبد یفتخر بذالك کل الفخر و یستر به سرورا ملأ الصدر و القلب فی خلال تلك الاحوال یزداد الیه شوقا و ان لم یره عیانا و الاذن تعشق

قبل العين حسانا فكنت اسأل الله تعالى ان يطيل بقائه ويرزقني على
اسعد فال لقائه ويقيه عين الكمال ويلقيه وجه الآمال وارجو ان
تنصب الدولة الى مولاي بكثرها وقلها وجزوها وكلها حتى لا تبقي في
اصداف الايام درة ولا في اخلاف الليالي درة بكرمه الفضفاض
وجوده الفياض هذا ولو كنت جاريا طول هذه المدة على مقتضى
ودي لمجلسه الكريم واشتياقي الى محضره الوسيم لكانت كتب خدمتي
اليه متواترة وصحف مدحتي عليه متظافرة لكنه كان يحجبني عنه فتور
باعي وقصور ذراعي واني قليل البضاعة ناقص الحظ من الصناعة
اين لي مكاتبة الوزراء ومخاطبتهم في وجوه البلغاء حتى اعد في
اعداد الاغبياء ويظن بي غوايات الاغوياء هكذا الى ان تنبه لي
الدهر الخؤون وظفرني بفال الطائر الميمون واطلع كوكبي من مشرق

الاقبال وافاض على سجال الآمال والبسني حلل السعادة ومنحني
كرامة مستفادة واوصلني عزا يبقى على الايام اثره ولا يمحي بمجيس
الليالي ذكره ومفخره واهلني لكل مرتبة علية عميدية اذ شرفني
بتقبيل السدة السعيدية لا زالت الوية دولته مرفوعة الى السماك
وقباب عظمته مضروبة فوق فلك الافلاك اليوم بلغت مدى الآمال
والهمم اذ عدني مفخر الاملاك من خدمه وصرت في قمة الجوزاء متعلقا
اخطو السماكين والعيوق بالقدم فلقيته دام علاه بحرا لو كان البحر يتكلم
وبدرا لو كان البدر يتبسم وغيثا لو كان الغيث لا يزري وليثا لو
كان الليث لا يضرى ونجما لو كان للنجم دباؤه وشمسا لو كان للشمس
رأيه ورواؤه شامخا اطواد علمه راسخا اوتاد حلمه طيبا فوائح
عوده صيبا شآبيب جوده ابدت محاسنها الايام فيه كما

غطت محاسنه فيها مساويها ووجدت حضرته الشريفة ضاعف الله
شرفها ساحة العدل ومنبع الفضل ومعلم السيادة ومخيم السعادة
ومشعر الكرم وموسم العلم والحكم رأيتها مشرع الآمال حين بدت
بل روضة القلب لا بل نزهة البصر وهذا وصف ان اطلته طال
وجر الاذيال واستغرق القرطاس واستنفد الاقلام والانقاس
وضاقت به الاعصار ولم نبلغ المعشار فقربني بعميم لطفه وأدناني
وآنسني وآواني ورزقني وربّاني واسترقني بايادية الغر واستعبدني
بنوافله الغمر وقوى بتربيته باعي واطال بتقويته ذراعي صنايع
فخر الدين عندي كثيرة تقاصر عن اعدادها عدد القطر حتى بلغت مبلغي
هذا وانا بحمد الله يمثل بي في الصناعة وتكتسب من فضول ارباحي البضاعة
لا ابغي عن حضرته بدلا ولا اريد عنها حولا هذا ولو علم العبد في قبال هذه

النعمة وحذاء تلك المنة غاية غير بذل المهجة في الطاعة ونهاية سوى استيفاء
الوسع والطاقة لجد في طلبها ولو كان بعيدا مطلبها واذ حرم ذلك
المراد واخر عن هذا المراد فليس له الا الشكر يقيمه وحسن الذكر يديمه
نصيبي من الدنيا رضا ابن معمر وساير ما احويه في الريح سائر
ومن شواهد تقويته ودلائل تربيته ان العبد كان ذات ليل حاضرا
في خدمته مستلثما بساط عبوديته اذا اقبل على اقبال الدولة عليه
ومال الى ميل السعادة اليه وخاطب مملوكه بلسان يحيي منه الآمال
وقال بالفاظ هي كالسلسبيل الزلال بل لك علم بمولاك نصير الدولة و
الدين وحامي حمى العز والتمكين لا زال له من الله نصيرا والى كل غاية
منالا ومصيرا فقبلت التراب وتعرضت للجواب بان العبد اطال
الله مداه وكبت الله عداه وقع من مولاه في قطر شاسع وفي

البين كل دو واسع لئن صار عن عيني وجهك غائبا ففي حب قلبي حب

وجهك حاضر ولعله ادام الله علاه ولقاه مناه ان لم يعرفني بحسبي

انباه نسبي اولم يتذكر خبري عسى ان يتذكر معشري فاستنطقني ثانيا

واغلى ثمني حتى كادت البسيطة لا تسعني وقال ما ادريك ثم ما ادريك

حاشاك ان لا يعرفك مولاك حاشاك هذا نصير الدولة وقوامها وامين

الملة واعتصامها سباق غايات وصاحب آيات ذو الشرف

اليفاع والامر المطاع تطلع نجوم الجود دون قدره وتكسف ضياء

الشمس نور بدره على ان بيني وبينه من الاخاء شجرة ود اصلها

ثابت وفرعها في السماء فما اقعدك عن مراسلة حضرته وما اقعدك

عن مواظبة خدمته فقلت في نفسي يا لله هذه والله هي الحسنى بل هذه

ماكنت قدما اتمنى اتاني من قيس بن سعد الوكد بها انتظمت بعد التبدد

احوالي فرأيت مقبلا وجه الآمال وبادرت مسرعا الى الامتثال

وقربت بحول الله وسيلتي وكتبت الى مولاي ذريعتي كالمطرفة للدا تها

المخبرة عن اخواتها فان لم يكره مولاي جراة قلمي ولم يستثقل وطاة

قدمي وانعم على عبده بالجواب واذاق طلبتي حلاوة الاطلاب

نثرت عليه درر الشكر وقابلته بجميل الذكر وليس ببعيد من محاسن

شيمه ولطائف فضله وكرمه وعسى الله يجمعني واياه عند استقبال

موكب الوزير مولاي دار الخلافة الباهرة ومحل السلطنة القاهرة

والعبد ملازم لبابه ملازمة اليمن والبركة بجنابه ان شاء الله تعالى وقد

نظمت معاني هذا الكتاب في عقد قصيدة تتلو هذا الخطاب و

تجاسرت في الاطناب تجاسر العبد الواثق من مولاه اطال الله

بقاه وحرس الله علاه ان شاء الله تعالى

ورد کتاب السید الجلیل والفاضل النبیل وانا فی غز قویم الارکان
ودولة مفترة الاسنان فرایته مراد الارباب البلاغه ووجدته مثلاً
لاصحاب البیان والصیاغه کتاباً حکیما واسلوباً قویما ولاغرو اذ کانت
علیه مسحة من العلم الالهی وفیه عبقة من الکلام العلوی جلت فضائله
من ان یحیط بها نظم من الشعر او نثر من الخطب وقد ضمنت الکتاب
وفصل الخطیب بفصل الخطاب ابیاتاً وجیزة وارجوزة عزیزة
کانها درر فی عقد النحر بل غرر من فرائد البحر راق لفظاً فقیل سحر
حلال رق معنی فخیل خمر حرام فقالوا بالجهر والهمس بدر قائلها
ام شمس قلت لا بل نذس اذا طلعت کواکب رأیه فلا قمر ولا شمس

فرأینا

فرأینا معانی الفضل فی مغانی الأدب والعلم فی شهب القرطاس لامعة
بین الخمیسین لا فی السبعة الشهب فاما حدیث الفراء وقدوم الشتاء
ولزوم الکساء فبیت الحریری حری بالمقام بل احری لله من السینی فروة
اعطی من الرعدة لی جنة وبعد فعلی کشف هذه الغمة وابراء ما فی
الذمة وعلی الحکیم الالهی ذی الشرف الباهی ان لا یعزینی الی المطال
والله ولی التوفیق فی کل حال وقد کان الارسال فی لیل السبت ١٣
من ذی القعده ١٢٩٤

الحمد لله المسعد لاولیائه بمظفرهم علی اعدائه الناشر لهم
خلع هدایته واصطفائه ومشرفهم بتشریف کرامته وولائه

نحمده حمداً حذاء نعمائه ونشکره شکراً ازاء آلائه ونصلی
علی سیدنا الرسول المصطفی خاتم انبیائه واشرف اصفیائه
وعلی علی ولی عهده وخلیفته من بعده حامل لوائه وافضل
اوصیائه وخلفائه فاری المعالی اصبحت اسماؤها
مشتقة فی الناس من اسمائه فهذا
کتاب کریم المشتمل علی الفضل العظیم من خدمة هذه العتبة
العالیة وسدنة هذه السدة السامیة علیها من الاثنیة
اوفاها ومن التحیات ازکاها الی اسوة ابناء الملوک الصید
المخصوص بالجد السعید سلیل الخواقین الاکرمین المتحذی
حذو آبائه المخلصین فی اتباع الشرع القویم وتشیید الدین
المبین المشکور لدی الأمرة المعروف بحسن السریرة

والسیرة

والسیرة نور حدقة السلطنة العلیه وولی عهد هذه الدولة البهیة
الاثناعشریه نواب الاسعد الامجد مظفر الدین میرزا والی
ممالک آذربیجان وفقه الله تعالی لافاضة العدل وشمول
الاحسان ومافتی الدین به منصوراً والکفر به مقهوراً انه لما
حان تجدد النیروز وکانت مخائل الیمن والسعادة ودلائل
الفضل والافادة منه فی ظهور وبروز اردنا تبریک العید
السعید والسنة الحاضرة باهداء هدیة غالیة او خلعة فاخرة
فامرنا فلان ان یوافیه من هذا الصوب الشریف بذاک
الثوب النظیف لینمیه آثره ویقیه فی الدنیا والآخرة
فانه الدرع المزرود من صنعة الله لا من نسج داود
ونوصیه وفقه الله تعالی باقامة الحدود وحفظ العهود

وتأمين الرعية واطاعة الاحكام الشرعية والله على ما نقول
وكيل وهو حسبنا وحسبه ونعم الكفيل في خامس شهر صفر
المظفر من شهور سنه ۱۲۹۵

شط من ساكن الغوير مزاره   وطوته البلاد فالله جاره
عيل صبر المحب مما يقاسيه   ولا غرو ان يقل اصطباره

مدتیست که طی زمان و شهور حرمان از فیض زیارت مرقومات مبارکات
نواب مستطاب ارفع امجد امنع والا دام الله ایام اقباله و بعد عهد و دوری
و مقاساة الم مهجوری از استشمام روائح فوائح خاطر عاطر اشرف اسعد که
گوئی بر مرسله حور جنان میگذرد بافراط الفت قلبیه و وفور صفوت باطنیه

که مذکر عهود قدیمه و مهیج اشواق صمیمه است بهجت منی الصبابة و
الوجد وان كان لم يهم جفنا با عقیدتمند را بر آن میدارد که در هر
عریضه و عنوان ذریعه مخالصت و دیعه بیان حال عرض نماید شب پرسی
روزی که در دستدار است چگونه شب بسحر میبرد و روز بشام گویا بندگان
مخلص را از خاطر بعید یا مخلص صافی را از نظر افکنده اید مرا هر چه کنی دل
نخواهم آزردن که هر چه دوست پسندد بجای دوست رواست این بنده که
همیشه بر جاده الفت در تک و پوی و همواره نگارش عرائض را بهانه
جو بوده و بغور خیال یاد ایام معهودات وصال دهر لهو كاننا
ما لبثنا فيه الا عشية او ضحيها مینمود و غالبا تریاق سموم هجران
و تسکین التهاب جنان را در کار مخاطبات بمکارم آیات والا همت
وظیفه خیال لها لم یهجر غوطه میخورد و برای انفاذ ذرائع اخلاص و دواعی

در پی علاقه و بهتمکی سر بجیب فکرت فرو میبرد تا درین تکرار نظر و ارجاع
بصر نیکو بخاطر آورد که وقتی در آن حضرت بلند رتبه او كظلمات في بحر لجي
را قرائت میکرد مقام اعلاه من فوقها موج رسید و سخن درین اطناب ممیج که
مانند حشو لوزینج و فصیح لبنی شیرین است بمنادرت و معاهدت کشید

جديرا اذا ما اوثق الامر وعده   وان طال عهد ان يكون على العهد
ولو لم تعد لم تنس حظك في العلى   فكيف وقد اوجبت جدواك بالوعد

حصول معهود و خلاصه موعود را که شکر ریز آن كانه قالب الكل هوى
امر لازم الاذعان حضرت والا بود و الخمس مع الخمسين ده کله قند فرموده
بار [illegible] که چه شیرین سخنی باغ طبعت همه مرغان شکر گفتارند
تا این صورت مطبوع را حافظه بذکر داد و لافظه برقع کشاد از صورت بی
طاقتیم یکه بر رفت با خود گفتم ذریعه نگارش بعجب و وسیله بدست آمد اینک موقع

عرض دلیل و اظهار مکنونات فواد باین هنگام استنجاز میعاد و استیفای
مراد است قضى كل ذي دين فوفى غريمه وعزة ممطول معنى غريمها
فوراً ورقه [illegible] و خامه برداشت و این الفت نامه را شاهد صدق نیت
و مصدق خلوص معتقدات نگاشت مگر نسیم سحر که بکوی حضرت او
سلام من برساند جواب باز آرد و اگر این بنده از قلت مراعات صحیفه و رسائل
قلبا تظلم و تألمی داشت مکافات را بعطوفت خاطر مهر گستر والا میسپارد

فلا بارق يشتام الا من الحيا   ولا عسل يشتار الا من النحل

و بهتم تهنیت عید سعید و مبارکباد عام جدید را باین دو بیت اقتصار میدهد

لقد اقبل التيسير وزجد لان فاسعد   وان كنت مسعودا كما كنت فازدد
وزف كؤوس الراح خمرا تسليا   عن الدم في حد الحسام المهند

در زاویه تصدیع نمیدهد فی ۲۵ شهر ربیع الاول ۱۲۹۵

بیت المعمور ستایش و سپاس حضرت اله تعالی عن النظائر و الاشباه نه چندان
رفیع البنیان و منیع الارکان است که عقاب بلند پرواز عقل در راهش تا
ادنی غرفه از غرف آن تواند پرید یا آنکه پای بلند پای فکر و نظر به پست ترین
شرفه از شرف آن شاید رسید فتعالی الله الملک الحق لا اله الا هو رب
العرش الکریم ابراهیم و اسمعیل لفظ و معنی قاعده از قواعد بیت حرمش را
رفع توانند نمود واذ یرفع ابراهیم القواعد من البیت و اسمعیل ربنا
تقبل منا انک انت السمیع العلیم و ابوطالب و عبدالمطلب اسم و مسمی
قائمه از قوائم شکرش راست نتوانند نمود فلله الحمد رب السموات

و رب الارض رب العالمین و ثنای نامعدود و درود متعاقبه آورده که
براق عبارت را فراتر از آن مجال نمانده و رفرف دلالت را نیروی بال
بالاتر از آن نرسانده تحفهٔ حرم حریم و نیاز مجلس کریم نیاکان پاک ماکه
محارم اسرار ملائک و مخصوصین لولاک و نیز تابناک بقعهٔ خاک و رواق افلاک کنند
که ایشان ثنا گفت و تمجید کرد هر که ایشان بنده جریان کرد خصوصاً چراغ
دودمان خلیل و اشرف اولاد اسمعیل محمد که از لا تا اله هرچه هست به رایش
نام او نقش بست و خیرهٔ عترت و آل آن حضرت سیما بهتر معین و یاور
او یعنی پسر عم و برادر او هو بعد النبی خیر البرایا والسما خیر ما بها قمر اما
تا باد صبا فراش بستان است و ابر آذاری دایهٔ اطفال گلستان
اما بعد از آنجا که عموم خیر و شمول فیض و مبر مقتضی آن است که هر
خدمتی را وسیلهٔ نیکی آریم و رحمت هر کس را پی افاضهٔ رحمت نگه داریم و

درین آستان بهارستان ...

بسحاب انفضال بر کشت زار آمال نفوس یک و دو ریکسان ببارید خصوص کسانیکه از دیرباز

دور چاکری و خدمات مقربین این دربار فردوس و جان نثارند اولئک یؤتون

اجرهم مرتین از آنجمله عالیجاه سیادت و خلوص و فدویت دستگاه آقا محمد آقا

فرزند ارجمند عالیجاه مهر آقا اسماعیل خان فراشباشی عیسی شان ترکیب شبیه

آستان ملک دربان ما که چندین سالست در خدمات این دربار بالوالد

خود مصدر توفیق و عهدنا الی ابراهیم و اسماعیل ان طهرا بیتی را بسر از دو باهم

دو رسوک طرق ربنا واجعلنا مسلمین لک ومن ذریتنا امة مسلمة لک

هم آواز و همقدم است اینک خدمات او بمقام وکان سعیکم مشکورا رسید

و قامت قابلیتش به پیرایش لیجزیهم الله احسن ما عملوا و یزیدهم من فضله

آراسته گردید شاخ ثنای وکرش بار قبول آورده ابواب جنات عدن

یدخلونها ومن صلح من آبائهم را بر روی او باز و او را که همت و فراش

تشرفی در شباب ثانی ثانیک فی الدنیا عدیم مثال ما بانیک سلم بوجد له

من ثانی سرافراز و بهین الله مانی واله قران مفتخر و ممتاز فرمودیم

تا این پدر و فرزند شرافت چاکری آستان ما بازند و کریمهٔ ولقد آتینا

داود و سلیمان علما و قالا الحمد لله الذی فضلنا علی کثیر من عباده المؤمنین

را حرز جان و ورد زبان سازند هم در میان این والد و ولد جز فضیلت

اولیت و ثانویت چنانکه کمیت در حق مثله گوید نماند ما ان اری

کابیک ادرک شاؤه احد و مثلک طالبا لم یلحق تجاریان له فضیلة

سنه و تلوت بعد مصلیا لم تسبق مقرر آنکه ولی آستان گروه

پاسبان ما سلمه الله توفیقا این منشور منیع و توقیع رفیع را مجری داده

و بمضمون رحمة الله و برکاته علیکم اهل البیت بر آنها تحت فنعم اجر العاملین

کذاله و مستوفیان دفتر همیون مظهر شرح فرمان قضا اثر را کلیة ثبت و ضبط آرند

و بجزنه سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین بسپارند وکان ذلک فی

الثالث والعشرین من ربیع الاول قرسنه ۱۲۹۵ و آخر دعویهم ان الحمد لله رب العالمین

برنج السطرها کرای برابر اولو شغف بودها لک القلم المالی الذی لو قرنته بحر الغرائد کان او جب

واجودا اگر شیوهٔ اهل و قانون ترسل داشت آن است که در مطاوی کلام و مقاطع

اقلام سرکار رسائل دیده و در رو خاطر محنت رسیده بشود دیگر مترسلان که خامه

و نامه بکار دارند پیش روی است آسمان صورت بر دیوار دارند نه چنین صورت و معنی که تو

و دری و دارند ماشاء الله بکدیان با مطلب را در حرف و خود لغات شتی و ققات دبهام

از گنجینهٔ معانی بر داشتن خو مفری یکبار ربت تالی اعجاز است کذب الزاعمون ان

المعالی فی صدور المتفقات الدوامی انما النحو والنهی و المساعی و الرد فی

فی اسنته الاقلام بارادم این چه مغز و حاملی این جوهر تو دم نغز کانها خدن

فاز الجلوة علی عظمه فی حلبه قبعا نقا باکت سه شنبه پنجم بود که ارزش هست در

رشت بهشت مسرت بر من گشود چه ارزین به که مرا با تو بود گفت و شنود با گهار

مرسله این حرف را که رسیده اید لطف فرموده کرم کرده اید بفضل الله مبارک

جناب میرزا و حضرت رفیع ولایت که با وجاهت ترا و نصرت خدا ابار

با هر که خبر گفتم از اوصاف جمالت مشتاق چنان شد که زمن بیخبر افتاد

کتاب جهان میرزا مارطون غالب دعوی واقف هارون مجد افصح من را مصدق

میشود اگر کامرا در ام ترق قولی رجه یا احیانا طرق ادنی اغافل ان بکند بولی با ماها

با وسیلهٔ دیگر مسئله فارسی معروف نصیحت قرین ملایم اگرچه معلوم است در

شریعت مادری و ما روی بخواسته محتوم محبت مادر بجوید فرزندان بدر جای محمد

مراد آن وجود کرامت که در اوراق بار جناب خوشنویس آقا نفوذ کان عظام

حفظهم الله تعالی را خواهم ثنای خوانم و دعای رسانم بانا حضور مهدی سامی

ثنای صواب و دعای مستجاب است باحسن ما یثنی علیه یکباب زبان جان

اظهار نیت که مهد الطناب منزه عزت و اقبال حضرت سامی است فی یوم شنبه ۱۶

ربیع الثانی ۱۲۹۵

ورد الکتاب مبشرا قلبی بانجاء السرور وفضضته فوجدته لیلاً علی صفحات نور

بنظام لفظ کالثغور وکالعقود علی النحور انزلته فی القلب منزلة القلوب من الصدور

نگارشات خامه و مرقومات نامه مشکین ختامه سامی آسمانی پر از کواکب سعود

نامه نه درجی پر از لآلی منضود همچون نجم سعادت از نور رفعت روشن و نجشود

عجب گفتم که این ماه تمام از منزل سعود طلوع نمود که بیست و چهارم منازل قمر است خود

این خریدهٔ عذراء و درهٔ بیضاء هم مورخ بتاریخ ۲۴ ربیع الاول بعد الظهر الی

حسن هلال بدا یهنیک من انواره الهدی و اوسخن دلکش و کتاب بلاغت را

در طاقچه طبعه نهاده ای در چنین کس نگفت و نتوان گفت رأیت نظام الدرر

فی نظم قوله ومنشورة الاوراق فی ذالک النثر عنوان تهنیت نیمه و مبارکباد

عید سعید فرخ نیروز شهور و سنین دی و بهمن و آذر و فروردین همه بر خیابانی زر افشان

محمود و مسعود باد بکام دوستان و بخت فیروز بس عبدیت تجدید در سال دل اظهار داشته بود

اگر روزگار رسم عید کهنه ما تا آن را از نام و رسم دار میدید هانا این اشعار در نام

و اسم گرامی سامی بیشتر آشکار است که شیخ بهائی علیه الرحمه میفرماید عهد و در حیات اقلد کرد

از کریمه رفیع الدرجات یکی قیوان استظهار کرد چنانکه حرکت دوری افلاک را بحرکت دوری آنها

شاه قیوان گرفت فهناک سعدت حتی الاسعد فکیف علوت حتی الارتقا فی شهر

ربیع الاول سنه ۱۲۹۵

سلام و الف تحیة یفوح کمسک فض عنه ختام علی من له فی القلب ودّ

مؤکد که ضربت بین الضلوع خیام همانا خاطر حزین و باطن اندوهگین که

گرفتار آلام فراق است در آن حضرت پاک بدنیا تاقی است والتفت الساق بالساق

کجا میتواند ضبط قصیده را بانجام برد تا ختم قافیه را بلفظ نظام آورد دل

ساکن خاک کوی یار است نتواند از آن دیار برگشت هر روز نامه بهجت

دلارای سامی که حیات قلب و انتعاش ضمیر را فکانه شرح الشباب وعیشة الغض النضیر

ضامن و کفیل است این قالب افسرده و کالبد پژمرده روانی گیرد و توانی پذیرد

چنانکه مرقومات چهارم شهر ربیع الثانی همچون فواصل سبع المثانی چنان بقطره

دل زشخص می برد دل که باز نتواند گرفت لطره تا نه آن حرارت را بخشید

گویی نسیمی از مشربه زلال وصال چشانید ندانستم اعجاز است یا نفث سحر

اذ شنف الاسماع در نظامه تیقن کل ان مرسله البحر از چشم مهربان

محمد تقی خان و همشیره اش هیچوقت عرض سلام خدمت سامی و همشیره شان را از

دست نمیدهند بگرفتاری شوقت نه من گرفتارم و بس که بهر حلقهٔ موی تو گرفتاریست

ایام افاضت بر دوام باد والسلام

خوشتر غذائی که از مطبخ جان طبّاخ عقلش بخوان بیان آرد

و بهتر طعامی که غاذیهٔ دل را خورش و نامیهٔ جان را پرورش آید

شکر منعمی است عمیم نعمت که نظارت این کارخانهٔ مقدس را

از روز نخستین کنت نبیا و آدم بین الماء والطین بوجود مقدس

احمد و آل طاهرین او صلوات الله علیهم اجمعین زینت بخشید و نعره انعام

عاشقان را بهلول ولطیمون الطعام بر بسیط زمین بلکه بالاتر از
آسمان برین گسترانید و در هیچ پایان بر روان ایشان بار که
منظور از عالم ایجاد و کریمه وما جعلناهم جسداً لا یأکلون الطعام را
مرکوز و لیکادمن کرم الطباع ولید ایشم یهب التمائم لیلة
المیلاد وبعد از آنجا که خداوندگانه و مدبر این کارخانه
مادر بر کاخ و قد فتحوا ابوابهم لضیوفهم نشانید و نعمت بیدریغ
ما را انما نطعمکم لوجه الله بهر خویش و بیگانه چشانید جمعی از صاحب
منصبان عظام و خدام کرام این آستان گروهی مقام را هر صبح
وشام بر سفرهٔ خاص‌ها و یفرشه الولائد بالطعام نشانید
وخطاب یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی را استثنای
الا ان یؤذن لکم الی طعام غیر ناظرین اناه پدید گردانید

بحکم

مطبخ ما را که قرص قمر خبز سمید و نرغاله فلک جدی حنیذ است
بزرگ همت مردی باید تا نظارت مخارج آن را شاید
و سالها سال است که مصداق این مقال را شاهد حال عالیجناب
معالی نصاب سیادت و سعادت انتساب میرزا سید شیر که با شیر محبت
ما فطیم و فطیرات دیده و او را بهلول وجوه یومئذ ناضرة
الی ربها ناظرة باین منصب ارجمند برگزیده و سالی فلان نقد
و فلان غله و شبی یکمجموعه شام و روزی یکمجموعه نهار بعنوان مواجب
در حق او برقرار فرموده‌ایم این ایام که با اجازت ما زیارت بیت
الله الحرام را عازم و از حرم ما طرف حریم کعبه را محرم و قادم است
قدوم او را ناظر الغز ناظراً الیه فابدی دهره ثغر باسم
روی مذلت بر خاک نیاز سود و متعبدانه استدعا نمود تا منصب

سیرهٔ معموله را امر لازم الاذعان بصدور فرمان قضا جریان
فرمائیم و این شرف را در خانوادهٔ او خلفاً بعد سلف بپائیم
لهذا اسعاف مرام و انجاح مسئول مشار الیه را امر باصدار
این منشور منیع و توقیع رفیع فرمودیم فرق مباهات او را از
عرش رفیع گذرانیدیم مقرر آنکه عمال مجسته خصال ما شرح
فرمان قضا مثال را در دفاتر خلود و دوام ثبت و ضبط نمایند
فی شهر شعبان المعظم من شهور سنه ۱۲۹۵

الحمد لله الدائم فی سلطانه الظاهر برهانه المتعالی بعز شانه والمتدانی

فی

فی علو مکانه الذی لا تفنیه الدهور ولا تبلیه الازمنة والشهور
ولا تغیره اللیالی والایام ولا تدرکه الظنون والاوهام نحمده حمد
الخاضع لقدرته المتواضع لعظمته ونشکره شکر المستزید لنعمته المستفید من
حضرته ونصلی علی رسوله المجتبی اشرف الانبیاء وسید الاصفیاء
ملک یحتوی ممالک فضل غیر محدودة جهات علاها وعلی آله البررة
الاتقیاء الائمة النجباء سیما ناصر دینه وخلیفته وامینه هو ظل الله
الذی تستمد الشمس منه ضیائها وسناها وبعد فهذا خطاب صدق
جمیل وکتاب علی ایماض النجح دلیل من عاکفی هذا الباب وملتزمی
هذا الجناب الی الملک العادل والسلطان الباذل باسط مهاد الامن
فی الآفاق مالک سریر الخلافة بالاستحقاق ذی الشرف الباهی المؤید
بالتأیید الالهی المخصوص باعلاء کلمة العلم والایمان والمنصوص بان

الله یأمر بالعدل والاحسان مغیث الاسلام والمسلمین ظل الله

الممدود علی رؤس العالمین قائد الامم السلطان الاعظم ناصر الدولة

والدنیا والدین هو الملک المنصور رایاً ورایة سجایاه اقدامٌ

وحزمٌ ونائلٌ لازالت حضرته منهلاً للآمال وموردا للیمن والبرکة

والاقبال انه لما کان المعهود من خدام هذه العتبة العالیة والمرسوم

من سدنة هذه السدة السامیة ایفاء ثوب زاهر واهداء ملبوس فاخر

فی کل عام جدید لتشریف العید السعید اوفدنا الیه اجراءً للسنة الیابسة

مایلبسه یوم النیروز علی اسم الله بالعافیة لیکون له اماناً من کل محذور

ووسیلا الی کل خیرٍ وسرورٍ انشاء الله تعالی والمامور منا بهذه الخدمة

والکافل باجراء ما فی الذمة ونوصیه بتقوی الله وحسن السیرة فی

الرعیة فانها الغایة القصوی والوصلة الی کل امنیة والله الموفق

[signature]

والکفیل وهو حسبنا وحسبه ونعم الوکیل فی رابع ربیع الاول ١٢٩٦

حمداً لمن رفع السموات بقدرته وبسط الارضین برحمته وشکراً لمن

زینها بالکواکب وجعل لها مشارق ومغارب لنعلم عدد السنین و

الحساب فضلا من لدنه ان هذا لهو الفضل المبین ونصلی علی رسوله

المظفر المنصور اشرف من مرت علیه الاعوام والشهور وآله الذین هم

فی فلک العلم شموس وعلی سماء الفضل بدور سیما ولی عهده وخلیفته

من بعده والی ممالک الایجاد وسید القروم الامجاد علیه سلام الله

مالاح کوکب وسار علی ظهر البسیطة سائرٌ وبعد فهذا الکتاب

کریم المشتمل علی الفضل العظیم من عاکفی هذا الباب وملازمی ذاک الجناب

الی نور حدقة السلطنة القاهرة ونور حدیقة الخلافة الباهرة

غرة ایام الملوک الاکارم وطراز اکمام المعالی والمکارم مؤید

الشریعة القویمة وسالک الطریقة المستقیمة حامی حمی المسلمین

وحاوی قصبات العز والتمکین عاری من العار کاسٍ من علیٍّ وتقیٍّ

لله در فتیً عار من العار نواب الاشرف الاسعد الارفع الامنع الامجد

مظفر الدین میرزا ولی عهد هذه الدولة الغراء والملة البیضاء والی ممالک

آذربیجان صانها الله عن طوارق الزمان لازالت رایات اقباله بریاح

الظفر منشورة ورياض الدولة بسحائب افضاله ممطورة انه لما

حان حلول العید السعید وقرب قدوم العام الجدید اردنا اسعاده وقصدنا

ارفاده اجراءً للسنة الماضیة وابقاءً لها فی السنة الآتیة ساعدناً

بلطف ظاهر وامرناله بملبوس شریف وثوب فاخر لیلبسه علی اسم الله

[signature]

ویجعله حرزاً واقیاله فی اخراه واولاه ووصلة الی ما یهواه ووسیلة

الی ما یتمناه انشاء الله ونوصیه بتقوی الله واتباع سنة رسول

الله والله المستعان وعلیه الثقة والتکلان وکان ذالک فی حاشیة

شهر ربیع الاول من سنة ١٢٩٦

الحمد لله جاعل اللیالی والایام ومحول الشهور والاعوام والصلوة

علی نبیه سید الرسل العظام ونائبه امیر البررة الکرام وآلهما الغر

المیامین الفخام فبهم اعز نبیه وکتابه وبهم اقام دعائم الاسلام

وبعد فهذا کتاب من عبد الله علی بن موسی شمس الشموس وانیس

النفوس الی اسوة ابناء الملوک الصید المخصوص بالجد السعید

الساعی لاعلاء کلمة الدین عین مواهبنا المطیعین نواب الاشرف الاسعد
الارفع الامجد کامران میرزا نائب السلطنة العظمی الامیر الکبیر ادام
الله توفیقه وسهل الی المجد والعلیاء طریقه انه لما اشرف العام
الحاضر علی الافول وقرب العام القادم من الوصول اردنا اهدائه
بهدیة غالیة من هذه الحضرة العالیة ثوباً یتبرک به یوم النیروز
ویلبسه علی اسم الله ویفوز لیسعده علی مرامه ویحفظه فی قعوده
وقیامه انشاء الله ونوصیه بالاتقاء واتباع سنن الاولیاء
واغاثة الملهوفین والضعفاء والله یوفقه وهو قدیر علی ما یشاء
وکان ذلک فی سادس شهر ربیع الاول من سنه ۱۲۹۶

رقیمه

رفیع تر سخنی که درر الفاظ از آن نظام گیرد و شریفتر بیانی که غور معانی
بدان آغاز و انجام پذیرد حمد خداوند علام و شکر کردگار منعام است جلت قدرته
وعمت نعمته که لوای ولای ما را در هر قطر شاسع بر افراشت و بنای علو ما
را فوق الرفیع التاسع بگذاشت ان الذی سمک السماء بنی لنا بیتاً دعائمه
اعز و اطول و درود شایان و ثنای بی پایان نیاز حضرات قدس و نثار
محافل انس آباء عظام و اجداد کرام ما علیهم من الرحمن افضل السلام نخست
مخدوم عالم امکان و عالم علم ما کان و ناظم مصالح دو جهان محمد
المصطفی الحاوی مدائحه اسفار توریة بل آیات فرقان و آل اطیاب
و اصحاب انجاب او که سلسله نیابت را صدر و آسمان ولایت را بدر و رند
خصوصاً صهر معظم و صنو مکرم و یگانه پسر عم او اخی النبی و خیر الناس کلهم
و اولاد امجاد و احفاد انجاد ایشان که کمینه خادمشان جبرئیل امین و کمتر

چاکرشان را شرف بر ملکوتیین است و بعد از آنجا که در نظر الطاف
دو جهة مکارم و اعطاف ما نزدیک و دور و غیاب و حضور یکسان
نور ما دید جمله را ظاهر هرچه بدفاش و هرچه بد نهان هر یک از
شیعیان خاص را که درین حضرت سپهر اختصاص سمت ارادت و اخلاص است
فیضی از رحمت عام ما درخور مرتبه و مقام شامل حال او خواهر گردید و باران
نوال و سحاب افضال بر کشتزار آمالش در هر ناحیه بادیه ام عالیة
ارودی عهد و اجود کفی غیثها خواهیم بارید خاصه آنانی که در نسبت سیادت
که منبع سعادت است اصیل و از فنون معارف دارای حظ جزیل
و مصداق علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل اند از آنجمله جناب قدسی نصاب
قدوسی انتساب عمدة الاعاظم و الاطیاب مولینا الصادق فی الولاء
میرزا محمد رفیع الطباطبائی نظام العلماء که سالهاست با علو حسب و عز نسب

و در

در صفحات آذربایجان ما را خدمتگذار و جان فشان و بمصداق قوله
انا لا نضیع عمل عامل شایسته پاداش و احسان است مکرر در حضرت گردون
بسطت ما مستدعی انتسابی گردیده اینک مدت ارتقاب او بسر حد
انصاب رسیده وقت آن است که عرض او را بسمع رضا اصغا و اجابت
و بکریمه فاستجبنا له و نجیناه من الغم جواب فرمائیم بل در مدارج قرب
ابواب و رفعناه مکاناً علیاً بروی او گشائیم لهذا در منتخبه بنمائیم
که جناب جلالتمآب قواماً للعلی و الاحتشام ولی آستان عرش مقام
موتمن الملک جناب خاص در رضوان با اخلاص ها اعز الله انصاره و ضاعف
اقتداره پایه قدر او را بر آرد و بخدمت خادمی در کشیک چهارم مفتخر دارد
رتبه سل بها العظیمان جبرئیل و میکائیل کیف قد خدما تا منطوق سعدت
لطلعة الملک السعید را ورد زبان سازد و بمضمون الی شرف ترامی

مرتقاه و مطلعه الی ابد بعید بر اماثل زمان بلکه بر ملائک آسمان
بنازد مقرر آنکه عمال خجسته خصال شرح فرمان قضا مثال را در دفاتر
خلود ثبت و ضبط نموده از تبدل و تغییر مصون و محروس دارند فی
شهر شوال المکرم ۱۲۹۶

بنام ایزد جهان‌آرا کلک هنر ساخت زیبک نی شکرها شکر که پرداخت سرور والا
گهر مهرپرور من گرامی نامه خرمی آغاز و فرخنده پیام دوستی انباز که از سر
مهربانی و یاری و از راه یگانگی و دلداری در پایان ماه پیشین نگارش داد
و بهر آیین خجسته پیک پیام نشین فرستاده بودید آرامش روان و آسایش جان
رهی را با هزاران فرخی و فرهی در هشتم این ماه رسید خنک ورزیدن بادی

که اینچنین دلخواه بوی خوی تو بر خواست بامداد پگاه ساز شادی و
خوشی ساز کرده در بای اندوه فراز آورد دامن گرفتم و بوسیدم و
نمودم باز په په گلستانی از خس و خار پیراسته و بوستانی بچندین بوی
و بهار آراسته چرخی و همه اختر رخشنده بجز من گنجی و همه گوهر ارزنده
بگردار نخست درودی شایان سروده و جشن نوروزی را برای دوستدار
بفیروزی یاد نموده بودید ایزد داند که من هم هماره درین درگاه آسمان
پناه و همیشه درین آستان فرشته آشیان خواستگار و امیدوار آنم
که هر جشنی بویژه این جشن همایون بر شما فرخ و همیون باد و پاک یزدان
بر آن پاک نژاد نیک اختر هر روزی را از دیگری بهتر و هر مهی را از ما
نخستین دی و بهمن و آذر و فروردین خوشتر کناد و سالهای بی‌پایان
در کنار پرستش و سایه پرورش خداوندگار دارای ایران پادشاه

جهان که تا گردون گردنده و ماه تابنده و مهر فروزنده است
روزگارش پاینده و شهنشاهیش فزاینده و ستاره اش کمین بنده باد
زندگانی دراز نمائید و از هر دری کامروا و سرفراز آئید چنین روزی بسیار
گذارید و از اینگونه جشن بسی بشمارید نمان جاوید درستی که مانند تو
جاوید گیتی سبز و خرم تو را هر روز نوروزی و نوروز بفر مهر خسرو باد همه
باری بار هم بر دیدار بلند و کردار ارجمند و دست راد و دل آزادتان
زهی خواندم و آفرین راندم که داستان باستان را کهنه نخواسته و زبان
نیاکان دیرینه را گذشته نگذاشته و سخن پیشینیان را برافتاده روا
نداشتید براستی آنان را از نو زندگی نوینی که رفتگان را تازه آیندگی
بخشیدید که گویند افسانه گذشتگان زندگانی دیگر ایشان و گفتگوی نابودان
جاویدانی دوباره آنان است خوشا آن دل دانشور و درون هنرپرور

و خرما این خامه و دست و سینه و شست پارسی گو گرچه تازی خوشتر است
که در روش داد و دهش و یاسای بخشش و پاشش دریا و کان را
شرمگین و ابر نیسان را خوی نشین دارد مردگان را زنده کردی ابر
نیسان کی کند از خداوند خواهم که هماره در پناه او بی‌گزند بباشید
و دوستان جانی را بیشتر بنگارشی چنین دلپذیر و روان پرور اندر
زدا و یاد آور شوید بامداد روز مهر از ماه ابان در سال ۱۲۴۸
پارسی نبشته شد   شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۹۶

ایا شمع محراب و بدر دجیة   و شمس غمامات و دمیة راهب   لئن کنت
عن عینی و سمعی نائیا   فما انت عن فکری و قلبی بغائب   فرزند گرامی حفظه الله تعالی

وقت آن است که در هجر شما دامن صبوری را چاک زنم و مایهٔ تحمل را از جیب سکون بیفکنم

که عهد هجران هموار بی‌سویت و سر رشتهٔ آرام و اضطراب رفت از دست بیکنم

از غمی دیدهٔ در دور تو دارم تا بدان دیده تو را اگر توانم ببینم همیشه نگران و غائب از دوات

مترصد آنم تا کی این پیک صبا رفتار و برید دایه کردار پروانهٔ آمدن شما را از در دار الخلافه

اخبار کند و اسرار مسرت و خوشحالی را اظهار نماید و معاذ بشارت و طلب خاطر را انتشار دهد

متی بالقرب بخیر فی الرسول ولیم بالقاء دهر طویل . فرحنی ذلک تر البشر جهرا و جمعنا

المنازل و الطلول چهارم ربیع چهارشنبه پنجم شهر جمادی الاولی گردید باک بهجت آب آن

گرامی فرزند را هرمنت کرده رسانید بحمد الله حاوی جامع دلالات و اشارات بسلامت

حالات شما بود کوی ابواب ثابته خیرات عدل را بر روی خاطر بکشود صورت رنج غایب و

اشفاق در نظر دیدار در حجاب معانی برابر آمد قرین با احادیث آن که روایت در زبان ما

هیمود انس گرفت و اطمینان افزود تسکین فؤاد را بادی راه روشن دل نثار ساخت نهار

بعد

ب تو گفته ابد این داره آخره نقص آمد مرقوم نامهٔ حکایت او بی مقصود طبع افتاد

که خبر از قرب زمان معاودت نماید و هم بیت که انشاء الله این قبیل بفزاید و کوکبه آن نیر فرخنده

بنجم آسمان نیک آید و در کنار زیارت آستان ملک وبان نماید و بیرون از دیدار خوبان جهان

بر نهند هر که بر روش متلحظ نظر انداز لو طرح این رهرو را انتظار روا رسم و شما را بکنار بسپارم

مرا که سحر سخن در همه جهان رفته است ز سحر چشم تو بیچاره مانده‌ام بنگر

هر جا یار است که حکایت چشم درد خود را شکاریه وز آن چشم پرستم دار دامن دامن

اشک غم بر صفحهٔ عذار میبارید و چشمهٔ اندوه و الم از کنار خاطر من روان میبارید

از بحسن تو کس چشم فلک نادیده جسم در روش چنان است که چشم تو تعیم نزد که در

این میعاد بخشنگی که در این نوبت اتفاق افتاد چشم بسیار مطالب نگشادیم و عبارت غایبانه

را باین مخاطبت دوستانه فقط که گونهٔ دیگر مراسلات را چشم و چراغ یا خال و نقطات اکتفا نمایم

ور وشن چشم خود را شفای چشم سامی تو نیز خوان واعینه نور بصر بنور الله الذی لا یطفی
گویا ان آیم و ان شاء الله امید اجابت و چشم داشت اثر است والعین منی تلقی علیک
سقمها حاش لعینک ان تسطو بها العلل

شاید این برجسته اشراق را بقبسی از جذوه نور ولایت گشایم بهر این دفتر نکاشتم و ورق را
شعاعی از جلوه طور امامت عنوان نمایم بموم رجال فی امور کثیرة و همی من الدنیا صدیق
مساعد یکون کروح بین جسمین قسمت فجسمهما جسمان والروح واحد همانا چو سینه ام
با آن یگانه بر طور علا تابار این مقام از وحدت را قرینه است که بعین شهرت آشکار می بینم
در خلوت دل انیس و در بزم محبت جلیس جز جناب صدیق الملک آقا میرزا [illegible] نگزیده و نمی گزینم
بیاد که گرده ام از نقش غیر آینه پاک اذا مررت به ما وجدت فیه سواک مرا که در سیر
عوالم فؤاد و سلوک طریقت وداد ذکر سامی مدام و یاد شما مقدم است نزبان گر نکنم

چه

یاد شکر خانه تو کام و ناکام بود لذت آن در کام این حدیثم چه خوش آمد که
یکی از ارباب نظر و شهود شاهد حقیقت صداقت را بدین عبارت ستود لیس للصدیق اذا
حضر عدیل و لا عنه اذا غاب بدیل که بنظر عیان در باطن جنان مقوت تو امان آن
به طور شفیق اعیان یاد در عالم وجدان شمه از خال عقیدت ترجمان این خاطر حق
بیان نموده سرت فاسرت للفؤاد غذیة احادیث جیران العقیق فسرت
تو در پس هر لباس و پرده بر دیده دیده جلوه کرده این است که بعد خط نگارستان خامه
مشکبار سامی که الحمد لله بهبودی چشم گرامی را اشعار داشت بهم چشیم تا بدون آنی فقدان نظر
در ابواب تهنیت و بشارت و ثروت کاخ برداشت ولولا اننی رجل عفیف شربت علیه کاسات العقار
سپهر هشتم فلک مجمره کردار بر آتش خورشید اسپند وار ستارگان ثابت و سیار را بهر دفع
تا بعون الله از آن عین از هر دفع چشم بد فرجود شاد زنسیم صباح کان نوعروس وار
هر صفت کرده بر دل شد در گشود ٢٢ جمادی الاولی سنه ١٢٩٥

یا سنا مقلة الزمان ابا العباس یا صاح جیده یا فخاره زارنی من سماء فکرک روض
شیب ما واصب الحبیب الزیاره نگارش خفت آغاز و مرسوله مقوت طراز که با رموز محبت انباز
و اسرار درون بیع خانه پرداز بود وصول اعزاز بخشید روابط الفت ساز و در های محبت فراز
و ابواب مسرت را باز نمود هیچ مطرب نگیرد این دستان هیچ بلبل نداند این آواز
خاطر اعوت اد غار که چاره در محراب انتظار رب ببط میگفت نزای آن اله بیشتر که بجای شفقت
در چنین کس نیفت و نتوان یفت سخن از بیان ایشان نگفت و نتوان گفت مولوی این مسند عذب رایی
معتنم دیدم کوی الطاف غیبی را بسیمه جامی از زندل وصال چشیدم یاد از قول امیة بن ابی الصلت
هرنی مواله بحیره غیر ناصبة وذا الطریق الیها غیر مسدود شنیدم ذظهار سرار [illegible] و کشف معانی [illegible]
و اتحاد را الحمد لله ضمیر مهر گستر سامی کفیل و این قیاس وجدانی را بهتر دلیل است قال یحیی بن [illegible]
والله قاوید فون غیر ان لست من یکذب فیها و یخون ان دو بینک عالیهم الود مصون

عنق

عنق الرهن و قد تغلق فی الحب رهون اما میرزا عبد الله که بحمد الله دمروزه از توجه آن
جناب ابی عبد الله و آثاث الکتاب مسکوید و بار جاری و ثیق در طریق یا ذا المعالی علیک معتمدی
چه چیز سزد که جناب سامی بیان کرم در جواب نسیم فرمائید و بعد عذرا اگر زبان شد بر پایان شعر
مقطوع ابتسان نمائید یا من یحاول ان یکون صفاته کصفات عبد الله فانصع او دع
اصدق و عفت و بر و صبر و احتمل و اصفح و کاف و دار و احلم و اشجع

سلام الله ما هبت النسیم علی من عنده وجدی مقیم اذا نفحت ریاح من رباهم طرب و شاقنی ذاک النسیم
این مشک ناب یا پر غراب که عذار ورق را بدان زینت داده در راه باد عود مجمر نهاده دیده
مردم چشم دوستان یا دوده چراغ دیده گان دل پیر در آن خط نگارین کو خط روی دوستان است
ما نا بر کنار جویبار قوت بوذ میده ریکان یا جید جان عقد لآلی و رشته مرجان کان خلال اسطره
ثغور تبسم عن ثنایا اقحوان عهده بر تنهاد در مزاج مهجور رنج دخران بو خاصیت زعفران

و کیفیت کافور میدهد غمها میبرد و شادیها میآورد کان کان سرور حاضر فیها انشاء الله

همیشه این غصن اقبال نامی و همواره این نهال صفوت و نخلت بالنده و سامی باد تا یاران

حزین بوی بهار نکهت شیرین نفحه و گل و بادام و لاله و نسرین برد باد دعوا الله الحفیظ والدین

ناحیه فما علمها غیر ابن عباد بر نوع عبد الرحمن که اسم را فاغرق جان و رهین بستان خیالات

خور الدین از نعمه بخیه و تحسین میسازد که خلق از آن اطراف در نور نافه مشکین دمید آب

و توجه چند بار عقیدت کیش و آن قسم توثیق و تلطف بیش از پیش خیال می دادم نصره هر باب

هر مقال نادر آید و هر نوع کمالی جلوه نماید و پاداش نعمت چنین جز این چه تواند گفت

بشکر نعمت بنده ایستاده ام که مرا بعمر خویش بکرده است هرگز این تمکین

فرخنده طالع این بنده اخلاص شعار و خرم روزگار مخلص عقیدت دثار کش از پی شبهای دیگر نقطه از

وطن نامی خاطر بیقرار کوکب اقبال طالع شد و زیر آمال لامع گردید و طالع مرادش از افق

کمال بر سید شب یلدای مرا شد از صبح پدید یافت غنچه غنیمم از فاتحه لطف کلید

آلام خیال انجام گرفت و ایام ملال اختتام یافت فرح و حرارت اشواق نسیم بجوار الامن اللطف الجسیم

شامه جان بشمامه ریحان الطاف خاطر عاطر والد معطر گشت و نامه اخوت توامان عامه

که داشت که عوقات اشتیاقش در سر گذشت گشت از جذب چو تو عود عنبر در جهان گردان

حامی نامه مراحم خفیه و مکارم جلیه حضرت والد دام بقاؤه را بر طبق مکنونات درون

و مرموزات ضمیر مخالصت مشحون جلوه گر دید لیس فرحناک شد دل محزون فوراً این شعر

سعود سعد نمشت کر نیز ثرث بجام فهده میمون دیرا در قال [illegible] بر فرخ فال و مبارک

حال خویش پیش از پیش زمزمه خوانده و آفرین خواست و پاداش چنین نعمت را با هزار ذره هزار بار

زبان محبت آرد دست کا محبه خدای آسمان است دمروز بر بیرم آنچه دل خواست [illegible] شهود

غیبی گواه و ضمیر مهر گستر والد آگاه است که عقیدت یک دل را درین آستان آسمان مثال جز درک

حضور حضرت والد که مکافی با جمیع نعم والد است متوجه [illegible] خطاب کریم عزیز از این

تمنائی است فان یکن الزمان یرید بعض فانک ذالک المنی المراد و همواره الطاف

عنایت و شفای خاطر عقیدت [illegible] بر روی فهد لحی فی ظل انعام متقبلین اجساد و چه بر از این

مقصود و جلیل غیر جمیل میشمارد و مادام که ازین نعمت دور و از درک فیض حضور مهجور است

خوشتر از زیارت مرقومات مبارکات منظوری و بغیر از آن چراغ و روشنی نور دیده

فان یجری الزمان علی مرادی جرت مع الزمان کما ارادا

در روز است این بنده کناره از بیگانه و خویش و مرقومه مبارکه حضرت اشرف والد دام بقاؤه

را در پیش دارد هرگاه اندیشه عرض جواب مینماید عجز و قصورش حجاب میآید دل در حیرت

و زبان در حصر خامه در دست و سخن در خاطر نه زبان بیان نه بیان نه جان هیهات

انّه یدرک منّا الثریا وانّی [illegible] اغصان السماء ارادت فرجام با استیلاء اسباب

انجام داشته [illegible] ابواب کلام و قلب حیران و قلمی ممتنع از جریان در حضرت بنده سرکار والد که

امروزه ممالک فصاحت را سلطان و کتاب بلاغت را عنوانند چگونه یارای مساجلت و توانایی

مساجلت امکان خواهد داشت که گاهی بندگی دست شوه جهت قلم سحاب گوهربار آن والد ملک فشان

مجبر این است که رقم را با این بنده کهسار دل و حرف حسام از خود بر نهاده از ورم را الگار برآرم

حامی که از خلیج فارس تا آخر خراسان و از رود ارس تا نهایت کرمان و سیستان لشکرها شکسته و پیوند گسسته

جای آن است که بس کند ضعیف والد عزو خفیف باشد والد [illegible] فهم بهمن قبول از من فراغ

الکتاب حسام بهرام از بیم در نیام شود بدانکه که بر آید حسام تو زنیام تمکن قضات [illegible] گیتی را

نظام داده کف تو بر آن کشیده حسام دیگر آنکه این حسام [illegible] از خوشتر و ضمیمتی بهتر است انها بر روح

ستان و این روان آور آنها جان گیر و این جان پرور است و ندعوک الحسام ذا حسام به تعیش

به من الموت العتید وما السیف الا القطع فیک وانت القاطع البر الوصول اما فیر اشارت قلم

را با وریار درم همه دانند که درین زمان اگر قس و سحبان فصحاء عربان و قحطان بلکه صاحب و عبد الحمید

و شمس المعالی و ابن العمید [illegible] حیات یابد بر خوان الوان براعت و بیان والد کرم خوشه زن و [illegible]

قلمتان را تحفه بردند نه هیچکس از جهان نیافت کمال گر ثبات که فضل و هنر گرفته کمال

ولم یبق احد فی الارض نه خلقت ما نلت بالمرهفین السیف والقلم اما از حکایت پستی ارکان

در رفتن طبیبان اگر این بنده عرض کنم و رب انی وهن العظم منی واشتعل الرأس شیباً گویم رواست

که با معجزه رستین و نا مضت سبعین و والوات آن و این دو متقرب جان چنین سالیان دراز

درد و محنت را انباز گرفتار رنج تن و آلام روان و دچار امراض پیدا و پنهانم خمیده پشت گشته ام

از غم آنچنانکه نشان سر بود بکای پای من ازین پس چو کام خواهم نمود بن مژه بود عصای من

بهمین شکر گذارم که عمری در محاورت آستان مبارک بسپارم و از دعای بقا و مزید اجلال حضرت والا

غفلت ندارم اگر تاکنون غالب وزراء این بنده با اهل منشیان منظور شوقی آنان بزیارت اسکونه

مرقومات کریمه در جواب عرائض ساده خوشان است باقی عمر است ایشان دوام دولت بخواهد

یگانه ضمیمه دکتر و گرامی صدیق مهر پرور من

بی

خوش هوای گلستان و خواب در بستان اگر نبودی تشویش ماه محرم منت خدا را که فراغتی

مهیا و غنیمتی مهنا دارم لب طوفان قیدی و قیدی در نوشته و از بساط لو و لعل و لیت بر کرانه

نه در بند جبر و تمرم و نه پابند زید و عمرو دامن از صحبت اغیار فراچیده و سر در جامه

اعتبار فرو کشیده کار پریشانی را سامان برده و دل شوریده را به منزل اطمینان پرده

گنج آنچه که کنج قناعت ملکی است که شمشیر تیز شه سلطان را حبذا راحت خراسان

و خوش عالم روحانیت و صفای آن که طور ایقان و نور ایمانش توام خواند کنار از غالب آرزو

علایق و دیار فارغ ز عوائق حظیره قدس و معموره اجتماع و انس است بجان عزیز

خونبان والله لقسم لو تعلمون عظیم که امروز چنان از هوا بال و پر در ریخته و باین مقام

خوش ساخته ام که عرصه طوس بهشت جاوید است و نعیم مقیم زیارت این آستان نه در

سینه آمالی دارم و نه در خاطر ملالی نه در سر هوسی و نه در دل خیالی مراجعت موعود است که

هر نعمت در و موجود خاطرات و ساوس مرتفع و والوات هر حس منقطع نه پای ثبات قدم

و نه دستگیر بود نه جای سر را جلوه و نه کس را محو در زاویه عزلتم نسیم چون انفاس عیسوی است

و از گوشه و حرم شمیمی چون انفاس مهدوی که قوای فرسوده را نیرو است و دیده را آب

مقامات معنوی خوش نقش بوریا و کرامت خواب امن کاین عیش نیست در خور اورنگ خسروی

یا للعجب که آقای منتجب الملک غافل و ذاهل نشسته وقت را مهمل و فرصت را معطل گذاشته از مجال ارا

که ساعت بساعت در ارتحال است غنیمت نمیشمارند و امکان را که آن بآن در طیران است از دست

میگذارند مارا در غربت رهین کربت میخواهند و خود را در وطن قرین راحت چه شود گر قدمی

بر نصوب بردارید و دل پرتی را بزیارتی را بدست آرید شرط محبت برین نبود و عهد مودت

چنین وقتی سپیر صحبت نبودیم و انیس خلوت آخر نگهی بسوی ما کن دردی تقریر درد را که ارباب

عزیز چند خبر خیز تا کی توقف تبریز و از حرکت که مایه یمن و برکت است گریز و پرهیز آخر

نه دنیا منحصر با ذربایجان است و نه اهل موانست تنها رفقای آن سامان جهان را اگر بسیلی است ان شاء

الست و صورتش ایران است به چشمش خراسان و مردمک آن این آستان عرش نشان خواهد بود

چشم

چشم بکشا که نور جان بینی آنچه نادیدنی است آن بینی مگر نه زیارت احباب را

استحباب و دل داری دوستان را اجر و ثواب است مارا که پای بسته و بال شکسته چه شود که شما

بجناح همت در پرواز آئید و اسباب مواصلت را ساز نمائید بازار که از غم تو ما را

چشمی و هزار قطره آب است و سینه از سوکه ازین در که آتش شوقش در کانون دل مشتعل است

صبر محال و ضبط و صبر اشکال خواهد بود چشم در انتظار بشیر برد در چون گوش روزه دار بر الله

اکبر است و از خداوند میخواهم که این مژده بشنوم تا جان فشانش چون زر و سیم در قدم زنم

زحمت نرسد ایام اقبال والا و اوقات وصال را مستدام باد

اوست آغاز هر سخن سرور والاگهر مهتر من گرچه دانم که خود این راه بسر می رود

میروم زانکه دلم راه دگر می نرود نامه نامی و نبشته گرامی که در روز هار بسپند

از ماه ابان نگاشته و باورمرد نشان گذاشته بود بهمراه خجسته پیک نامه آور
پیام نشینان فرخنده فر در روز خرداد از ماه آذر برسید گفتی خنک بادی بر من وزید
یا نم آبی بر گلوی تشنه ام چکید همین که از تندرستی آن یگانه سرور مهرپرور مژدگانی میدهد
و شادمانی میفرستاد خدای داند تا بچه پایه مایهٔ خرمی و خوشدلی و کامرانی گردید
خود بگفت از لب شیرین تو با من سخنی که دگر در بر من نام شکر می نبرد زهی کلک گهربار
آن نامه نگار و آفرین بر خامهٔ آبدار آن پیام گذار که پس از روزگاری افسانهٔ شسته و
چست دوستی را از یاد نبرده تا اینک بسر گذشت همایون و محنت برابر کرده و پاداشی
بجا و پاسخی بسزا آورده کرده بود تاراج هشیاران دست افتاده است داده بود فرمان
بیداری و خواب آورده است مگر شنیده باشد که هشیوران تازی و دانایان حجازی درین
هنگامه ها چه میدان داری و خوش سازی نموده پندها داده و اندرزها نهاده اند که گیتی که در
روزگار همه رفتارش بایسته و کردارش شایسته بود بس است مرد را که زیستش باندازه
در آید

باندازه در آید و نیکش از شماره فزاید شگفت تر آنکه مردمی انبوه از بخردان بزرگ
و موبدان دانش پژوه گرد انجمن بودند و این نامهٔ شیوا و نگارش زیبا را همچون کالا
نو رسیده از دست بدست بردند و هر یک از سر تا پا خواندند و از انجام بآغاز آوردند
و هیچکدام باین خورده گیری بر نخورده و ازین راز پنهان سر در نیاوردند تا کم آن
ابرو و مژگان که نه پیکان و نه زه شهری آغشته بخون این چه کمان است و چه تیر
تا از نویسنده های دستار نگارندهٔ آن زیبا نگار که این روش را نمودار و آن راز نو
پرده دار بود پرده بردار که یگانه خود آن روی ببینند تو بزرگی و در آئینهٔ کوچک ننمائی
دریافت آن بود سروی سرود و اندیشه زادهٔ آزادهٔ سپهر بود که سپهرش همیشه بر مهر باد
باز نموده کرده از دست این راز و بند از پای آن نیاز گشود خانه ها کرد سیه آن مرد از
تخم ستم سبز نشد کونهٔ او و آنچه هم گشت درود پس پاسخی ستوده و هنری و پوزشی بسی
پسندیده و دل پذیر آورد که پارسی نویسان بود دو چیز در کار و شایسته و سزاوار بلکه

مایهٔ رنگینی دکان و گرمی بازار است نخست راستار است شیرین و شاداب آسان و بی
پیچ و تاب نگاشتن و سخنان دیرینه و گفته های پارینه را که اکنون در گوش زبر و درشت
و ناهموار است گذاشتن تا شنونده را بر روان ناهنجار و گران نیاید و هر یگانه این دلبر
یگانه را هوس نماید آنگه آشکار است که با پیروی این دستور اگر خامهٔ نامه نگار گاهی گفتار خویش را
بسخن از زبان دگر چون چاشنی شکر آرایش و رنگ دهد از پندار درست و اندیشهٔ راست دور نخواهد بود
چنانکه دانای راد فردوسی که درین روش پیشرو و استاد است برین راه رفته و بدین نمونه
سخن گفته این رشته را از سر زبر دستی نیک استوار بافته و جامهٔ نامه را با این نگار خوش پود و تار
بافته است از اینها گذشته بزرگ ایزد پاک نبی را که فرمان آسمانی و نامهٔ یزدانی است به پیغمبر گرامی
خویش بدین آئین و کیش فرستاده و در آن تازی گفت پاکیزه افت چون سنگ گل و نو تر
سخنانی پارسی نهاده نه در نیروی خداوندیش کاستی و کوتاهی و نه کس را در آن جز راستی و بلندی
گواهی است بجای باش که او خود بجای خویشتن است و هنوز این پرسش را پاسخ در میان

و گفتنیها

و گفتنیها نگفته و تا زبان در انبان خواهد بود در تیم چیزی که نگارنده را زیبد زبان را
پیرو دل کردن نه دل را بدنبالهٔ زبان آوردن است تا هر چه خواهد برنگارد نه هر چه برنگارد
خواهد بزبان دیگر خامه اش فرمان بردار درون و در روش خامه را رهنمون نرود تن
کلکش سرکش و نگاهش از دست برون باشد تا ناچار هر چه در دل دارد بگذارد و بروی دیگر
روی آرد باری این کاغذ بپایان آمد و آن پایاب را پایان نیست بجانان درد دل ناگفته
ماند تا کوتاه سخن در هر یک از آن دو پهلو سخنان راندم و افسانه خوانم گفتم برخی
ازین گذارش را نگارش آورد تا این دستور را نمونه آید و این راه را چگونه پیماید که
پیشینیان گفته اند کار بکردار است نه بگفتار برداشت کلک و کاغذ و فر و فرد نشست
تا دل آزاد و اندیشهٔ راد سرکار درین میان چگونه داوری نماید همیشه کامیاب و بهره ور
باشید شامگاه روز ابان از ماه آذر سال ۱۲۴۸ پارسی نگارش یافت

بهتر آیتی که روح الامین جان بمشنیدن زبان تسبیح نماید وخوشتر امانتی که لسان بیانش تعهد و رعایت فرماید حمد و سپاس خداوندی است تعالی عن درک الحواس که جدا و امجاد ما را امنای عالم ایجاد و دلائل صلاح عباد قرار داد و امانت ولای ایشان را بر دوش بنی نوع انسان نهاد بذی الامانة لایقوم بحملها خلقاء بالطبة وطلس ارفع ودرود بی حد و ثنای فزون از حصر و عد بر خلاصه ما و طین کوینده انی لکم رسول امین جد امجد ما کش کنیت و نام شد مؤید بوالقاسم والکنی محمد وعلی ولیه المؤید ابی الحسن المجد امین علی ما استودع الله قلبه وان قال قولا کان فیه مسددا واولاد کرام واصحاب عظام آنها علیهم من الصلوات ازکاها ومن التحیات انماها علماء ائمة امناء یهتدی النجم باتباع هدیها

ازآنجا که جناب محامد و معارف نصاب مستغنی الاوصاف والالقاب اسوة آل داود الموسویه ومقرب الحضرة الرضویه حاجی سید ابوالحسن خان امین کل آستان فردوس نشان چندی پیش فرزند نجیب خویش عالیجناب سیادت و سعادت انتساب نتیجة الاطیاب میرزا ابوالقاسم را دارای مراسم رشد و لیاقت دید واز باطن حاشیه های اعلی تعلیم قویه این شنید او را بجای خود در منصب امانت که اجل مناصب آستان امامت بر گزید و بمدلول ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها این انتقال با مضای امنای آستان عرش مثال ما رسید مدتها بصدق ارادت در طریق نیاز پوئید اینک که زمان خدمت او بدراز کشید و مفاد ان خیر من استاجرت القوی الامین را بظهور رسانید مقرر فرمودیم بصدور این منشور منیع و توقیع وقیع او را قرین امتیاز و افتخار و ولد ارجمندرا بجای والد سعادتمند مجاز و برقرار نمایند و در ازای آن سالی مبلغ یکصد و ده تومان وجه نقد و مقدار پانزده خروار غله بعنوان مواجب همه ساله برسم سابق

عنایت فرمایند تا بخلوص عقیدت بر جادهٔ عبودیت مستقیم آید و مضمون فان امن بعضکم بعضا فلیؤدی الذی ائتمن امانته را آویزهٔ گوش نماید المقرر جناب جلالتمآب اجل امجد اکرم صدر اعظم افخم قواما للدولة والاقبال نظاما للرفعة والاجلال حاجب عتبهٔ علیه در رضوان روضهٔ رضیه مؤتمن الملک ولی آستان سپهر نشان ما مدالله عمره واقباله وزاد الله بره واجلاله که درین سدهٔ سدره تمکین سمت مطاع ثم امین ذی قوة عند ذی العرش مکین دارد این موهبت را مقرون باجازت آرد و کتاب شرافت اکتساب دفتر سعادت اثر ما که رشک خلد برین و غیرت طور سینین و هذا البلد الامین است شرح یرلیغ قضا تبلیغ را در دفاتر خلود واستدامت مضبوط و مثبت نمایند و در عهده دانند فی شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۲۹۵

سلام کعقد اللؤلؤ الرطب فی الروی علی من به جید الفضائل حال

خلیفه ارض العلم داود انه الان حدید المعضلات بلا لی اوفی کتابک یا داود احلی من نغم العود واصفی من دم الراقود بل اطیب من صلات الخود واطرب من بنات العنقود بعد ما طال الامد وتطاول الاود وضعف الصبر والجلد وضوعف الشوق والکمد حتی استطلنا غربتک واستبطئنا اوبتک وتتبعنا آثارک وتطلعنا اخبارک فذممنا فیک الاسفار ولمنا صروف اللیل والنهار وحاسبنا مر الاعوام وعاتبنا منسیات الایام بلی وقد سکنت ریح الوفاء وخمدت نار الولاء واشرفت العهود علی البلاء وکادان تلمسها ایدی العفاء فظننت بک الظنون وخیف علی ودک ریب المنون وکنت امنت الدهر فیک خیانة فعلمک الایام کیف تخون الی ان هوی نجم الابلاس وعلا نوء الایناس وجادت سحابة الفضل بامطارها ومادت روضة

بانوارها وازهارها وابدت طلعها وثمرها ومدت نجمها وشجرها
فدانت قطوفها بعد حين وحانت باكورتها غب سنين فطلع علينا
مما نظمته في سلك الارسال وصغته في قالب الارتجال ما اجتلينا به غرة
الآمال وشاهدنا به السحر الحلال محققا ما انتظرناه وموثقا عرى
اليقين بما توسمناه تنورته قمرا خاليا عن السرار وتاملته كوكبا عاليا في
وجه النهار فارجت بنسيمها الاسحار وتزينت بحديثها الاسمار
معان دقيقة ومبان وثيقة الفاظ رشيقة وجمل انيقة ما الطفها
وارقها واجدرها واحقها كانما من القلوب اشتقها طالعت منها القول
الجزل والمنطق الفصل والغيث بها شارحة الصدر وموضحة الامر
هذي نتائج طبع غير ذي طبع تزري فرائدها بالانجم الزهر فحقيق بك
ان تتنبى وبهذا زبورك وحري لك ان تتباهى وهاتي مزاميرك

اما سخر الله مع داود الجبال وقد سخر معك قلوب الرجال والان له
الحديد ولان لك القريب والبعيد وقدر له في السرد تقيهم الباس
واقدرك على سرد تقيه نفوس الناس بل اين منسوج بكثيف الابدان
عن مسرود يدخل في الآذان بغير ايذان وتكتنفه حبات القلوب وسويداء
الجنان اما سميك داود الرسول المحمود فقد تسوروا عليه المحراب
واستفتي في الحرث والغنم فما اصاب وانت اذا تكلمت قضيت بالصواب
وابدت الادب وفصل الخطاب واذا سكت اضمرت الحكم وابان عنك
الطرس والقلم بيضاء في وجه الزمان الادهم وقد كنت بسطت القول
في صدق العقايد وسبق الفوايد وزورتك المشاهد بالعراق وشكرك
هذا المسرى والمساق فقد صدقت وبالحق نطقت من ذا يشاهدك ولا يشهد
لك بحسن السيرة او يعرفك ولا يتوسمك بصدق السريرة وارجو لك من

بركاتها وعوائد خيراتها ان تدرك حجة الاسلام في ذالك العام و
تغتسل من الآثام للاحرام وتطوف وتسعى وتستلم الركن والمقام وشرطي
عليك ان لا تنساني وتعرف في تلك المواقف مكاني وتذكرني بالدعاء
وتسهمني من الحباء انشاء الله واما الشعر الذي ذكرته والى الطائي
نسبته فالى غيره انسب وبابيات ابي الفرج ابن هند واقرب ولعلك
اردت الاختبار وتعمدت اليها الاعتبار ان القناة التي الآخره
والله يكلؤك وهو يحفظك انشاء الله تعالى

هذي الاراكة والورقاء والبان   مبشرات بان القوم قد دانوا
فيا نسيم الصبا بالله اين هم   بلغ سلامي اليهم اينما كانوا

فرايت شم اگر در شعر معروف تصحيف وتحريفي رفت تسخيف وتزييف نخواهند
فرمود که رکب آمال را بوجهه همت استقبالی کرد وفالی بر حسب مقتضای حال آورد
آری کر اهيه داری ساز شبهای دراز انتظار کشيد وترجی تسلی خاطر شوريده آيد
فلک مشام کسی خوش کند ببوی مراد که خاک کوی تو باشد عبير وعنبر او مرقومه
مستطاب حضرت اشرف والا دام بقاؤه مورخه هفتم شهر صفر چون ماه منقبت در نقاب
طلوع نمود پس از طول ارتقاب چاره اضطراب قلب مخالصت ايات فرمود شادی بر در کار
تو خود نو عروس دار هر منفعت کرده بر رخ من بهشت در کشود دل را حيات تازه
وجان را نشاط بی اندازه بخشيد علم الله که در خاصيت طبايع اين بنده اگر چه رايت
فرح ولطيفه روح تو از دست بان عنايات خاطر خطير والا خواهند که چاره کالبد
حزين را روان داده بد احلى من حيوة معادة حالت جوانی وجهد دست کامرانی
از سر نهاده بهر اشاره کتاب البشارة کشوده واز هر عبارة بدب خنايتی کشاده بر

وما قلت من قول تکاد سطوره اذا کتبت تبیض من نورها الحبر کأن المعانی
فی فصاحة لفظها نجوم الثریا او خلائق الزهر بدیهی است که اگر در تحبیر
ذرایع این بنده اطراء و مبالغتی فرماید تنها جان از راه وفور مکرمت و اظهار
مرحمت خواهد بود والله ظاهر است که شراب طهور را چه نسبت با آب انگور نغمهٔ زنبور
کجا و وحی زبور قطرهٔ نازل از پهنهٔ دریا کجا و چراغ ماه از شعلهٔ آفتاب مقتبس است
قمری تخشبی و فرسی خشبی والضیغم المجصص غیر صائد و فرس الشطرنج غیر صاهل
که نیرد بعراق این بضاعت مزجات چنانکه زیره بکرمان برند و کاسه بچین
چه لائق مگس است با مدلو بهار که در مقابلهٔ بلبلان کنند طنین
اما حکایت درد پا که دست از دامن حضرت والا برداشته بی شبهه روزگار است
که از صدمت آن حسام دست بر سر و سر بر اقدام سرکار گذاشته حسامه لا دفی
مفرق الدهر میسم ومنه علی راس الممالک تیجان امید واثق و رجای

صادق

صادق است که تا حال با ادعیهٔ غدواة و آصال این بنده عقیدت یکدل
درین آستان آسمان مثال اثری از آن و جعی نمانده باشد و لسان روح القدس آیهٔ
شفا خوانده هر دعا که آن بجناب تو فرستد دل من کرده باد از دل و جان خدای ملک
آمینش وهم مسئول و مأمول ضمیر اخلاص توأمان همیشه چنان است که دائماً
یاور دعاهای این حسام و ناصر مصیقل این صمصام دست بلند خدا از علام تعالی
و تقدس بوده باشد فانت حسام الملک والله ضاربٌ وانت لواء الدین والله
عاقدٌ فی ۲۵ شهر صفر المظفر سنه ۱۲۹۷

الحمد لله الذی رفع السموات بلا عمد و وطد الارضین بلا مدد و جعل فیها
نجوماً و دراری و قدر لها مطالع و مجاری لنعلم بها مر الایام و نحصی

عدد الشهور والاعوام وافرد ببدائع الاكرام يوماً خصه بمزيد الاعظام
بما احيى فيه الرفات واورق الاعواد اليابسات ونبه النفوس النائمات
واذكى القوى العاليات فكسا سبحانه الآكام والاعراء ثوب الازهار والانوار
فى حلة خضراء نمنم وشيها حوك الربيع وحلة صفراء والصلوة والسلام
على نبيه المنصور المظفر افضل من ارتدى وتأزر واشرف من هلل وكبر
فتلوت من سور النبوة سورة دلت على سور النبى الازهر وعلى ولاة
عهده وخلفائه من بعده الذين هم اثر ومتى ومعشرى وجرثومتى
حماة الدين وقادة المؤمنين سيما جدى المظفار اب الائمة الاطهار
وسيد البررة الكبار الذى هو بعد الرسول المختار خير من قلد واشعر
وتقمص وتدثر صلى عليه الله ترى مثل ما ريح الصبا انغمست بماء العنبر
فهاؤم ذاك الكتاب كفيلا بالنجح والصواب

وبعد

ودليلا الى الهدى وفصل الخطاب من حجاب ذالك الباب وسدنة
هذه القباب الى خير بنى الاملاك المرفوع بعزه الى السماك المنظور من
السماء المنتجب من الساسة والرعاء الغرة الغراء من السلطنة العلياء
والطلعة البيضاء من المملكة الحسناء حامى حومة الدين مرابط ثغر المسلمين
المؤيد المسدد نواب الاشرف الاسعد الامجد مظفر الدين ميرزا ذى الآثار المرضية
ولى عهد هذه الدولة البهية الاثنا عشرية ادامها الله لكمالاتها والى ممالك
آذربيجان وحافاتها اثبت الله اوتاد جلاله وارسخ واداد له الكهول
والشيخ سلالة ظل الله فى الارض ان جرت له ذكرة عند السلاطين بخبخوا
انه لما كان من جميل عاداتنا وجزيل هباتنا وجليل كرمنا وشريف قسمنا
ان نرسل فى كل عام جديد لتهنية العيد السعيد من هذه العتبة العالية
الرفيعة والسدة السامية المنيعة ثوباً عالياً باستلام هذا الجناب

وملبوساً غالياً باستشمام ذاك التراب لتلبه على اسعد فال عند مختلف الاحوال

وتتخذه مرقاة الى وصول الآمال ومسعاة الى نيل الكمال فاوفينا بنبذ من

من عطايانا الفاضلة واوفدنا اليك للسنة القابلة لباس التقوى لمن

الفضل درورٌ واساس الهدى عليه من التوفيق غرورٌ لتشتمل به على اسم الله

يوم النيروز وتترفل فيه بعنايته تعالى وتفوز وتجعله يمناً وبركة للشهور الآتية

وتعتقده من كل سوءٍ جنةً واقيةً وتراه سبيلاً للاسعاد ووسيلةً الى

كل مراد ونوصيك باشاعة الخير وافشاء البر والمير والاحسان الى

العباد وسلوك مسلك العدل والسداد فان هذا بقاءٌ دائمٌ وثواب قائمٌ

والله المستعان وعليه الثقة والتكلان وكان هذا في اليوم الثاني من

الربيع الاول من سنة الف ومائتين وسبع وتسعين من الهجرة المقدسة

او فد الصاحب الشفيق الصديق الوثيق في مطاوي كتبه وفحاوي ادبه

سطوراً انمنم بردها الشيخ الجليل وفصولاً نظم عقدها الحكيم النبيل اتقن مبانيها

واوضح معانيها بالغ في ايجازها وحال سحرها واعجازها رايتها سنية

المواقع علية المواضع تجيله وضحاً في دهمة الزمان وعلقاً راجحاً في كفة

الامتحان تقابلنا منه السطور بوسامة الثغر تفتر عن لمى الخزام حروف

معان والفاظ كطارق زاهر من الروض ام دارت معتقة ظرف وقد اشعر بوصول

الفراء واومى الى صدق الدعاء فحمدت الله على ازاحة العلة وشكرته لطلوع

الهدى محله وحسنت ظن الصديق وصوبت نظره الدقيق وليس هذا باول

ظن قد اصاب فيها ولا بدع دعوة اجاب مناديها والصداقة جوهرة عزيزة

ما اعتدها وعقيلة جميلةٌ ما اغلاها صداقها الصدق من ودي ومنزلها

بصیرتی وسواد القلب والبصر وأما ما لاحظت حرّ الدمس وکسوتها البدر
او الشمس فقد سجدت الانجم لکلامک وحجبت النیرات طوع اقلامک
فانت تردی برجومها وتهدی نجومها ما کنت احسب ان النیرات غدت
تصید باشرک الاوهام والفکر والله وکیل علیک وهو ناظر انشاء الله تعالی
وکتبتها فی غرة الربیع الثانی ان الربیع هو الشباب الثانی سنه ۱۲۹۲

افسوس که انتظار ورود چاپار سیلو در دل و هوای وصول رسایل مهر دلایل سلمی را
در سر داشتم و باین امید با خاطر مهجور سودائی میزدم و اوقاتی میگذاشتم روز
موعود در نظر و همواره مترقب قدوم برید سعادت اثر بودم دل از همه جا بر آن مشغول بود و از
همه چیز در پی آن رسایل که آنچه بر سر من میرود ز دست فراق مع التمام فرو خواندم اگر چه

لطیف که ناگاه خبری موحش آورد و حکایتی پریشان در پیش نهادند که الواصل فاصل
والراکب راجل والثابت زائل والناصر خاذل بلکه بگفته قابوس با صد افسوس
العصا لعاب والمنارة محراب آینه پا بنده گردیده و نوبت نشین بام محبوس
نوب ایام مانده رهسپار این دیار مرحله گذار خار رهگذار گشته رکب ساری مرهون
لیث ضاری آمده فما الدلالة البرید اسیر الضالة وکسیر الجماعة المتغالة چاپار
شاهرود غافلة الرفیق ثم الطریق را بدر رود گفته و تنها از ساحات بیابانی بداری خواجه
میا میا که ما نیز همه ایم شنفته در گوش گرفته تا بر دم سردش یاد در مشام وحوش رفته
ایها اللیل الطویل سر وخفف یا ثقیل این ضوء الصبح عنی غالت الیها بار بغول
این رسائل که در شبهه آتش زنند قلوب را حامل اند و مرغ و عقار عرب را و دیده با زبان
مستمد ز الکتریک لهیب اشتیاق و بلابل زبانی و ادبی و جعادی کافی بلکه فروزنده
دلهای مهجوران برقی تابناک و شراری دامن بسوز آتش بیار و خرمن آرزا دکان بسوزد یکباره

دو چار بار حسرت شده و شعلهٔ غیرت سوخته که مردن بهتر از سر باران بیگانه
بعلامت بار پس از مدت بسیار جا بجا عریان خود بعباس آباد و مزیان کشیده
وایکن مضمون ودوعلم المجرد ما و ردنا را بدیده عبرت دیده و از گفتهٔ عبد الرحمن بن المعتز
ترجمهٔ این اشعار شنیده الم تعلم با صنع الفراق عشیة جد بالحی الطلاق بذرفات من
جزع وفاق مع الاظعان مصحبة تساق یک زحمت برای جالب و تجدید نموده که مطالب
ما ضیه بود از سر گیر تر و از محررین دار الشرع حکایت الکتاب علی نسختین بود نصیحت پذیر تر
زید رحمت فی لو و السلام

افزون که عشق عمو بر بار نهاد سرواره خویش بر سر بار نهاد با قتضای ضمیر مهر پیوند
واقتضای خاطر صفوت پسند رشتهٔ مودادت عمو باره تا فتن خواستم و جامه مصافات را
دو تاره بافتن که احادیث شوق مکرر باید و جوزای جولو پیکر اعدذکر نعمان

نا

ثنا ان ذکره هو المسک ما کررته یتضوع فزونتر از ماهیست که همه کامران فرخنده
نامهٔ سامی و زیبنده چامهٔ گرامی مطلع الانظار و الافکار و مسرح الالحاظ و الابصار است
هر وقت اعادهٔ نظر و ارجاع بصر کردم از بوستان لطفش نوبری و از چمن جنبش تازه بری
از تازه تری آوردم ماشاءالله نثری فائق و شعری رائق کلامی مطبوع و نظامی موافق
این یکی برتر از سهیل و شعری و آن یکی بهتر از نثره و ثریا یکجا لؤلؤ کان بر رشته کشیده
و دیگر جا عقد مرجان بر ورق پاشیده اختر از چرخ بر زیر آری و باشی ورق لؤلؤ از بحر
برون آری و در زیر بکنار یکچند با وجوه انجمن که بر اعیت پیشگان فن و خداوندان
سخن میباشند بدان روایت مفاکهت و منافحت دور آن حکایت منادمت و مواست
داشتیم و شبهای مهجوری و هجران را بنور و سرور آن که دشب خوش است با قمرم میکذاشتیم
ولولا اننی رجل عفیف شربت علیه کاسات العقار احیانا از نمایش طباع
در رسیدیم و غوری میکردند تا همچون کل نورسیده از دست بدست رفت

وکس بود صید مرا می شست نباید بگزاف هر یک قصور خود را اعتراف آورند و مصدق قول

فارجع البصر هل تری من فطور بود انصاف دادند حد مابین است سخن گفتن و زبانی را

آری الصدق ادعای شهادت توان دلوکه ختامه اینچنین چکامه با آن وزن ثقیل

و سجع اصیل مقامات فضل و هنر گوینده بود دلیلی حتم و برهانی جزم تواند بود که بجوار دایره

مترعه یا مجتثه هر چند خاطر فحول ارباب صناعت بود در رنج داشته خاصه بحر غریب

که همه کس در آن مصیب نتواند بود درین راه شماهه چنین بسی فتاده و بسیار کسی که به سنگ

برلب و جبهه بر سنگ نهاده هزار سر شده پیش است گرد میدان گوی گفتگوی محال زبان

بیهده گوی نه تنها متاخران بود در آن قافیت های غفلت سپید هو ریار روی اصیل بود

از زاید باز ندیده اند بلکه متقدمان هم خیلی در شعب این بحر عمیق افتاده و غرق و از

جاده صواب گسسته و فرقند استاد درو کی با مقام بلند که داند در قصیده که بنای آن بود

بر سالم این بحر نهاده لب ابدان بجیلد که می نگو لو کریمی کهان در پرتقید چند جا ابتدای

زهی

اخرب بود با صدر مکفوف مزاحفت داده هر آنکه که می خورند خوش آنکه است خاصه

چو گل و یاسمن دمید و خسروی هم اخرب و مکفوف ابتدا و صدر بود بهم آمیخته کرده

لیکن مطلع بود مزاحف و حشو بود سالم آورده چنان دانم که خواستار نیست یا شهرها

جز تو یار نیست چنان دانی که ماه رو دوست نگارین کم جز از تو نگار نیست دایم

بلحن اوز مزد سالم این بحر را با اخرب مکفوف محذوف خلط نموده و چنین سروده

ای باد در بحر غریب بود در هوی بیرازین جلیب بود سراپای تیم را ببوسه گر همی کوبی چرا

صلیب بود ولی انوری بود در اخرب مکفوف مقصور این بحر که میزان قصیده فریده سار است

نونیه الیت درست بپایان برده دور حقیقت معجز بیان آوله است که آصف جم گو نباید این

بر تخت سلیمان رستم من نیز اظهار شوقمندی بود چند شعر برین نمط بایه ساختم و لاجرم

ابیات یکی کم از همه این اصطلاحات گذشته قصیده با آن تمامی که تغزل و تشبیب و مدیحه و مطلع

و تخلص و مقطع و فراقیه و اشتیاقیه و سایر اجزاء ترکیب و تفصیل آن هر یک در موقع خود بهاست

کلال و بی‌رونق مقتضای حالی افتاده باشد خیالها در الوجوه بلکه درین زمان نایاب و مفقود است

آیات فضلهای تنگ دهی معتبری من الماثر منظوم و منثور هر چند ملاحظه کردم لذا بظرف چیزی که

لدی الاهداء باشد نیافتم بجز آنکه مناسب بیاید راکه از ملفوظات ادراق فضل قرین و متبرک است بشرف

مجاورت آستان عرش مکان بهره یابند لذا همه پیشتر دیدم بلطافه ممتاز آن سوغات را از آنجمله

دانسته است به برکت جوار این حرم محترم وقایه دعوت شریف ازهر کوه الم بهره یافته و جلیله موزون معظم

باشید فی ۱۴ شهر جمادی الاولی سنه ۱۲۹۷

سلام علی صفات الکرم علی الامین الغامرات الدیم سلام شیخ لا انقلاب المزار

نوی غربته عن جوار امم فدایت شوم اوقاتی است که عزیمت دارالخلافه را

بسیج نموده و هیچ ازین بنده مستمند تفقدی نفرموده‌اند که ضمیر سعادت شعار قرب دار السلطنه

اسباب تذکار و حسن جوار مقتضی توجه و استفسار هیچ نشده است و بوالعجب قدم در راه انتظار

عجب

وطلب میگذاشت خیال عارض او در سواد دیده من دمیدن شب همه شب چون ستاره

سحری اینک مدتی گذشت و قرین عاطفتی نگشت با نامیه چنین فصل بهار

در جویبار خاطر امید دار از شاخسار آمال برگ و بری و بر درخت اقبال شکوفه

و ثمری ندید تمنی است و بشنیدن از عام بیات عرب تویی کرنید بلکه تمادی و نیاقلم بلیغ بیاید

مع ان قرب الدار خیر من البعد جان آن است که باطن محزون اکنون بر آن جوزه موالات

در وصله منافست که در حضرت اشرف امنع والا از مخلصین وفا و معتقدین صفای

دار الخلافه منحصر است با ارواح متفق و قلوب متحد رشک برد و غبطه خورد

که فال مرادشان بکام است و از صهبای هوای نشئه قولشان در جام بر مراد خویش باشد

هر که از وی خواهد مراد بی سؤال او دهد کس سوی که او بد هرام اگرچه بکجند این بنده

عقیدت مند سوی از آن محضر انور بنا مساعدی قدر و ناموافقی اختر اتفاق دوری و مهجوری

افتاده و بدان جهت کشتی صبر برسید در لجه حسرت و موجه کربت غرقه و مغموم است دلم

ولی چه خوش اوقاتی بود که از درک فیض حضور کسب حظوظ و سرور مینمود نه در پای خاری

و نه بر دل از اندوه باری زبس که مستی کردم بر وی ادوشب صبح صبحی باحرش سرشید راز

خمارم را الحال چیزی که مرموز خیال است همان اشتغال بدعای عمر و اقبال و مزید جاه و اجلال

حضرت ارفع والا و دوام بقاء وجود خواهد بود و درین بکب بعون الله تعالی غفلت نخواهد نمود یا حاج

برادر المجد عضبا شحذت راحة الذکا شفاره ای شکر امای برادر کلافی حق حرمت ساده قرانه اره

متمنی است که کاهی بنشیان برکار در فصاحت خطیبی و در سخن عندلیبی نمایند و رقی بیارانید

و اوراق متفرق بود بیا سایند متخلص سوی نصاب نصیب آرند و ندای سعادت را مجیب شوند

هر یک در حدیث جان افزای ای یکایک چون سپهر تابت پای زاید لقیه بن ترکو فی ۲۶ جمادی الاولی ۱۲۹۷

حمد آرای هر بیان و برقع گشای هر عنوان سپاس و ثنای حضرت خوبیان و داحد

سبحانی است مبرا از نتاج و معرا از ازدواج که تا عقیله عالم شهود سوی حجله صهر وجود

خواست رخساره سموات از دراری سیارات بهر هفت بیارات و چون در حریم حرم

استعداد الکبار اتراب مراتب را خطبه امهات و ارکان بمنصه مقصود با امتزاج

استیلاد و استنتاج حقیقت انسان فرمود تا از زفاف آدم و حوا مولود مسعود محمدی علیه

از کی التحیة والثناء قرة العین آباء گردید و بتول پاکش ام السبطین سوی حقیقی مانند

ابی تراب والد الحسنین کردید الفقه بکر الفع فهی تهوی حسن اخفه قد کلا یهواها

از آن رو که سید امی لقب و داماد هاشمی نسبش ابنای امت را حاوی مقام ابوت گشت

ماه تابان با شمس جهان افروزشان از سرخاوقی روز گذشت هو مطلع نسب سیاه

از خوان نوال و نور جمالش فضاله خواه شهست علیهم سلام الله ما خط کاتب

فصول کتاب او عقود کلام از آنجا که قوام هستی انسان بدوام

سلسله افراد منوط است و بقای نوع وجود باتصال رشته آحاد مربوط و افراد او هر یک

بتشخصه گردیده بارست و آحاد را هر کدام بنفسه عینی داثر پس حفظ طبایع بتوالد و

تناسل اشخاص منوط بایدی باید و ثبوت حقایق بتوالد و تعاقب اعراض سناوی و نظایر است

که تعدد هویات هر طبیعت موقوف بارتباط و مواصلت و تجدد جزئیات هر ماهیت بسته

باختلاط و مناسلت است هو الذی خلقکم من نفس واحدة و خلق منها زوجها و بث منهما

رجالاً کثیراً و نساءً عقد جریان بوجوب این معنی برهان متین و شرع شریف نجتین

آن را بنیاد ذی بنیان است هم قرآن عظیم بمضمون وانکحوا الایامی ناطق آمده و هم نبی کریم بفحوای تناکحوا

تناسلوا تکثروا ارشاد فرموده بنا بر این جاریاً علی اسم الله و حاذیاً لسنة رسول الله در ساعتی که

سعد اکبر فلک بر مطالع برجیس سعادت منظر بود و زمانی که تسییر درجات طالع آن ابواب یمن و برکت

میگشود و وقتی که اوتاد بیوت سماوی رکن جلالت و دلیل نصرت سها حاوی بود داوالنیر با صد

شوق نیران علوی سرافرازی و نظر بازی مینمود سیدان دل بروش نشاط انبساط انبساط منها و

تبعیض فوکوش در سیاره بختیاری صاحب اختیاری میکرد زجوش خرمی کاندر جهان بود

زمین بود نازها بر آسمان بود بعقد صحیح صریح جازم لازم شرعی ملی اسلامی امامی اثنا عشری

در سلک نکاح دائمی خود منسلک و در سمط ازدواج ابدی خویش مرتبط ساختند نواب مستطاب فلکی جناب

مالک رقاب سرکار اشرف اکرم ارفع امجد امنع والا حضرت سپهر رفعت شاهزاده

اعظم اقبال افخم مسمی بتاسع الائمة الهداة علیهم افضل الصلوات النامیات نبیره شهریار و

برادرشه رکن الدولة العلیة العالیة المتعالیة فرمان فرمای ممالک فسیح المسالک خراسان و سیستان برادر

دام اقباله و شهر عمره و عزه و اقباله نهب عهد و سلیل آسمان تیجان شاهنشاه ایران پناه ناصر الدین

محمد شاه غازی انار الله برهانه و رفع فی علیین مکانه علیا جاه عصمت و عفت پناه طهارت

و عفاف دستگاه عز المخدرات و زین العفائف و المستورات عصیة الایام نتیجة الکرام العظام آنکه

در ریاض عفافش روح القدس سوم مریم است اعوذ بالرحمن منک ان کنت تقیاً گوید و دم در

اندیشه از ذکر القاب و اوصافش کناره جوید الکبر البالغة العاقلة الرشیدة شمس جهان المدعوة

بحاجیه خانم ادام الله ظلال تها و شوکتها و طهارتها صبیه مرضیه سرکار جلالت و جلادت آثار

علمیت و شوکت مدار مؤتمن السلطان معتمد الخاقان امیر الامراء العظام جناب سلیمان خان افشار

صاحب اختیار امیر تومان و رئیس کل قشون ظفر نمون خراسان را زید اجلاله العالی بمهر معلوم معین

و صداق مشخص مبین مبلغ دو هزار تومان که آنقدر است و بتصحیف القال تومان شمرده

و درین نصاب مؤالفت بنصیب موافقت فال سعادت توان برد با یک جلد قرآن مجید که بهتر آیتش

کریمه زوجناهم بحور عین باید دید و در هر اشارتش ندای بارکنا فیها للعالمین باید شنید

با انضمام کنیزی ناهید سمت و غلامی بهرام صفت از آنجمله قرآن کریم در مجلس عقد تقدیم و

ما بقی بر ذمت همت والا خواهد بود و صیغه شرعیه با بوبه و انعکاس شیه یک بر یکیها جاری گردید

و قد آوی الی الرکن شدید اللهم الف قلوبهما و اشرح صدورهما و طیب نسلهما و اجمع شملهما و بارک فیهما

و فی ذریتهما بحق محمد و علی و آلهما و کان ذلک فی ثامن عشر شهر رجب المرجب سنه ۱۲۹۷

سمت ان الاصابع التی تحتب بها عقد مکاره الزمان و تنفث حد النوائب و الاحزان

لاقت الما فغضضنا الابصار حیرة و ندما فیالی من شجو ما اصعب تحمله و اطول تحوله

و لعمری انه سحاب غشیتم لا ینجلی و غمام بسم لا ینسلی الا بریاح روح تهب من ذلک

الجناب و رشحات بشر ترشش من تلک العباب فما لله دهر او لم انا مله تنتظم بها عقود

العلیاء و ادوج اشجار ترتبط بها نجوم السماء او لا یعلم انک حللت عنها معقود خنصرک

فتناثرت سمط ثریاها و طویت عن بدورها شموس عنصرک فذهبت بأحیاها

ان لم نف لاصابع مولانا بالبرء من العلل و عوت علی کفه الخضیب بالاقطع و الاثلث

او یهود الایام قالت یدک معلولة و شاءت اشاجعک مغلولة کلا خاب بناها

و غلت یداها هذا البشیر الاقبال لبشیر الیک بنصره و شهد لمولای باعلاء امره و ان یده

مبسوطة اعلی من کل ید و امده مغبوطة او فی من کل امد انه علی ما یشاء قدیر و هو نعم المولی

و نعم النصیر فی ثامن شعبان سنه ۱۲۹۷

فلله روض من جنابک زارنی نمکن باهی الجوانح والصدر هو السحر بل اخفی من السحر رقة

وابهی الی الاکباد من نطف الخمر قلب رسیده و خاطر الم رسیده بود که درین گوشهٔ غربت

و زاویهٔ عزلت قرین حسرت و رهین کربت است تریاق سموم آلام و فاد زهر سموم ایام

تنها امان نزول آیات رحمت و ندای هاتف صورت محبت جنابعالی است که همواره زردکان برین

مهر و وفا و عرش غایت و صفا بزبان الهام ترجمان پراع که عالم اتصال و ارتباط را داوی ابداع

و نخستین اختراع است کریمهٔ حتی اتاهم نصرنا میکند او هو باطن صحایف و اوراق که حاکی و حی الفت

و شفاق و روح الامین شریعت خلطه و اشتیاق قند مدلول هو الذی ایدک بنصره مکسایبو

چشمی بدان روشن و تسلیتی از وارداتی شداید و محن بیحد دامان خود ازین خطه باز و دایم

که در طومار فطرت این قسم نبشته است همیشه این دل پریش بود زاندیشه جهان تبه که روزگارم درین

اوان کهولت که قوای طبیعی رو در نشیب و قافلهٔ حیات بود ضعف شیخوخت دست در رکاب است

خوش

خوشش کنار زمن و فراغت و طرف آسایش و راحتی مهیا فرمود نه باکس کاری و نه بر دل باری دارم

خبز الشعیر و ماء البیر و زیارة الامیر بکف بالضیعة من کعیر و خاطر از بند ملال و کرفتاری رهائی امید

فقط یک مقصود در نظر بود که شکر نعمت احباب و سپاس منت احباب بود که درین پیرانه سر ادای این مرام

و وصول این مقام فرخنده رسائل و مجتبه ها باشد در خورد طاعت نیاز و محرمی دارم و لیعذر اکمل

دعا و ثنائی گذاردم فقلت تقبلی و انطوت فنون فان نهایات الحراک سکون غافل از آنکه

چشم زخم زمان و دست عهد جهان همه جا بار بر دامان هوس است در کریبان است و امید تیز رو

بپایان ترسم که عاقبت نیاید در چشم سکندر آب حیوان باری اکر از جوی بار لطف سامی آبی

بکار آید دلوجهات خفیه هم جا ناکریزی از کار و حال از خاطر سلیمان ارکشاید من ابرنجه

گرکابی و تو ندی یا مصر تو حنیفی و مرا بر سر آتش وطن است اید ارکنی ضیم و انت امیری

اأظلم فی الدنیا و انت نصیری و عار علی حامی الحمی و هو فی الحمی اذا ضاع فی البیداء عقال

بعیر رکه فی ۲۸ جمادی الاولی سنه ۱۲۹۷

دائما حمد الله جبریکان خادما و سلام و تحیت تحفه و هدیت آباء کرام و اجداد

عظام ما که ولاة عرصهٔ امکان و حماة ساحت ایمانند سیما رسول مسدد منتجب

مؤید جد امجد ما محمد والی الولاة سرای جند ارعن فاق الوری من سید و مسود

و هم ولی حضرت داور ابن عم پیغمبر پدر اطهر ما که مخدوم ملائک آسمانی و خادم

خاص حریم حرم یزدانی است هو الامام القرشی المؤتمن ابو حسین فاعلمن و ابو حسن

و هم جدهٔ ممجدهٔ ما بتول عذراء شجرهٔ طوبی فاطمهٔ زهراء و اولاد ابرار

و احفاد اخیارش که ائمهٔ دین و هادیان راه یقینند فعلیهم تتری تشریف

تحیتی ابدا علی قرب الدیار و بعده از آنجا که برآرندهٔ این

پست سدس و فرازندهٔ این کاخ مقدس قبهٔ سپهر اساس و رواق آسمان

کریاس ما را ملاذ سکان خاک و مطاف صدر نشینان افلاک قرار داد و مفاتیح

قبض و بسط این عالم مواد را در کف اقتدار ما نهاد هر یک از شیعیان خاص را

که در

که در راه رضای ما بقدم اخلاص پویند و بر سر کوی ولای ما بوسیلتی قرب و

اختصاص جویند انا لا نضیع عمل عامل در خور استعداد مخصوص رعایتی

مینمائیم و نیل مرادشان محظوظ عنایتی میفرمائیم خاصه آنان که از بلاد نائیه

محروم طواف این عتبهٔ عالیه گشته و با بضاعت اهل طریق التجا باین سدهٔ

سدره مکانی نوشته اند اولئک یؤتون اجرهم مرتین از آنجمله عالیجاه نتیجه

الولاة و الامراء العظام فدوی زادهٔ صداقت نشان این آستان عرش مقام

کنی حضرت ما ابو الحسن خان انبته الله نباتا حسنا که غصنی است ببرگ و بر ارادت

ما پیراسته و ثمری است بر شاخ طوبی ولایت ما نو خواسته از بار یافتگان این

بقعهٔ آسمان رفعه مستدعی نسبتی و متمنی قربتی گردید اجابت ملتمس او را با نتساب

کزین خادمی در جرگ خدام کرد بی احتشام کشیک چهارم برگزیدیم هوای دل از بهر

خدمت ما چو فراشان سرای سینه آراست مقرر آنکه جناب جلالتمآب برحق

دیروز که روز اضحی بود بورود نمیقهٔ انیقهٔ سامی مسرت خاطر افزود آری هر روز که فیض وصول
مکاتیب سامی بحصول پیوندد بی شبهه یوم عید و هنگام کرامت و مزید است مستدام
لیالی توفیق و مستعقب ایام تشریق فهو شعر الکرم ان لم یکن شعر الحرم محرم کوی وفا
سوروی او بیت الحرام مروهٔ دل صفا و کعبهٔ جان مقام هدی محبت بسوی شعاری
از تاخیر مراسلات که مناسک حج قلوب است چون وقوف عرفات پس از غروب آفتاب فرض بعید
حق با جناب سامی است که دوستدار این عمرهٔ تمتع را در روز ۲۲ ذی القعده احرام بست
و تا ۲۸ آن ماه که تاریخ مرسولهٔ گرامی است هنوز لبیک گویان هوای قبیت عراق پویان
بوده اگرچه دقت سامی هم تنگ نموده کلامم آن است که قبل از یوم ترویه طواف و سعی خود را
بانجام رسانیده و با ورود آن جناب متحلل گردیده باشد و هم از وجوب احرام اشتق
و جراغیب نموجناب آقای صدیق الملک که حضور ایشان آن حرم سامی ما شده اند ادراک اکمال است

زیرا که

اظهار داشته بعلم پس تکرارش چون قران اسبوعین در طواف زاید و اجحاف
مینمود تتمه وجوه سامی هم معلوم است از آن است و همچون اتباع حج بعمره و اتصال
سعی بعمره اتصال خواهند فرمود ابلاغ سلام عقیدت ایشان بقبول و فدا
ذرآداب و بزبان فقها قضای در حج اسباب است فرزندی فدوی و فدا
نا اتک مناسک ادا داشته و تا هیچ باب السلام عقیدت کعبه سامی مستانه لبیک آرم از
میقات عشق کردستم هم با این لبیک گویا کرده از ۱۱ ذی الحجه سنه ۱۲۹۶

خوشتر بیانی که والیان ازمنهٔ معانی طراز عنوان سازند و بهتر سخنی که مالکان
ممالک بلاغت بدان مقالت آغاز نهند حمد و نیاز خداوندی است بی انباز که قدرتش
بالاتر از مدارک افهام و حضرتش والاتر از تعقلات اوهام است احمده حمداً قدیماً

دعبد اکرم امجد قوام الدوله والاقبال نظام الرفعه والاجلال صاحب قبه
علیه و رضوان روضه رضیه مؤتمن الملک ادام الله توفیقه و سهل الی الطلابه طریقه
مرسومات این شغل جلیل و منصب نبیل را همه ساله بموجب برات در حق او برقرار
نماید و بر پایه افتخار و اقبالش بیفزاید المقرر کتاب سالات الکتاب دفتر همایون بنظر
ماشرح فرمان قضا ابرام را در دفاتر خلود و دوام ثبت و ضبط نمایند فی شهر رمضان ۱۲۹۷

آفرین بر کلک سحار و خامه آبدار تان که نزهت قلوب و ابصار و مسرت صدور و نظار
را در طی اوراق نهاد و دبستانی پر نقش و نگار یا بوستانی پر از بوی و بهار
بتفرج خاطر دوستان مشتاق فرستاد یکجا عذار صفحه را بدان طرح شیوا و نقش
زیبا جلوه پر طاووس و رونق جبهه عروس بخشیده و یکطرف بحسن تعبیر و لطف تقریر

قلم

قلم بر دبیری ابونصر و قابوس کشیده هم نکهت گل طری و نضرت بنفشه طری
یافت و هم نصیبه اسرار طبیعی و لطیفه انوار و ازهار ربیعی حسبتها خبئت فی لجین
طیبة کانها صافحت بالعنبر العبق رأیت ازهارها بالطل ممتزجا کانها خدود
حف بالعرق دقائق مهر و وفا و نکات صدق و صفا را که مدتی در بطون و کیفیتی
در کمون با شاهدی در نقاب و رخساری در حجاب بود قید از پای تواری و بند از
دست پرده داری گشود و معانی دلپذیر آیات تراخی و تاخیر را ترجمه و تفسیر نمود
ده سال با امید سلامی و کلامی چون معتکفان بر در و بام تو توان بود گشت ویران که
خرداد و مرداد فصول مساعدت بی آب مانده بالطافت الفاظ عذب تان شاداب
و سیراب شد و شاخسار اشتیاق که باختلاف شهور و سنین دی و بهمن و آذر و فروردین
از تف سموم هجران خشکیده بنسیمی از روضه اخلاقتان ببالید و جامه برومندی
و سرسبزی در بر کشید لا زلت من شکری فی حلة لابسها ذو سلب فاخر تا بزبان نام

را که با آن آداب هر تبه آستان عرش قباب نموده اید منظور اصحاب حال و ممدوح
ارباب کمال گردید زهی خط معالی نمط که رقاع قلوب تعلیق و تعویذش باید و از
نو خط برگشته خوبان و ریحان نودمیده جویباران تحریرش شاید

ورد الکتاب مبشرا قلبی بانجاح السرور ففضضته و وجدته لیلا علی صفحات نور
فرخنده کتاب بلاغت نصاب آن جناب دام فضاله که مبانی وثیقه داشت و معانی عمیقه
نائره فصاحت سحبان بجو بتلالی آیات قرآن درین نوبت جلوه نمای طور محبت
و شعله افزای نور الفت گردید کتاب فی سرائره سرور مناجیه من الاحزان ناج
دماغ جان بفوایح روایح آن معطر شد و دیده دل بصفا و ضیاء او منور آمد قاصد مگر
آهوی ختن بود کش نافه مشک در میان است بتقریب هجران خجوتان ازین آستان

جز بیتی در بیان سخنی از نصیبه ازل و افاضه واهب اول که مقام شئون امکانات
و وجوب فیض سبحانی یا مرتبه استعداد هیولائی است و فعلیت صور رسمانی بمیان آورده
و بیانی شیوا بلکه بیانی لبریز از وجه تعبیر جری قلم القضاء بما یکون فسیان التحرک و السکون
بنده هم درین قضیه همزبان و بدین سرگذشت همداستانم دیگران بر بام کوی
بلاغت سوار درچوکان بیان سامی نهادند و مرا جز عجز و فتور و افحام و قصور و سستی و حصر
و کندی و حسر هیچ ندادند در گنجینه رحمت گشادند بهر کس هر چه لایق بود دادند
مرا اعیی من باقل آفریدند و شما را افصح من سحبان وائل مرا با قریحه جامده آوردند
و شما را با اذهان واقده و طباع ناقده شما را گوینده تر از قیس بن ساعده و مرا
خاموش تر از نار خامده با این عنوان چگونه درین میدان با جناب سامی یارای
مبارات و مساجلت توانم داشت یارای مسابقت و معاجلت اسب حبشی و ماه نخشبی
کجاست با شبدیز خسروانی و ماه آسمانی شیر تیشه چه خواهد بود با شیر بیشه

فیل شطرنج را قوائم عاج نیست و هر مسیلمه را مقام معراج فشردهٔ غوره را نشوهٔ

شراب کو و طشتک کودکان را نغمهٔ رباب نه هر که چهره برافروخت دلبری داند

الی آخر اطاله نکنم که قلم را سلم نگشاد او راقی را چو چنار که بلادهٔ عبدالوهاب که چون

هدهد شهر سبا و زبده التی بکتاب داود پیک جانان است و مرغ سلیمان این بنده در

تفقد او هر روز مالی لا اری الهدهد میگویم و ای تا سر منزل لاعذبنه او لاذبحنه

نمی‌پویم اگر نه تأنیث ضمیر مانع تنظیر بود محبت خود را مثالی از او تیت من کل شیء

میاوردم و مصدوقهٔ لها عرش عظیم را دستعاره میکردم انشاء الله بحق آل طاها ۱۲۹۸

کتاب ... کربلاء عبدالوهاب با خیر و تسویف را صواب نخواهد شمرد الربیع الثانی

حمداً لمن جعل الادوار بحکمته و خلق الانوار برحمته و قدر بها نجوما و بروجا و سیرها

هبوطا وعروجا حتی بدت اللیالی والایام وانتظمت الاسابیع والاعوام وحصلت

الشهور والسنون واکتست الدهور والقرون واختار یوما جدد فیه الاوضاع

العالیة وانشأ به القوی النامیة وخصنا فیه بمزید الکرامة اذ حل شیخی من الخلافة مقام

فصل اللهم علی جدی النبی المطهر وابی ولیه المظفر واولادهما المیامین الغرر من الانزاع

الی الحادی عشر وبعد فهذا کتاب جواب یشتمل من الفضل علی النصاب من خدمة

هذه البقعة الطاهرة وسدنة هذه الروضة الزاهرة الی اسوة الاقیال الکرام خیر ملوک الاسلام

اجملهم خَلقا وخُلقا واجلهم صمتا ونطقا حامی حوزة الایمان وماحی البغی والعدوان

ظل الله الممدود علی العباد وسیفه الشاهر فی البلاد والسلطان ابن السلاطین والخاقان

ابن الخواقین ناصر الدولة والدنیا والدین ملک یقتفی الملوک علاه ملأ الدهر من نهی وکرم

ابد الله عیشه وایّد جیشه ونصر لواء الدین بنصره واعلی کلمة الاسلام باعلاء امره

انه کان من طریقتنا الحمیدة وحجتنا السعیدة ان نرسل فی کل عام قابل

الی الملک العادل ملبوسا تبرکا بهذا التراب مستلما ارکان ذاک الباب

مشتملا علی الخیرات کافلا لنجح الطلبات لیلبسه عند حلول الشمس بیت الحمل

ویجعله امانا من المکاره والغیل فاوفینا بالسنة القدیمة وابدینا مکرمة

عظیمة واوفدنا للسنة الآتیة هدیة غالیة ثوبا مطرزا اعطافه بالکمال

ومعلما حواشیه بالافضال فلیأخذه دلیلا علی الیمن والرشاد ووسیلا الی

نیل المراد ان شاء الله ولیکن المبلغ لهذه العطیة حاجب العتبة العلیة

ورضوان الروضة الرضیة شکر الله مساعیه ووفقه تعالی لمراضیه فانه

میسم للسعادة والفال المیمون من عادة السادة ونحن نوصی سلطان

الاسلام باشاعة الخیر وافشاء السلام ونسئل الله تعالی ان یوفقه لترفیه

العباد وامن البلاد انه علی ما یشاء قدیر وبالاجابة جدیر کتب فی الرابع والعشرین

من ربیع الاول سنة ۱۲۹۹

الحمد لله الذی رفع السموات بلا عمد ووطد الارضین بلا مدد وجعل فیها

نجوما ودراری وقدر لها مسالج ومجاری لنعلم بها مر الایام ونحصی عدد

الشهور والاعوام وافرد ببدایع الاکرام یوما خصه بمزید الاعظام بما احیی فیه

الرفات واورق الاعواد الیابسات فکسا الاکام والاعراء ثوب الازهار

والانوار فی حلة خضراء نمنم وشیها حوک الربیع وحلة صفراء والصلوة

والسلام علی نبیه المنصور المظفر افضل من ارتدی وتأزر واشرف من هلل

وکبر وعلی ولاة عهده وخلفائه من بعده الذین هم ارومتی ومعشری وجرثومتی

سیما جدی المظفار الذی هو بعد الرسول المختار خیر من قلد واشعر وتقمص وتدثر

صلی علیه الله تتری مثل ما ریح الصبا انغمست بماء العنبر فهاؤم

ذاک الکتاب کفیلا بالنجح والصواب من حجاب ذاک الباب وسدنة

هذه القباب الی خیر بنی الاملاک المرفوع بعزه الی السماک المنصور من السماء
المنتخب من السیاسة والرعایة الغرة الغراء من السلطنة العلیاء والطلعة
البیضاء من المملکة الحسناء حامی حوزة الدین مرابط ثغر المسلمین ولی عهد هذه
الدولة البهیة الاثناعشریة نواب الامجد الاشرف الاسعد مظفر الدین میرزا والی
ممالک آذربیجان اثبت الله اوتاد جلاله وارسخ واذان له الکهول والشیخ
سلالة ظل الله فی الارض ان جرت له ذکره عند السلاطین بجخوا انه کان من جمیل
عاداتنا وجزیل مباتنا ان نرسل فی کل عام جدید لتهنیة العید السعید ثوباً عالیاً
باستلام هذا الجناب وملبوساً غالیاً باستشمام ذاک التراب لتلبسه علی اسعد فال
وتتخذه مرقاةً الی وصول الآمال فاذ فینا نبذاً من عطایانا الفاضلة واوفدنا الیک
للسنة القابلة لباس التقوی له من الفضل دروز واساس الهدی علیه للتوفیق
غروز لتشمله علی اسم الله یوم النیروز وترفل فیه بمنه تعالی وتفوز وتحلیه یمناً

للشهور

للشهور الآتیة وتعتقده من کل سوء جنة واقیة ونوصیک باشاعة
الخیر وافشاء البر والمبر والاحسان الی العباد وسلوک العدل والسداد
فان هذا بقاءٌ دائم وثواب قائم والله المستعان وعلیه التکلان
فی ۵ من الربیع الاول سنه ۱۲۹۸

الحمد لله الذی جعل اللیل والنهار وخلق الاجرام والانوار وقدر السنین
والشهور ودبر القرون والدهور والسلام علی جدی سید الانبیاء وافضل
الاصفیاء وعلی ابی القائم ببرهانه ونائبه فی سلطانه وعلی سایر اسلافی
واحفادی مادام مسرح الغزلان فی الوادی فهذا کتاب ینطق
بالصواب من عبد الله علی بن موسی ثامن الائمة وضامن الامة الی خیر ابناء السلاطین
الجاری علی سنن المهتدین الغصن النامی فی مراتب الکمال والبدر السامی علی

اعدل امراء عالم واکمل اولاد آدم صدر ممالک آراد ارسطو دل
عطارد آسا دادار رمح و کلک کامروا مال و ملک سالار
عساکر محروسه ملک کسری و داور دادگر طوس و ماوری ادام
الله علاه واطال الله مداه را گرد راهم و مملوک درگاه
الحمد لله امطار مکارم وعطاء واطوار مراحم وآلاء سرکار اسعد
اعدل اکرم مد الله مداه همواره عرصه طوس را یمال ارم و مردم حدود
مارا محسود اهل عالم دارد علماء وصلحاء را دائماً بهمه آمال کرده
وکاسه مراد و مرام همه را مالامال اکرام آورده دادار احد
وکردگار صمد لواء علاء سرکار اعدل دام علوه را معادل طارم اعلی
واعوام عمر اکرم را بمعدد رمال صحراء وبهمسال مهر و ماه سماء دارد

لمحمد

لمحمد ص و آله الاطهار الاحرار مملوک دعاگو را مسموع و معلوم آمد که وکلاء
درگاه مردم آرامگاه در دهم ماه عموم علماء و اهل صلاح را عطاء کامل
واصل کرده و هرکدام مدرس مدارس سرکار امام علی رضا علیه السلام را
سهم اعلی موصول آورده مگر مملوک دعاگو که اکرام عام سرکار را محروم
آمده وطالع مردود اسمم را در لوح واهمه وسائط محو کرده و در
سرسطور دلها محکوک آورده والعلم لدی الله علا امره الحال مأمول
ومسئول در درگاه سدره سده گاه که مملوک دعاگو را هم مورد کرم و مشمول
بهم آورد وامر مطاع و حکم محکم صادر گردد که در سلک اهل دعاء مملوک
را موسوم و حصه عطاء دعاگو را عائد و مرسوم دارد که مادام العمر
حمد و دعا و درود آورم و دائماً دوام ملک وطول عمر سرکار صدر
اکرم کامگار ادام الله علاه را در درگاه ملک الملوک سرمد سائل و راصد

مدارج الاقبال نواب الامجد الارفع الاسعد الامنع کامران میرزا نایب السلطنة

العظمى الامير الكبير المنصوب وزير الحروب وفقه الله تعالى لمراضيه وناله الى كل ما يرتضيه

انه لما اشرف العيد السعيد وقرب العام الجديد اردنا اهدائه بهدية غالية اجزاء

للسنة الماضية ثوبا مباركا باستلام ذاك الباب وتشريفا ميمونا بمجاورة هذه الجناب

ليلبسه يوم الزينة على الوقار والسكينة ويجعله حرزا من العاهات وسبيلا الى نيل

الحاجات ويتخذه بعون الله وسيلة الى كل ما يهواه ونوصيه بالتقوى والعفاف

ورعاية العجزة والضعاف والله يؤيده وهو يسدده ان شاء الله في ثالث الربيع الثاني ١٢٩٨

الحمد لله المتعالي في الكمال مدبر الادوار ومحول الاحوال نحمده حمدا يقوم بنعمائه

ويؤدي شكر آلائه ونصلي على جدي المصطفى نبيه المحمود وابي المرتضى وليه المسعود

هو ظل الله الذي تستمد الشمس منه ضياءها وسناها   فهذا بارق نور القدس

وشارق طور الانس يلوح من مطلع الكرامة ويشام من مشرق الامامة الى اسعد

ابناء الملوك الكرام خير امراء الاسلام المنتصب لاحياء الدين عين موالينا

المخلصين ميمون النقيبة وكبش الكتيبة نواب الامجد الاشرف الاسعد مسعود ميرزا

ظل السلطان نفس الرحمن يمين الدوله وامين الملة ادام الله سعده وضاعف مجده

انه لما تبينا فيه صدق الاخلاص وعرفنا منه الولاء والاختصاص قصدناه بالارفاد

ومننا عليه بالاسعاد امرنا له بتشريف فاخر واشرنا اليه بثوب طاهر تيمنا باستلام

تلك العتبة الكريمة ومتبركا بارتغام هذه التربة العظيمة ليتزين به يوم العيد

ويأخذه فالا بالجد السعيد ويجعله بركة للسنة الآتية ووصلة الى كل مرتبة عالية

وحرزا من كل محذور ونيلا الى كل سرور ان شاء الله ونوصيه بتقوى الله في السر

والجهارة ومراعاة العدل في السياسة والامارة ومن الله السداد وعليه الاعتماد

في ثالث الربيع الثاني سنة ١٢٩٨

وآمل گردم وهو اكرم مسئول ومأمول والامر الاسعد الاكرم الاعلى مطاع

هو الله المحمود ختم حكمه   سر و روح و دل مملوک دعاگو گرد راه و اهداء درگاه

عالم آرامگاه سرکار اسعد اعدل اکرم والا ادام الله علاه و اطال الله عمره کهو

الحمد لله علو همم و کمال عدل و کرم سرکار والا دام علوه عموم اهالی طوس را اهمال

کرده و آحاد عموم درگاه امام علی بن موسی الرضا علیه السلام ملحوظ مراحم و ملاحظات اکرام آورده

دادار احد و کردگار صمد لواء ملک و علاء سرکار را با هلال مهر و ماه سماء و مدد

مال و دول والا را هم عدد ریگ صحرا آرد سالها در بساط دولت و لاء مصر ما کامکار

و دادگر و عمرها در حرم مطهر امام همام سالار و سرور داد هر روزش رأس دیهیم حارس

هر مراد و مسئول سرکار حاصل و هر مرام و مأمول والا واصل کهو اللهم الرحیم والہ

و اولاده طوالع السعود مملوک دعاگو را امداد و اعداد اول باب و سیط دلو

و حمایل در ستره سدره مهتر امام علی روحه السلام همه ساله مفهوم و موصول آمده الا که

در کسر و کمال کم و زیادت را معادل هم آمده و سهم مملوک را هر سال در همو حال عطاء

کساء و سوال معهود و مرسوم کهو اما امسال که دعاگو را حاصل مصدر امر و کار در درگاه

معدوم آرامگاه کم آمده که را رصد حقه و کساء و آمدی سوال و رداء کهو و دعا عطاء

و اکرام موسم حال را مسئول و مأمول که امر مطاع و حکم محکم صادر کهو و کلاء درگاه

امام علی روحه السلام عائد و وادی صادر آمده سالی امسال ده طلاء مسکوک و سه صد رطل

مأکول آدم و حواء حواله آمده دگر امسال کم و علاوه هر کدام را السعادة کاملی

سرکار اسعد اعدل اکرم والا دام امره و مد عشره صحه آمد همو ممدوح و محمود گردد

علم الله که دعاگو را طورها وام و اصرار وام دار احاطه کرده که هراس دام رسم

و طرح اد کلال در درد سر و ملال آمده در لوحه سوال و رسم حال که اداء بندر دهو

در درگاه معبود والا آداب دوام مسئول و مدعو همواره که ابرار کرم و اطوار همم

سرکار والا دام علاه دعاگو را مأمور امر و محکوم دارد و دور سلک وعدله

سائر مملوکها مسلوک آید که لعل به سمع اشرف مطاعه والا را مطوّع گفته و در

امداد مراحم و مکارم والا مملوک را حاصل و عائد رسد که ما دام العمر حمد و دعا در

آداب و دوام امد و طول عمر سرکار را در درگاه مالک الملوک سرمد علا ملکه و دام

را صد وام گفته مسئول ذکر در امر مدارس دعاگو را مره کلام روح آرام

سرکار معدلت والا مداله … دعاگو را مسموع آمد و اوامر والا مصادر مملوک را

وعده داد که عصر در محکمه درگاه ملک دوره گاه امام سلام الله علیه روضه حکم و محکم در مولد

اوصاف دعائی محو و طرد گفته الحال الحمد لله … وعده موسی در کمال و طول معهود

معادل دوره هلال آمده مملوک دعاگو را حدس موهوم و معلوم گفته که در اشعه عالم آرای

سرکار اعمال وعد معهود و اعانه محل مرصود مقرر دارد و سرد دل الهام محل والا حال …

مدرس و امهات را اولی و احری آورده اگر همو طور که دعاگو درک کرده مراد

سرکار معدلت والا آمده که دعاگو همواره اطاعه و مسیر آید احکام مطاعه والا سرآمد مشتهر

و مأمول آید ولّما راه اوست که دعاگو مرارا مصدع آید و در مره سؤال

درسم حالی گفته مسطور داده روساء سائر الهی و ولاء حرم مطهر امام علی رضا علیه السلام

در هر عصر مقرر درس هر کدام مدرس هر ادرس سرکار امام همام … در دور حرم و محل

همو عرصه گاه مکرم اصلح و احوط آمده عکس او سوء محال و طور دگر را اهمال و در راه

رسم سابق و دعاگو موسوم آید و دعاگو را همو و الهمه طور در رسم دائم و مراسم سطور والد

و ادار سؤال و اعاده کرد والا در همه حال امر امر والا و حکم حکم مطاع سرکار

و همواره مملوک در کمال سرور در دل کرم و مطواع و علی الدوام دعا و مدح و حمد

و در هو اولاه و اولو والله هو المأمول للاعطاء و المستعان لاکمال الدعاء

والامر الاسعد الاکرم الاعدل الاعلی المطاع   مملوک دعاگو سطور

مرعی را ساده مرسوم گفته که در درگاه دهر آرا مکه اعلا معلوم و محسوس گفته

که الحمد لله اسم سرکار معدلت الاعدل الاکرم والا دام علاه در ملک دول و علم و عمل

و سعد طالع و حکم ساطع و همه مظاهر و مدائح ملک لاهور را اکمل و اعدل دائم

مفهوم عصر سرکار که اشعه و اسعار والا آفاق آفاق را امراء علوم و رسوم و اعدل

کمال آورده لا کلام اهل ادوار را سر آمد آمده هر کدام در عهده داده کرام

ساطعه آداب و هر آن لامعه که اسم در که گره ره هو در همه امصار و محل

و ممالک و هار و اسطه حمد و مدح سرکار معدلت والا دام علوه گفته طالع

معهود رسم داور عادل حمد که مسطور و مدح کرده اسم اولی

کتابی جعلنی الله فداک والعبد فی ضجرة من نکایات دهره وحسرة من

فاظعات امره لا یهتدی لمنجاة حیلة ولا یأوی الی مفازة بوسیلة

طالما ایقظه همّ منع رقاده واولم فؤاده وکدّر نهاره

قراره اسهد لیله بل قرب ویله مبیتی من دمشق علی فراش

حشاه لی بحر حشای حاشی لقی لیل کعین الظبی لونا وهمّ کالحمیا

فی المشاش فیاله من نازلة ما اصلب عودها واخشن وقودها

وکم له من فادحة ما اصعب ورودها واکره وفودها الی الله اشکو زمانا

ساوی بین اولی العلم والجهالة وحاذی بین ذوی الرشد والضلالة

ینافس فینا ثم ینفتل ویتصل باحدنا وعما قلیل ینفصل یضاحکنا

فیماحک ویخالطنا حتی یغالط وکفی بنا هذی معرة کابی براقش

کل لون مرة والداء العضال ان العبد مفحم عن التسأل بای

لسان یبین حاله حتی یتبین الزمان هذا سؤاله ما فی الدیار مجاوب

الا القصدی والمصوت ناديت اين اختی فاجاب اين اختی وهذا

نفثة مصدور تنفست به لدی مسری البريد وعند حاضريه بيان

لو کان مولای يريد والله المأمول لکشف البأساء ودفع الضراء

ومولای المرجو للاشارة الی مايراه ان شاء الله اعلل نفسی بالمرجم

غيبه اصالها حتی يبين صلاحها

حجله آرای هر بيان وبرقع گشای هر عنوان سپاس وثنای حضرت فرد منان وواحد

سبحانی است که برای ازدیاد ذخایر نتاج ومعمار از ازدواج که تا عقیله عالم شهود را حلیه ظهور وجود

خواست خساره سموات را از دراری سیارات بهر هفت بیاراست وچون درحریم

حرم استعداد ابکار اتراب مواد را خطبه اصول وارکان نمود مقصود با متزاج را

استیلاد واستنتاج حقیقت انسان فرمود تا از زفاف آدم وحوا مولود مسعود محمدی

علیه ازکی التحیه والثناء قرة العین آباء گردید وبتول پاکش ام السبطین را حقنی

مانند ابی تراب وابی الحسنین گزید الفتنة بکر العلی فهی تهوی حسن اخلاقه کما یهوا ها

از آن رو که سید امی لقب وداماد هاشمی نسبش ابناء امت را دارای مقام ابوت گشت

ماه تابان با شمس جهان افروزشان از سر خاتونی روزگذشت ودر مطبخ شب سیاه

از خوان نوال ونور جمالشان فضاله خواه نشست علیهم سلام الله ما خط کاتب فصول

کتاب وعقود کلام از آنجا که قوام هستی انسان بدوام سلسله

افراد منوط است وبقای نوع وجود باتصال رشته آحاد مربوط وافراد را هر یک تشخصه

گونی بارز است وآحاد را هر کدام تنفسه عینی دائر پس حفظ طبایع متتالیه را توالد

اشخاص متوالی باید وثبوت حقایق متساویه را تعاقب اعواض متنادی وظاهر است که تعدد

هویات طبیعت موقوف بارتباط ومواصلت وتجدد جزئیات مراتب مستنبه باختلاط

ومناسبت است هو الذی خلقکم من نفس واحدة وخلق منها زوجها وبث منهما رجالاً کثیراً ونساء

عقل دوربین بوجوب این معنی برهانی متین وشرع شریف تحسین آن را تبیانی مبین است

هم قرآن عظیم بمضمون وانکحوا الایامی ناطق آمده وهم نبی کریم بفحوای تناکحوا تناسلوا تکثروا را

سائق بنابراین جاریاً علی اسم الله وحاذیاً لسنة رسول الله در ساعتی که سعد اکبر فلک بر

مطالع برج شرف سعادت منفرد و در زمانی که تسییر درجات طالع آن ابواب یمن وبرکت میگشود

ووقتی که اوتاد بیوت سماوی رکن دولت ودلیل نصرت را حاوی بودند واوانی که باصره نوشق

نیران علوی هوا زی ونظر بازی مینمودند سلیمان دل بر عرش نشاط بساط انبساط مینهاد

وبلقیس فوادش در ملک بختیاری صاحب اختیاری میداد زجوش خرمی کاندر جهان بود

زمین را نازها بر آسمان بود بعقد صحیح صریح جازم لازم شرعی ملی اسلامی امامی اثنا عشری

در سلک نکاح دائمی خود مسلک ودر سمط ازدواج ابدی خویش مرتبط ساختند نواب سلطان فلک جناب

مالک رقاب بر کار اشرف اکرم ارفع اسعد امجد امنع والا حضرت سپهر رفعت شاهنشاهزاده اعظم اجل افخم فخر تاسع

الأئمة الهداة علیهم افضل الصلوات النامیات نبیره شه وابن شه وبرادر شه رکن الدولة العلیة

العالیة المتعالیة فرمان فرمای ممالک فسیح المسالک خراسان وسیستان مد الله رواق اجلاله وزاد فی عمره وعزه واقباله

نجل جلیل وسلیل آسمان تبجیل شاهنشاه ایران پناه ماضی محمد شاه غازی انار الله برهانه ورفع فی علیین مکانه

علیا جاه عصمت وعفت پناه طهارت وخفارت دستگاه عز المخدرات وزین العفائف والمستورات عقیلة الایام

نتیجة الکبراء الفخام آنکه دوربان عفافش روح القدس را مریم آسا اعوذ بالرحمن منک ان کنت تقیا گوید

ووهم دور اندیش از ذکر القاب واوصاف کناره جوید الکبر البالغة العاقلة الرشیدة شمس جهان المدعوة

بحاجیه خانم ادام الله اقتدارها وشوکتها وطهارتها صبیه مرضیه سرکار ... جلالت وعظمت وشوکت مدار مؤتمن

السلطان معتمد الخاقان امیر الامراء العظام امیر تومان جناب سلیمان خان افشار رصاب ... ریس قشون ظفر نمون خراسان زید

اجلاله العالی را بمهر معلوم معین صداق مشخص مبین مبلغ دو هزار تومان که الفان است وتصحیف الفان قران بشرط

وازین نصاب مؤالفت نصیب موافقت فال سعادت توان برد با یک جلد قرآن مجید که بهر آیتش کریمه

زوجناهم بحور عین باید دید واز هر آسایش ندای بارک فیها للعالمین باید شنید بانضمام کنیزی

تا رسید بسمت وغلامی بهرام صفت از آنجمله قرآن کریم را در مجلس عقد تقدیم فرمود وما بقی بزودت بیمنت والله خواهد بود وصیغه شرعیه بین کیلیها بالعربیة والفارسیة جاری کردید وقد آدی الی رکن شدید اللهم الف قلوبها الی آخر الدعاء وکان ذالک فی ثامن عشر رجب سنه ۱۲۹۷

رجل فی زی العرفاء وصورهم لا علی اخلاقهم وسیرهم حضر جماعة واظهر بشاعة ونشر دیوان الشکاء واخذ فی ذم الاغنیاء وبلغ منه الکلام الی هذا المقام ان الفقیر مغلولة یدا قدرته والغنی مکسورة قدما ارادته ماللکرام تراهم صفر الاکف من الدراهم وتری الدراهم انما رزقت بها غیر الاکارم فصعب علی هذا الکلام اذ کنت ربیبا لنعم الکرام فقلت یا صاح انما الاغنیاء کنوز الفقراء وذخائر ارباب الانزواء ومقاصد الزائرین وکهوف المسافرین

هذه الفقرة لبعض اخوانها

ویتحملوا الاعباء لاجل السائرین انما یمدون الایدی الی الطعام لیتناول الادنون والارحام وتبلغ فضالاتهم الارامل والایتام والعشائر والاقوام ان للاغنیاء وقف ونذر وعتاق وقری وهدی وفطر هل تری شاؤهم وما لك الا رکعة کلها قصور وخسر لو کان الاقتدار علی الجود او التمکن من السجود فللاغنیاء ایسر وهم علیه اقدر لان لهم فراغ البال وزکیات الاموال والاثواب الطاهرة والاعراض الزاهرة یعلم العاقل ان القوة علی الطاعة بالاغذیة اللطیفة والصحیح من العبادة فی الاکسیة النظیفة وظاهر ان مع الامعاء الصافرة کیف تظهر القوة ومع الاکف الخاسرة این تبذو المروة وعلی الاقدام الحافیة انی تمکن السیر

ومن الايادي الخالية متى يجيء الخير يبيت ذا سهر من ليس
في يده وجه يعيش به اذ هب من نومه والنمل في الصيف
يسعى في معايشه كي يستريح لدى مشتاه من لومه و
معلوم ان الفراغة لا تجتمع مع الفاقة واجتماع الخلد
لا تحصل مع ضيق ذات اليد هذا قائم الى احرام العشاء
وذاك قاعد في انتظار العشاء فكيف يقاس هؤلاء بهؤلاء
فرب المال مشتغل بربه ورب الفقر في تشويش قلبه
فعبادات الاغنياء اقرب من الوصول الى محل الاجابة
والقبول اذ هم جمع حاضر لا شذر شتيت الخواطر فلوازم
العيش مهياة وهم مشتغلون بالاذكار والطاعات
كما قيل في سائر اللغات ز درويشی خدارا درپناهم

هم از همسایه کورانخواهم وقد ورد في الاخبار درويش
بود سیاه رخسار این خانه و خانه دگر بار قال اما سمعت
يقول سيد العالم صلى الله عليه وآله وسلم خود مرا پیشی ز
درویشی بود قلت صح انه عليه السلام اشار بهذا الكلام الى
فقر طائفة هم رجال حلبة الرضاء وتسليم نبال القضاء لا الى
اولئك الذين لبسوا ثياب الابرار واكلوا لقمة الادرار
يا رفيع الصوت كالطبل ومنه الجوف خال ماترى من غير زاد
لك عند الارتحال فالو عن ذا الخلق لو كنت امرءا اوجه
الطماع لا على الزندين تلوى سبحة في الف خال لا يكن
الفقير بغير العرفان حتى تجر فقره الى الطغيان چه نزدیکست
درویشی به بی کیشی ولا يتأتى ستر العراة ولا التعي

للمنجون الى النجاة الا لذوي الدولات فمن يبلغ بني
نوعنا اليهم في المقدار واين اليمين من اليسار الم تر انه تعالى
في محكم الفرقان اخبر عن نعمى اهل الجنان مرايشان
راست روزی بشانی لتعلم ان المشغول بالكفاف
محروم عن دولة العفاف ومالك الفراغ رق تحت
سلطان الرزق المبلغ يلوح في النوم لعين الصادي تجري
عيون الماء ملأ الوادي اينما ترى حامل عسر وذائق مر
يلقي نفسه بشرها في المعسورات ولا يتقي من المحذورات
ولا يخاف عقوبات الاعمال وليس يعرف الحرام من
الحلال اذا رميت الى كلب عوى حجرا يظن عظما ويرى
منه جذلانا ولو تحمل قوم في عواتقهم تغايراه اللئيم

اخوانا وصاحب الدنيا ملحوظ بعين الانعام ومحفوظ بحلال
رزقه عن الحرام فقررت لك هذا القيل واقمت عليه البرهان
والدليل وبالتمس منك الانصاف وآمل ترك الاعتساف
ارايت يدي دعاء شدتا بالقيود او ضعيفا هو في السجن قعود
او معصوما منتكث استار عصمه او كفا ابين من معصمه
الا لاجل الفقر وشدة الامر فكم اخذوا شجعان الرجال
بحكم قضايا الاحوال في النقاب ومصوا منهم الكعاب
وليس ببعيد ان تحمل الفقراء نفوسهم العصاة على اتباع
الشهوات فاذ فاتهم القوة على العفاف وقعوا في العصيان
والاسراف لان البطن للفرج وام بل هما ولدا رحم ما
يكن هذا بحاله يكن ذاك في مجاله سمعت ان طرنجا اركب

قبيحا فاخذوه وهو مع فتور العزم ومظنة الرجم يقول يا
للمسلمين ليس لي مال فاتمكن من العيال ولا طاقة لي على
القطباء والاحتمال نيست زن ناستدن در آيين ومما تيسر
به للاغنياء طمانينة الضماير وجمعية الخواطر ان كلا
معانق لفتية حبيبة تتجدد بمرآها عهد الشبيبة يد الصبح
الصابح لصباحتها على الفؤاد وقوائم النسر والمائل نجلا منها
في الوهاد لاكفهن دم الكرام خضاب وبنانها لو ناهي
العتاب فمع حسن محياهن محال ان يحوموا حول الملاهي
ويقصدوا نحو المناهي من واصلته الحور في الجنات
لا يشتهي وصل الحوازيات آنكه اندر پيش دارد هرچه ميخواهد
رطب سنك كي بر شاخ نخل ديكران خواهد فكند

والغالب ان المساكين هم المتلوث ذيول عصمهم بالشنائع ومقتلذ
الخبز بغيا من ايدي الناس انما هو الجائع والكلب العقور حينما
الى اللحم يثور اين له السؤال عن ناقة صالح وحمار الدجال
فكم من مستور هتكت الفقره ستار الصلاح وطرح العرض الكريم
في معرض القباح فمع الجوع لا يقوى احد على الركوع والافلاس
يسلب عنان الاحتراس فحين اكملت المقال خرج من كف الفقير
زمام الاحتمال وركب مركب الفصاحة وركض في حلبة الوقاحة
واوطئني بخيل العدوان وسل علي سيف اللسان وقال
كم اطريت في البيان وبالغت في الهذيان واغليت لهم
الشان حتى يتصور الوهم انهم الترياق او مفاتيح خزائن
الارزاق بل قوم ذوو كبر وغرور واعجاب ونفور

مشتغلون بالمال والنعمة ومفتتنون بالدولة والثروة لا
يتكلمون الا بالسفاهة ولا ينظرون الا بالكراهة ينسبون
العلماء بالكداة ويعيبون الفقراء بعدم المبالاة ولاجل
المال المقسوم والعز الموهوم يتصدرون في المجالس ويرون
انفسهم اعلق النفائس لا يريدون ابدا ان يعظموا احدا بل
هم في غفلة عما قال ارباب الحكمة من كان يسيرا في طاعته وكثيرا
في نعمته يكون غنيا في صورته وفقيرا في سيرته اذا جاهل
باهي حكيما بماله فاثبت حمار لو يكن ثور عنبر فقلت له كيف
تبيح لهم التقبيح وهم ارباب الكرم قال لا بل عبيد الدينار و
الدرهم هب انهم كالسحب الربيعية لكنها ليست بمطيرة و
كعين الشمس وما هي بمنيرة يعلون مطايا الاقتدار ولا يوفضون

في المضمار لا يسعون لوجه الله قدما ولا يعطون بغير المن والاذى
درهما يجمعون الاموال بالتبعات ويمسكونها بالدنيات و
يضعونها بالامنيات كما قال القائل ذهب الباخل يخرج من
الارض حينما هو داخل في الارض يحصل بعض الناس مالا
بسعيه ويبلغ ذات المال غيرا بلا سعي قلت له انما الوقوف
على بخل ارباب النعماء لاجل الاستعطاء ومن باجر الطمع
فاللئيم والكريم عنده شرع انما يعلم الذهب المغشوش بالمحك
ويعرف السائل كل بخيل ممتحن وكذا سؤلة الرجال انما
يعرف مواضع البخل قال انما اقول مجربا بالامور هؤلاء
يجعلون على ابواب الدور كل فظ غليظ القلب شرير
ليمنعوا منهم الاعزة والابرار ويضعوا ايدي الجفوة على

صدور اولی الابصار ويقولوا ليس احد فی الدار وعند
التحقيق صادقة منهم الاخبار من لا يكون له عقل وايثار
اجاد من قال ما فی الدار ديار قلت انما هذا بعد ما رفعوا
الصياح لرقاع المتكدين وبلغ العظم مداه لاجل المتمنين
ومحال ان تملأ عيون العفاة ولو حال حصى الفيافی درر
لا تمتلی اعين الطماع من نعم الدنيا ولا تمتلی الآبار بالطل
وما قلت من انهم يغلقون الابواب دون المساكين والطلاب
انما كان الطائی بدويا ولو كان حضريا لفار اليه البوائس
ومزقوا عليه الملابس وسوف يأتی فی الطيبات لا
تنظرينی لئلا يطمعن غير من كثرة الفقرا لا يمكنن خير فقال
انی لست حاسدا احوالهم قلت بلی ولكن حاسر علی اموالهم

فجرينا فی حلبة البيان وكل منا علی الآخر كالضبعان كلما قاد
البيادق وساق شمرت لردعه عن الساق وكلما دعا اية
السلطان غطيته بالفرزان حتی اذا نفدت نقود اكمام
همته والقی سهام كنائن حجته لا تكن تلقی مجنا فی مبارات
الفصاح اذ هم ليسوا سوی هذا البلاغ المستعار لازم
العرفان والايقان فالشجاع كالتائح الشاكی وما من ساكن فی
ذا الحصار فاذ لم يبق له البرهان عاد الی الذل والخزيان
ومد الی يد العدوان وبدأ باللغو والهذيان ومن سنن
الجهال اذا انسدت عليهم طرق الاستدلال ان يحركوا
سلاسل المراء والجدال كابی ابراهيم صانع الاصنام اذ لم يتمكن من
ابنه بالالزام قام اليه وهو الد الخصام قائلا كر نه خود را باز

داری زين سخن سنك باران خواهمت نمود من شتمنی فاخشنه
اخذ بحبيی فذقته كسرته تعلق بی وعلقت به وناس علی اثرنا
يضحكون وانملهم من اقاويلنا باضراسهم عجبا يأخذون
وفذلكة الماضی انا رفعنا الامر الی القاضی وحصل بحكمه التراضی
ليأخذ الوالی طريق الوفاق ويبين للغنی والفقير وجه الافتراق
فلما رأی القاضی حالنا واصغی الی استدلالنا اطرق مليا و
تأمل قويا ثم رفع رأسه وقال يا من اثنی علی رب المال وحكم علی الفقير
ظلما بالمحال اعلم ان لكل ورد شوك يجذابه والخمر يجنی الخمار
من ورائه والكنز ملازم للافاعی والتمساح الضاری للدر الثمين
راع ولذات الامال بعدها لذعات الآجال ونعيم الجنان
قبله وساوس الشيطان ما لمن يعشق ان لم يحتمل جور عداك

فرح حزن وكنز خبية ورد شياك اما تری الی البساتين تری فيها تلجی الخلاف
ويبيس الصفصاف كذا فی زمر الاغنياء شاكر وكفور وفی جمع الفقراء
ضجر وصبور اذا صارت الامطار دررا جميعها لضاقت به الاسواق
كالحزرات انما اولياء الحق سبحانه اغنياء علی سير الفقراء وفقراء
فی همم الاغنياء فاغنی الاغنياء من كان له همم الفقراء واذل الفقراء من
اخذ قليل الاغنياء واكذارد هركه كار خود بدان پس خدا اورا
بس است از ديكران ثم صرف منی الخطاب وتوجه الی الفقير بالعتاب
وقال يا من نسب الاغنياء الی ارتكاب المناهی ونشوة الملاهی بلی
طائفة منهم علی ما وصفت قاصروا الهمم كفار للنعم يجمعون ويضعون
لا يأكلون ولا يعطون مثلا اذا لم تمطر الغمائم او الطوفان اغرق
العوالم لا يسئلون لتمكنهم عن الفقراء ومحنهم ولا يخافون بايهم

كما قيل فيهم سواران اشتر كه در محملند نپرسند از آنكه پا در كلند
إذا أخرج الأوغاد أحلاسهم فلا يبالون لو مات الأنام معجلا
فريق منهم على هذا الطريق وآخرون نشروا بساط العطاء وبسطوا
أيدي السخاء وشدوا مناطقهم كالخدم وبلّوا حواجبهم بالكرم
يطلبون حسن الذكر والمغفرة ويملكون الدنيا والآخرة كمثل حضرة المولى
الوزير والصدر الكبير ذي الصيت الشهير أسوة وزراء العالم
محيي رسوم الفضل والبذل والكرم حامي حوزة العز والكمال
ومالك أزمة العلم والإفضال الصدر الأمجد الأسعد والسيد
المؤيد المسدد سعيد الدين جهان عدل و دانش چراغ دودمان نسل
آدم لا زال كوكب إقباله سعيدا وامتداد جلاله مديدا وللملك والدولة
مؤتمنا وأمينا وعلى وسادة العز والتمكين مكينا لا يفعل الوالد البر

الرؤوف إلى الأولاد ما سبقت من جود إلى الناس أراد ربك خير
الناس حين بدى قويم رأيت فيهم خير سواس فلما بلغ القاضي
إلى الغاية وجلّى في المبالغة إلى النهاية رضينا بالقضا وتجاوزنا
عما مضى وأخذنا طريق المداراة بعد المعاداة ووضع كل منا
رأسه على قدم الآخر جبر المافات وقبلنا الوجوه والجبهات
فسكنت الفتن وصلحت الخصومات وختمت الكلام بهذه الكلمات
قل للغني إذا ما كنت مقتدرا فجد وكل تحرز الأولى وأخراكا
وللفقير اصطبر لا تشك دهرك إن شكوته كانت الأخرى كأولاكا

حللت الجامع بكاشغر في سنة صالح سلطان الخوارزم محمد بن تكش
لمصلحة جيش التتر فرأيت غلاما في غاية الاعتدال و
نهاية الجمال كما قيل في الأمثال معلمه يعلمه فنون
التغنج والتدلل والتجافي فلم أر قبله بشرا بهذي الخصال
فهل نعلمه الخوافي إذا حل المسافر في فناه يبدل بالجوار
هوى المطاف وبين يديه مقدمة الإعراب للزمخشري يقرأ منها
ضرب زيد عمروا وكان المتعدي عمروا فقلت يا غلام ألم
يرفع الخصام بين زيد وعمرو وقد وقع السلام بين جيش
الخطا وملك الإسلام فتبسم ضاحكا وسأل عن مولدي قلت
بلدة طيبة أرض شيراز بلدي فقال آت ما عندك للسعدي
من الأبيات قلت مبتلا شد دل بدام زلف آن نحوی پسر

او بمن چون زيد با عمرو از غضب پر شور و شر ميدهد جر زيد را
و رفع ندهد راس خويش زانكه جايز نيست رفع اندر عمل از حرف جر
فأطرق مليا وقال أكثر أشعاره معروفة بالعربية في هذه المحال فإن
ذكر منها شيء كان أقرب إلى مقتضى المقام والحال سخن گوی با هر کس ای
نيكخو چو گوئی باندازهٔ عقل او قلت لما تصابيت إلى النحو
مال لنا العقل إلى المحو قلوبنا في شرك الحب صيد وأنت مشغول بعمرو
وزيد فلما جد بحورا هوى التيار قيل له فلان هو السعدي المشار فأقبل
مسرعا وتلطف في الاعتذار وقال متأسفا لم تظهر طول المدة أني فلان
حتى أؤدي شكر مقدمك الشريف بالخدمة والامتنان قلت إذا رأتك
العين فالقلب فيّ فمعك لا أقول إنني أنا قال لو استرحت في هذا الخط
أياما لاستفدنا من خدمتك مقاما قلت لا أقدر لمدلول هذا الخبر

رأيت جميلاً امرءً في الجبال فهو غاب يسكن شعاب القلال فقلت له

لم تركت البلاد وحل عقود قلوب الرجال فقال هناك محل الملاح

وكم يعثر الفيل عند الوحال فقلت بذه وتعانقنا وقبل كل راس

صاحبه ووجهه ووَدَّعنا لا خير في تقبيل وجه الحبيب والقلب

من تو دیعه في النحيب او دع التفاح اهليه اذ بالصفرة حمرة

خديه شيب

قيل ان رجلاً من ارباب البضاعة رمته نوائب دهره بالاضاعة

فبلغت الف دينار خسارته وما ربحت فيه تجارته فقال لابنه يا بنى

لا تخبر به احدا ولا تظهره ابدا فقال الابن الامر اليك ولكن بين لى

فوائد الاسرار وعلمنى مفاسد الاظهار قال لئلا يبلغ المصاب

حد النصاب خسران تجارتى وشماتة جارتى وتبكى العدى ان تشكت

حزنا اليهم عليك ولكن من عيون الشماتة

قيل للحسن الميمندى ان للسلطان محمود بن سبكتكين غلمانا كل واحد منهم

فى الحسن مكين فلم لا يبذل لهم من الكرامة والاعزاز ما يبذل منه لعبده اياز

مع انه ما حل من الحسن اعلاه ولا فاز من الجمال معلاه قال من اثر فى القلب

موقعه حسن فى العين مطلعه فمن تقرب بالسلطان منزلة

تبدو اسائته فى الناس احسانا ومن جفاه جفاه الاقربون وان

كانوا له من قديم الدهر اخوانا

قيل انه كان لرجل غلاما ينظر اليه بعين المودة والديانة ويرمقه بلحظ

المحبة والامانة فقال يوما لبعض اخوانه ما احسن غلامى هذا لو اقل من جسارته

الى او اقصر من امارته على فقال يا اخاه لا تطمع منه حسن المخادمة بعد

ايثارك اياه للمنادمة فان المحبة تزيل من المملوك مهابة الملوك

اذا حل المودة والتصابى على عبد مليح بالدلال فان الحر

يصبح تحت رق لعبد صار حرا بالجمال

قلت لاحد الاعاجم چه گوئى درباره ساده رويان قال نيكى

نيست درشان چه تا نرمند درشتى نمايند وچون درشت

شوند بنرمى گرايند يريد ان الامرد ما دام ظريفا لطيفا

يتغلظ ويتجنب فاذا غلظ يتلطف ويتحبب ما دام

ما دام حلوا حسنا امرد يكن دميم الخلق مر الكلام

لكنه يصير لما التحى ذا خلة والفة للانام

سئلوا اماما عمن بات في الخلوة غلاما وقد غلقت الابواب

واضطجع الاصحاب والنفس طالبة والشهوة غالبة كما قالت

الفرس ناطوره نارسيده وخرما رسيده است فهل يمكنه

النجاح بقوة الزهد والصلاح قال لو سلم من الغلام فلن يسلم

من الملام توان از بد خويش آسوده زيست ولى كس ز بدگوى

آسوده نيست يكف المرء من سوء الفعال وليس يسد افواه

الرجال

جمعوا في قفص بين الببغاء والغراب فوقع الببغاء
لمشهد الغراب في العذاب قائلا ما هذه الطلعة
المشومة والهيئة المذمومة والرؤية الملعونة
والشمائل الغير الموزونة اى كلاغ زشت ما را
درميان ✤ كاش بودى باختر تا خاوران
لو يرى في الصباح وجهك راء ✤ بدلت صبح
بشره بالمساء ✤ فليسامرك من يا تيك شقوا ✤ لاو
انى نظير ذات الشقاء والعجب العجاب انه مل الغراب
ايضا جوار الببغاء وحل به المراة الشماتة والعناء
يحوقل لصروف الايام الدائرة ويصفق يديه

لصفقته الخاسرة قائلا ما هذا الكوكب المنحوس
والطالع المنكوس والدهر المعكوس فما اخرانى
بان صاحب غرابا واستقبل خرابا يكفي لاهل
التقى ذلا وخزيانا ✤ ان يصبحوا لشرار الناس جيرانا
فلاى ذنب عاقبني الدهر الماحل بصحبة هذا اللئيم
الجاهل والوغد السافل اذا صوروك على حائط
فلا يستظل الى الحائط ✤ ولو كنت في الخلد ملنا الى
الجحيم جميعا بلا فارط

هل الليل ذاك الديك قدم شده　　فلم اقض من شغف ولثم مآربي
ترى كرة عاجية في صوالج　　من المسك نهد الحب بين الذوائب

فكن باسنا ذا الليل في العيش والتنعم　　زمانك ما نامت عيون النوائب

اثنى عشر قرينة

كان لى صاحب سافرت معه سنين واكلته واثبت
على حق الانعام واثبته فبالمآل مال الى املالى لاجل
قليل من المال فانهار الحب على شفا جرف العدم و
مع ذا علاقة القلوب لم تنصرم اذ سمعته في يوم
تنشد هاتين من ابياتي لقوم حبيبي اذ تبسم بالمليح
يزيد الملح في جرح الجريح فلو وقعت ذوائبه بكفي
لكم كريته بيدى طريح وشهد جمع من ذوى المودات
على محاسن سيراتهم لا على لطف هذه الكلمات وبالغ
منهم ذلك الصاحب في الفجيعة وتاسف لفوت الصحبة

القديمة واعترف على نفسه بالجرم والجريمة فعلمت منه
صدق النيات وتوسلت الى صلحه بهذه الابيات
الم يات بيننا عهد التصافي فبدلت التصافي بالتجافي
علقت من الزمان بك الفؤادا ولم اعلم نزوعك لانصراف
فان تهوى هوانا بعد فارجع تكن فينا الذ من سلاف

تسع قرائن

ماتت لرجل حليلة محبوبة جميلة وبقيت امها العفرية
في الرواق لاجل الصداق فانضجر الرجل عن
جوارها ولم يجد بدا من جوارها فعاده جمع من الاخلاء
اقامة لسنة العزاء وقال منهم خل صديق كيف انت
ونوى الالف الشفيق فقال حجب العرس الفانية اسير

من لقي الآلام الدانية ذهب الورد واشيان قطينه
ذهب الكثر والآفاعي مكينته فعيوني على الاسنة خير
من ملاقاتي العدى بالضغينة لاجرم صرم الفحل موافق
لعدو ومباين كي تبينه

خمس عشر قرينه

ما غاب عن ذكري عهد الشباب اذ مررت في الطريق
على وجه كالبدر في البريق في صيف حره تغلي الافواه و
سمومه تجفف المخ واناه فمنعني ضعف الاركان وشمس
المعمعان عن القرار حتى توليت الى ظل الجدار مترقبا من
يطفي عني حر الهجير ومجير الشربة من ماء الثلج يجير اذ
اشرق من ظلمات الدهليز نور وجه لسان الفصاحة عن

بيان صباحته معترف بالقصور كما يطلع الصبح من جوانب
البهم ويخرج ماء الحيوان من حنادس الظلم وفي يده قدح
الثلج بماء الرقي خليطه القند ومزاجه العرق فلم ادر
طيبه بالجلاب ام امتزجت قطرات من ورد خده بالشراب
ام اقتبس من طبع الوزير رقة وصفاء او استعار من غرته
الغراء بهجة وضياء فاخذت من كفه المخضوب وشربت
وتقاضيت الماضي من العمر وطلبت بهيچ روی نه نشيندان
عطش كه مراست بنوشم ارچه سكر عد آب دريارا طوبى لذي كوكب
سعد تكون له عين يرى وجهه في كل باكور سكر المدامة يصحو
عند سحرته سكر الصبابة عند النفخ في الصور

كان شيخ خطب فتية من الابكار وزين الحجلة بالازهار وجلس في
الخلوة معها وعلق نياط النظر ورباط الفكر بها كان لا ينام الليالي
الطوال ويبالغ معها في لطف المقال لعلها تستانس به ولا توحش عنه
ومن جملتها ليلة يقول الحمد لله وله المن اذ ساعد جدا جلالك واستقظت
عين اقبالك حتى وقعت في صحبة شيخ مثلي مجرب في فعاله مهذب في خصاله
جاب البحر والبر وذاق البرد والحر وجرب الخير والشر يعرف حق الصحبة
ويوفي شرط المحبة طلق الوجه طيب الجنان حسن الخلق عذب اللسان
ما دام يمكن لي اريد رضاك امضي اذاي ولا اجيز اذاك ان كان
كالببغاء قوتك سكرا اهديك من نفسي جعلت فداك وما ابتليت بشاب
سيء الخلق عجول معجب الرأي جهول غليظ القلب قسي قبيح الكلام بذي
مجيب كل دعوة ولازم كل ندوة في كل حين يبذل هواه وفي كل

لحظ يختار خلا ويتخذ خلا سواه وفي كل ليلة يختار مكانا وفي كل يوم
يواخي اخوانا لا تتوقع من البلابل ودا اذ كل حين تاتي تغرد وردا
ان الشباب كما تراهم حسان لكنهم قل ما يراعون عهدا بخلاف طائفة
المشايخ فانهم يعيشون بالادب والعقل لا بالصبا والجهل اخترتك ليكن
خيرا منك عرفانا فان في صحبة الاقران حرمانا قال قلت لها كثيرا من تلك
المقالات حتى ظننت ان فؤادها وقع في قيدي وصار صيدي فبينما كذا
اذ تنفست الصعداء من القلب الممتلي بالداء وقالت كل ما قلت ليست له في ميزان
عقلي زنة مقالة واحدة سمعتها وقتا عن قابلتي تقول في جنب الفتية نصل
خير من ان يجالسها كهل اذا ضجيعك قامت غير راضية فرب بازلة
تعلو على الجدر من لا حراك له الا بعون عصا اني تصير عصاه محور الاكر

سئل واحد من الاملاك ذا عيلة من النساك كيف تمضى له شرائف
الاوقات قال الليالى بالمناجات واما الاسحار ففى طلب الحاجات
والايام فى قيد المؤن والاخراجات فتفطن الملك لاشارته وام
بادرار وجه كفايته يا مبتلى بالاهل والعيال لا تطمعن فى فراغ
البال هم البنين والكسا والقوت يمنع عن سيرك فى اللاهوت
كم قد عزمت جملة النهار اخلو مع الله الى الاسحار
لما بدأت الليل بالصلوة ما يا كلن ابنى فى الغداة

حكى ان قاضى همدان كان يهوى غلاما ناعلا بحيث اشرب قلبه خمر الغرام
واحمر نعل فؤاده فى ذات الضرام كان برهة من الزمان يسعى فى طلبه
ويتلهف ويرعاه ويتلطف ويقول فى وصف حاله وكشف خياله
عاينت من قده كالبان معتدلا فصاد قلبى والقاه على القدم
وهذه العين فى اسر القلوب سعت فغض طرف الهوى واسلم من الندم
لا يمكن صبر فى ابدا عن ذكراك كالحية دقت فيها ليس حراك
سمعته صادف القاضى فى عبوره وقرع سمعه بعض من تلك الحالات
وانضجر زايدا على الوصف فاخذ بالشتم بلا التحمل والخشونة من غير تأمل
ومال الى الهجر والحجر ولم يدع شيئا من الهتك وما قصر فالتفت
القاضى الى صاحبه من جلة العلماء وقال تفكروا فى المطلب الغامض

حلاوة فى الحاجب الحامض يا ذا الملاحة ماذا ان العبوس افق
واحلل من الحاجب القوسى عقدته ان المليح محال ان يخلص من
غرامة الحسن بالتنزه ويرعهدته يقول العرب ضرب الحبيب زبيب
على فمى مناك ضربة الوكز لابد الى اكل لقمة الخبز
وانما يشم من فاحته رائحة السماحة ان الملوك يظهرون البطش بابائهم
ويضمرون الصلح فى جنانهم عنب البداوة فيه طعم حموضة اصبر
قليلا كى يراجع حلوا قال ذا وعاد الى مهاد القضا نفر من اكابر
العدول الملازمين له لثموا التراب واستاذنوا للخطاب وقالوا
لا البحث فى كل الامور مباح بل ان تخطئة الكرام جناح
ولكن لاجل سوابق النعم المولوية الملازمة لاحوال الموالى لو يروا المصلحة
ولم يعلموا يكون نوعا من الخيانة الصواب فى ان لا تدور مع ذاك

الغلام حول الطمع وتطوى بساط الولع لان منصب القضاء مقام منيع
نخاف ان يلوث بلوم تشنيع الحريف هذا الذى رأيته والحديث هو
الذى سمعته من غاص فى الوقاحة ماذا الضيره لو غاص ماء وجه كريم
الخصائل لو عشت فى المكارم خمسين حجة لا تأمن الخنى بقليل
الرذائل فاستحسن القاضى نصيحة اصحابه الموافقين واثنى على
حسن آرائهم وقال نظر الاعزة فى مصلحة حالى هو عين الصواب و
المسئلة ليس لها جواب ولكن النصح يوصلنى سبيل سداد لو
فارق الزنجى لون سواد قال ذا وبعث الوسائل يفحص حاله كما قيل
من امتلأ له القسطاس فله القوة والباس من ملأت كفه عسجدا
ظل الورى خروا له سجدا وبالجملة ليلة تيسرت له الخلوة وطلع
عليها الشحنة الليلة والقاضى طول الليلة فى السكر ومحبوبه فى الحجر

بجرم

كان لاينام تنعما ويقول ترنما   ابدل الديك زمان الصباح

ما ترك العاشق رشف الملاح   عقيصة كالمحجن الآبنوس

على ثدى كالكرة العاج لاح   باتيك جفن الدهر مغضية

فلا تردى العمر بالنوم صاح   ما لازفى الطبل بباب الوزير

ولا من الجامع داعى الفلاح   رفع الشفاه بلبنى الديك عن

فم كعين الديك لاستباح   كان القاضى فى تلك الحالة اذ ورد

احد من اصحابه وقال ما ذالك القرار قم وبادر بالفرار لان الحساد اخذوا

فيك دقايل قالوا حقا لعلنا ما دام ضرام الخطب يسير نطفئه بماء

التدبير حذرا من ان يشتعل غدا ولا يذر من العالمين احدا فنظر له القاضى

متبسما وقال للاسد المنشب الاظافر فى الصيد سواء ان عوى

الكلب ام لا   الاسد ان شب اظفاره   فى الصيد لا يعنيه نبح الكلاب

فواجه المحبوب واترك عداك   لعض كل ظهر كف العتاب

وفى تلك الليلة اخبروا الملك ايضا بانه حدث فى ملكه منكر كذا قال

الملك انى اظنه واحدا من فضلاء العصر وافراد الدهر يمكن ان معاندين

خاضوا فى حقه ذالك القول لا يرد ولا يسع قبولى الا ان يشاهد كما قالوا

من بادر السيف بطشا غير منتظر   لعض ظهر بنان النادم الحسر

سمعت ان الملك باكر القاضى مع نفر من خواصه رأى الشمع قائما

والشاهد جالسا والخمر مهراقة والزجاجة مكسورة والقاضى فى نوم السكر

غافلا عن ملك الوجود ايقظه رفقا وقال له قم فان الشمس قد طلعت

فانتقل القاضى ودرى انه ما الحال قال من اى جانب قال الملك من

المشرق قال الملك الحمد لله على انفتاح باب التوبة بحكم هذا الحديث لا

يغلق باب التوبة على العباد حتى تطلع الشمس من مغربها استغفر الله و

التوب اليه اشان قد اكجانى الذنب شؤمها جد مشوم وعقل فيه نقصان

فان اخذت فعدل منك فيّ وان عفوت عني فطني فيك غفران

احسان

قال الملك التوبة حين ما اطلعت على العقوبة لا تنفع قال الله تعالى فلم

يك ينفعهم ايمانهم لما رأوا بأسنا مع المنكر الذي ظهر منك لا يمكنك

سبيل الخلاص لا تنفع السارق المسكين توبته اذ لم يصل حبله الملقى

الى الحصن قل للطويل تنح القطف مقتدرا ان القصير نأى قصرا

عن الغصن قال ذا و موكلوا العقوبة تشبثوا فيه قال بقي لي مقال

في محضر السلطان قال الملك ماذا الذي تقول قال نبشركم

التجافي عن مجالستي لا ارفع الكف عن اذيال حسناكا ان استحل مخلصي

من حوبة صدرت عني فها انا راج جود دمياكا قال الملك اتيت

بلطيفة بديعة ونكتة غريبة ولكنه محال العقل وخلاف الشرع ان نجيك

الفضل والبلاغة من قبضتي ارى ان القيك عن اعلى ابنية السور

الى الاسفل ليعتبر بك الناظرون قال ايها الملك ربيت في نعم

تلك الحضرة وذالك الذنب ما ارتكبته وحدي الق الغير كي اعتبر منه

فضحك الملك من هذا الكلام وعفى عن جرمه وقال لموكلي عقوبته

انتم جميعا حاملوا الاوزار لم تنكرون معائب الاغيار

كان لي صاحب سافرت معه سنين واكلته واثبت على حق الله نعام واتبته

فبالمآل مال الى املالي لاجل قليل من المال فانهار الحب على شفا جرف

العدم ومع ذا علاقة القلوب لم تتصرم اذ سمعته في يوم تنشد بايتين

من ابيات القوم حبيبي اذ تبسم بالمليح يزيد الملح في جرح الجريح

فلو وقعت ذوابه يكفي لكم كريمة بيدي طريح وشهد جميع من

ذوی المودات علی محاسن سیراتهم لا علی لطف هذه الکلمات
و بالغ منهم ذاک الصاحب فی الفحیمه و تاسف لفوت الصحبة القدیمة
و اعترف علی نفسه بالجرم و الجریمة فعلمت منه صدق النیات
و توسلت الی صلحه بهذه الابیات الم یک بیننا عهد التصافی
فبدلت التصافی بالتجافی علقت من الزمان بابا الفؤادا
ولم اعلم نزوعات لانصراف فان تهوی هوانا بعد فارجع
تکن فینا الذ من سلاف

ماتت لرجل حلیلة مطلوبة جمیلة و بقیت لاجل الصداق
امها العفریتة فی الرواق فانضجر الرجل عن جوارها ولم یجد
بدا من جوارها فعاده جمع من الاخلاء اقامة لسنة العزاء
و قال منهم خل صدیق کیف انت و ذی الالف الشفیق فقال

حجب العرس الفانیة الیسر من لقی الام الدانیه
نهب الورد و اشیاک قطینه ذهب الکنز و الافاعی مکینة
فعیدنی علی الاسنة خیر من ملاقاتی العدی بالضغینه
لا جرم صرم الف خل هواه لعد و مباین کی تبینه

فی سنة کان السلطان محمد ملک الخوارزم صالح مع جنود الختا لاجل مصلحة
اتیت جامع الکاشغر فرأیت غلاما فی غایة الحسن و الاعتدال و نهایة
الجمال کما قیل فی امثاله معلمک المتیم ما هذا کا سوی سبل التغنز
و الدلال کان فنونه ظلم و ضیم و زیغ عن طریق الاعتدال و بین
یدیه مقدمة نحو الزمخشری و کان یکرر قول ضرب زید عمروا و کان
عمرو متعدیا قلت بالعجب وقع الصلح بین ملک الخوارزم و جنود الختا

والخصومة بين زيد وعمرو بجالها فتبسم ضاحكاً وسئل عن مولدی
قلت ارض شیراز قال ما عندک من مقالات السعدی قلت بیت
نحوی یصول مغاضباً علی کر زید فی مقابلة لعمرو علی جر ذیل لیس
یرفع رأسه وهل یستقیم الرفع من عامل الجر فاطرق ساعة وقال
الغالب من اشعاره فی ذاک البلد بالفارسیة مشهور ان کنت تروی
من جملته یکون اقرب الی الفهم کلم الناس علی قدر عقولهم قلت
طبع تورا تا هوس نحو شد صورت عقل از دل ما محو شد
ای دل عشاق بدام تو صید ما بتو مشغول و تو با عمرو و زید
غداة الیوم وانا فی تصمیم عزم السفر اذ اتی عدو اتلطف وتأسف سائلا لم
فی تلک المدة ما قلت اننی فلان کی اشد نطاقی علی الخدمة قلت وجودک
افنانی وامحی هویتی قال ما یمنعک لو استرحت ایاما فی ذاک البلد کی

نستفید عن خدمتک قلت لا اقدر فشدا رأیت شخصاً جلیلا قام فی
جبل وکان یرضی به خوفاً علی الدین سئلته لم لا یأوی الی بلد
لیستریح من الاحزان والشین فقال ثم حسان الوجه معجبة وربما
زلت الافیال فی الطین قلت ذاک وقبل کل واحد منا وجه صاحبه
ورأسه وتودعنا لا خیر فی قبلة المحبوب قط اذا جد النوی یا لها من
محنة کبری کانما ودع التفاح منیته فاصفر من جهة واحمر من اخری
رأیت شخصاً جلیلا قام فی جبل وکان یرضی به خوفاً من الزلل
سألته لم لا یأوی الی بلد لیستریح من الاحزان والکسل
فقال ثم حسان الوجه معجبة وربما زلت الافیال فی الوحل

هو الله تعالی

در شماره ۲۲ صحیفه شریفه اختر صورت استفتائی
خدمت منشی گرامی اختر بعد از ادای تحیت و سلام زحمت افزا میشود
از جناب میرزا یوسف خان مشار الیه وزاره در باب تغییر رسم الخط قدیم دیده شد جوابی هم که ظاهرا از ارباب
دانش داشت از یکی از علمای عظام مشهد مقدس طوس که الله امثالهم نقل فرموده در ضمن سؤال بسیاری از ترقیات اهالی اروپ
در علوم و صنایع تعداد نموده و همه را بواسطه سهولت تعلیم و تعلم خطوط آنها دانسته بعد خواهشمندم این جواب را نیز
در صحائف اختر درج فرمایند مقدماتی را که ایشان ذکر فرموده‌اند همه درست است ولی ربطی بعالم این نتیجه ندارد
زیرا که صنایع از قبیل ساعت سازی و نساجی و شمع ریزی و شیشه گری و غیره و غیره که درین زمان مایه احتیاج
ما بمردم اروپ شده است چه دخلی برسم الخط و املاء دارد مگر ایرانیان قدیم که یکوقت جمیع علوم و صنایع
خط مخترع داشتند سخن از زمانهای بسیار دور و آثار حکمای فرس نمیگوئیم همین از منه اخیره
البته خود جناب مشار الیه هم دیده‌اند قالیهای ابریشمی و زربفتهای کار اصفهان و یزد که در
در آستانه مقدسه رضویه فرش و پرده است هنوز چشم در دیدن آنها خیره میشود معلوم نیست بکوجب آن
بتوانند بعضی یادآورند وقتی جناب حسنعلی خان وزیر فواید پس از مراجعت از سفارت فرانسه در طهران
که در پاریس بعضی از وزرای بزرگ دولت فرانسه مرا بیکی از خزائن خودشان تماشا بردند
در کارهای قدیم ایران بمن نمودند که آنرا برای نمونه نگاه داشته بودند و در ریشه رالیه سکفت

در ایران کمال ترقی و رواج داشت هیچ این کتب بهای چاپ حالا در میان نبود با آنکه مردم غیر از این خطوط
خط دیگر داشتند و نیز از شما انصاف میطلبم آیا مردم نسبت بهرات خودشان آن اوقات بهتر ترقی میکردند
یا حالا چرا درین زمان یکنفر مثل ابو علی سینا در طبیعی یا ابو معشر بلخی در نجوم یا نصیر الدین طوسی در هندسه
و غیاث الدین جمشید کاشی در حساب و فارابی در موسیقی و محمد زکریای رازی در طب و دیگری و دیگری
آثارش از آفتاب مشهورتر است پیدا نمیشود با اینکه استعداد فطری مردم روز بروز در افزایش است
انصافاً در تشویق و ترغیب عموم ملت بکمالات و فضائل خودداری میکنند جهت چه چیز است که نمی‌توانند
را بمقام پیشینیان خودشان برسانند من عرض میکنم جهت آن است که محصلین و متعلمین ملت با چندین
دواعی مختلفه متحیر و مبهوت مانده‌اند بعضی آنها را بزبان و خط فرانسه و برخی بانگلیسی و روسی و پاره بعلم
دعوت میکنند بیچارگان ملت اسلام وفقهم الله تعالی بضبط تکالیف شرعیه و علم فقه و احادیث و اخبار تکلیف مینمایند
متعلمین با استعدادها گاهی بحفظ دین و مذهب خیال این یکی را میکنند و گاهی بهوای دنیا و تحصیل معاش هوس آن
و بدین واسطه شوق عموم مردم کم کم از هر جهت نقصان پذیرفته غالباً عطلت و بیکاری بواسطه همان استراحت
ترجیح داده‌اند ولی مخترع این رسم الخط جدید برای یکجهت کردن خیالات متعلمین اسلام خوب فکری کرده
این اسلام و کتب اسلام هم که در میان مردم است بواسطه تشبیع این خط در عرض چند سالی غیر مقروء
آن وقت مردم همه آسوده و یکخیال و فارغ از تکلیف دنبال علوم مستحدثه اروپ بروند و الا بدیهی است
قدیمه در میان مردم است در رتبه اسلامیت بالمره بیرون نخواهد شد و مادامی که در رتبه اسلامیت
یهود و نصاری در میان آنها رواج دارد سبحان الله ازین راهنمائی بسوی ترقیات اعاذنا الله

قدیم ایران بی‌کار افتاده که سال بسال کمتر بآنها رجوع میکنند و از موریانه و موش نمیتوان آنها را حفظ کرد
هزارها طلاب فارغ التحصیل در مدارس اسلامیه و اشخاص زبان‌دان و با اطلاع جبراً تربیت شده در
اطراف ممالک مهمل و معطل مانده‌اند که تحصیل سی ساله و چهل ساله آنها مانند متاع بی‌مشتری کاسد مانده تا چه رسید
بآنکه بخواهیم راه چهل ساله را در چهار سال برویم و برای تسهیل علوم و تکثیر متعلمین بخیال رسم الخط جدید بستیز
بیفتیم آن هم محض واهمه و تسویلات نفسانی و وسوسهٔ شیطانی بعبارة اخری ذخیرهٔ هزار و سیصد سالهٔ خود را از
قرآنها و ادعیه بخطوط شریفهٔ ائمهٔ معصومین سلام الله علیهم اجمعین و کتب نفیسه بخطوط سلاطین و وزرای اسلام
و پیشوایان دین و استادان خط که در هر عصری بوده و از خودشان نمونه و آثاری گذاشته‌اند که دلیل دیانت و ملیت
قدرت و اعتبار ما منحصر بهمانهاست یکمرتبه مبدل بخط سر و ته بریده شبیه بخط ارامنه و یهود که مخترع آن
میرزا ملکم معروف است بنمائیم چه خوب بود جناب مستشار الوزاره یک نمونه از آن خط با ادارهٔ محترمهٔ اختر میفرستادند
دور تا دوران سؤال و جواب چاپ میکردید تا به تا بر همه آفاق معلوم شود تفاوت ره از کجاست تا بکجا و این خط
مخترع خودش مکذب آنهمه تعریفات و توصیفات خواهد بود میتوان یقین حاصل کرد که این خط را جناب مستطاب
ثقة الاسلام حاجی میرزا نصرالله مجتهد خراسان سلمه الله تعالی نموده‌اند حالا باید باین روزنامه سؤال و جواب خراسان
در آن منطبع شده بنظر شریف ایشان برسانید تا ببینیم آیا امضا میفرمایند یا خیر العیاذ بالله چه
و ضررها که از این خیال بیهوده میخواهند باسلام و اسلامیان وارد بیاورند از مخترع خط باید پرسید
که ملل اسلامیه بعد از آنکه فرضاً با تو همراهی کردند و از همه عیوب صرف نظر شد آیا باید چند کرور
کتابهای قیمتی را به آب بشویند و چند کرور صرف تجدید کتب بنمایند تا باین خط نوشته شود آیا این همه
میرزاها و مستوفیها و اهل علم و اهل قلم که در ایران و عربستان و هندوستان و ترکستان و غیره

و غیره هستند بالمره متروک و مهمل بمانند یا از سر نو بچه شوند بروند بمکتب درس خط بخوانند آیا
اینهمه بقاع خیریه و وقفنامه‌جات و قباله‌جات و اسناد شرعیه و عرفیه که در دست مردم است یکمرتبه عاطل
و باطل خواهد شد اموال و املاک مردم هر کس هر کس خواهد گردید یا کالات[?] حالیه باقی میماند اگر باقی بماند
بعد از یکقرن اسناد و قباله‌جات آنها را از کجا باید پیدا کرد و که خواهد توانست بخواند و از چه روی
سندیت و حجیت آنها معلوم خواهد شد علوم غریبهٔ غیر متناهیه را که بوی آنها هنوز بمشام حکمای فرنگستان
نرسیده و اکنون پنج آنها در کتابخانهای قدیم ایران است باید یکمرتبه محض تقلید فرنگیها از ذرات حیات
و تمام افراد ملت را مثل اطفالی که امروز بدنیا آمده باشند قرار دهیم آخر این خط مخترع کدام مشکل ما را
آسان خواهد کرد نوشته بودند اگر کتب ما باین خط نوشته شود حجم و حجم آنها کمتر خواهد شد و الفاظ
بدون احتیاج باعراب صحیح و بی غلط خوانده میشود و متعلمین کار یکسال را در دو ماه میتوانند بکنند سبحان الله
نمیدانم این اشخاص تربیت شده چه طور اقدام باینگونه اکاذیب فاحشه و مجعولات فاسده مینمایند و نوشته
خودشان را در اطراف عالم منتشر میسازند آیا کلمات را بحروف مقطعه نوشتن حجم کتاب را زیاد میکند
یا کم احتیاج باعراب را بیشتر مینماید یا کمتر آیا در مده و تشدید و جزم و اعلال و ادغام و غیره و غیره
که با اتصال حروف خیلی سهل و آسان دانسته میشود در صورت انفصال اسباب تردید و اشتباه نخواهد شد آیا
این حروف مقطعه زحمت کاتب را سه برابر و مصرف کاغذ را سه برابر خواهد نمود یا خیر خاصه بادیکه اگر ما بین
کلمات فاصلهٔ زیادی نگذارند حروف هر کلمه با کلمهٔ دیگر مخلوط و ممزوج خواهد گردید پس این خط تازه که از
همه جهت مایهٔ اشکال و اغلاق است چگونه طرف نسبت با سایر خطوط تواند بود بلکه این حروف مقطعه که درس
اطفال سه ساله و چهار سالهٔ ماست چگونه میتوان رسم الخط علیحده نامید و اگر مقصود ترک ترکیب حروف است
[illegible] اورا اختیار کنند

اما اینکه نوشته بودند از این تغییرات بسیار در خطوط سابقه واقع شده است خط از کوفی بنسخ
و ثلث و تعلیق و رقاع و غیره و غیره آمده است اینهم شبهه کاری است زیرا که در آنها همه مبانی
خط و اتصال و انفصالش بحال خود است اگر اندک تغییری در خطوط شکسته و تحریر بهم رسیده باشد
همان از باب مسامحه است و بدیهی است که شکسته و امثال او ابداً در استنساخ کتب که مقصود بقا و دوام
آنهاست متداول نیست و آنگهی شما خودتان مینویسید که آن تغییر در بدو ظهور اسلام بود
ظاهر است که در بدو ظهور اسلام اینهمه کتب و کتابخانها در ممالک اسلامیه فراهم نیامده بود تنها مجلدات
قرآن کریم انحصار داشت آنهم خیلی کم نه مثل حالا که در هر شهری از شهرهای اسلام صد کتابخانهٔ
معتبر متداول است با وجود این چه مکافاتها بمحمد بن مقله که اول متصرف در خط کوفی است رسید
خوب بود جناب مستشار الوزاره قدری در تواریخ اسلامی غور میفرمودند و میدانستند که ناقل خط حسن بن مقله
نیست بلکه محمد بن علی بن حسین بن مقله است که بدبخت‌ترین وزرای خلفای بنی العباس است با دست بریده
چه قدرها در حبس خلیفه الراضی بالله ماند و محمد بن رائق بعد از چندی زبان او را برید و با چه تلخی
از این دار فانی رفت و چه قدر اشعار در این مضمون‌ها ساخته بعت دینی لهم بدنیای حتی حرمونی
دنیا هم بعد دینی و نیز آنکه نوشته‌اند ائمه و علمای سلف تصرف ابن مقله را جایز دانسته‌اند خطاست
زیرا که زمان ابن مقله بعد از سیصد هجرت است که حضور هیچیک از ائمهٔ اسلام را درک ننموده
علمای اعلام هم قدرت منع چنان وزیر جابری را نداشتند در تواریخ است که محمد بن شنبوذ
مقری را بواسطهٔ حبس و ضرب هلاک کرد و نفرین او مستجاب آمد و بآن سوء عاقبت شد خلاصه
هر کس یک سر مو حمیت اسلامی داشته باشد راضی باین تصرف بوجه نخواهد شد از

ان شاء الله
خط شریفهٔ اسلامیه مبدل بتغییر رسم الخط شود در انجمن سال ۱۲۸۰ قبول نکرده و امضا نفرموده‌اند حالا هم
باین پلتیک و ظاهرسازیها امر برایشان مشتبه نخواهد شد والذین یلوون السنتهم بالکتاب
لتحسبوه من الکتاب و ما هو من الکتاب من که نگارندهٔ این جوابم بطور اطمینان عرض میکنم که احدی
از علمای ایران بعد از اطلاع بر حقیقت امر این سلیقهٔ غیر مستقیم را نمی‌پسندند از زیرکان و غیرت
مندان اسلام سؤال مینمایم که آیا چه شده است که راه ترقیات از همه طرف بر ملل اسلامیه مسدود شده باشد
و تنها همان تغییر رسم الخط مانده باشد مگر شریعت مقدس نبوی صلی الله علیه و آله و سلم برای نظم معاش و معاد
مردم کافی نیست که باید تقلید ارامنه و یهود را کرد آنهائی که از پیشینیان ما متابعت این شرع شریف
نیکبختی دنیا و آخرت و ترقی دولت و ملت یافتند چه ضرر دیدند و ماها در این عصر از تقلید فرنگیان چه
منفعت میبریم تا شود بجز اگر ما بآحاد و افراد سواره و سرباز لشکر اسلام یک رسالهٔ مختصری از قواعد جهاد و دفاع
که در شرع انور رسیده است بدهیم که همان را شب و روز سرمشق خود قرار دهند تا کم کم ذهنی آنها شود که ثواب
قتل فی سبیل الله چیست و عقاب فرار از زحف کدام و بتدریج ملکه کنند که حیات ابدی در شهادت است
و هلاک سرمدی در فرار که زندهٔ ابد است آن کسی که کشتهٔ اوست بهتر جان فشانی خواهند نمود یا کتابچه
نظامنامهٔ روس و انگلیس را سرمشق آنها قرار دهیم که معلم و متعلم هر دو میدانند که باید عقیدهٔ
قلبیهٔ آنها غیر از این تکالیف باشد بلکه متعلم میداند که اگر دست معلم با رطوبت بجامهٔ او رسید باید
بدو تطهیر کند این یک را برای نمونه ذکر کردم اندکی با تو بگفتم غم دل الی آخره عجب است که
روزنامه‌نگاران ما هم همه جا ترویج اسلام و اسلامیان را فریضهٔ ذمت خود میشمارند و از این
نکات غافلند کاش نصایح علماء را زمین و برخی بمفاخر بهمان مجوسی را درج صحایف خود

ترویج علم و ادب و منافع عامه و قواعد سیاسیه یک حدیث نبوی یا فرمایش مرتضوی را
درج کنند و بشرح و بسط آن پردازند از همه تازه‌تر و بمقصود نزدیکتر خواهد بود مثلاً
همین یک حدیث مختصر را ملاحظه فرمائید کُن لدنیاک کانک تعیش فیها ابداً وکن لآخرتک کانک
تموت غداً بدیهی است که هر یک از بنی نوع انسان که بقدر استطاعت و استعداد خود
مراقب مضمون این دو کلمه نماید میتوان گفت فائدهٔ از فوائد دنیوی و اخروی را در حوزهٔ کتابی از این
خویش فاقد نخواهد شد بلکه میتوان گفت که شرح همین موجز را عمرها و قرنها باید بر
قبیل اخبار صحیحه در کتب معتبرهٔ ملل اسلامیه که میخواهند همه را بدست آویز رسم الخط جدید
منوخ و مضمحل کنند آنقدر است که از حوصلهٔ تعداد بیرون خواهد بود حالا دیگر چه جای آن
بلکه جهال و بیخردان را بکدام پرده خیالات فاسده ملکم در منع کنند کی تبعیت ... شکایت
قد وضع القبیح لذی عینین عجب‌تر آن است که اخبارنویسان اروپ ما را قبائل وحشی و ملل
بی تربیت اسم گذاشته و در نهایت خودشان را مرتبهٔ مدنیت و انسانیت نام مینهند و بدین
وسیله هرچه بخواهند بر ما بار میکنند و ما هم میشنویم و بسمع رضا اصغا مینمائیم و هیچکدام
از منشیان با فطانت جراید اسلامیه این طعن و ضرب بارد را جلوگیری نمیکنند و بمقام جواب
والزام خصم ملل و دول اسلامی از روی دلیل و برهان برنمی‌آیند العظمة لله چه خوب ... نظام
آمد چند سال قبل از این بنده بمطب یکی از حکمای بزرگ فرنگستان که در خاک ... ما
متوقف بود و خود را در چندین علم معتبر میدانست و از چند دولت بزرگ نشانها
داشت برای استعلاج رفته بودم از شیشه‌های پنجرهٔ اطاق که زرد و سرخ بود ... دیدم که شعاع الیه

با دست و دستمال روی فرش را می‌تکاند مثل آنکه چیزی را از روی فرش میخواهد پاک کند مرا آخر حیرتی گرد
آخر پرسیدم صاحب مقصود از این دستمال کشیدن چیست اشاره بآن الوان مختلفه نمود معلوم شد که
بیچاره الوان شعاع منعکس را اشتباه بدودهای جراحی و کثافات کرده است که مبادا از دوداها آنها ریخته
و پاشیده باشد خیلی عبرت کردم و افسوس خوردم بحالت کسانی که از ماها در علوم طبیعی و ریاضی ترقی کرده‌ای
دیگر نه اشخاص ذوالفقار نفیانیه از اینها همه گذشتیم آمدیم بر سر دنیاداری و اسباب ظاهری
برای اصلاح معاش اگر فی الواقع کسی خیرخواه ایران و ایرانیان باشد و طالب ترقی و تکمیل ملل و دول
اسلامیه گردد باید روز بروز شوق آنها را بامتعهٔ داخلی و صنایع ناقصهٔ خودشان زیاد کند
تا سالی متجاوز از بیست کرور پول نقد مردم ایران بعوض بمصرف امتعهٔ فرنگستان نرود و ملت
و دولت بد پا و بیمکنت نشوند بی‌شبهه شال‌بافهای مشهد و کرمان و نخ جهای یزد و کاشان و چاقو
سازهای شیراز و کاغذگرهای اصفهان و نقره‌سازهای رشت و قالی‌بافهای بیرجند و کردستان و شیشه‌گرهای
قم و چینی‌پزهای خراسان همیشه در نزد صنایع آنها رواج بازار و مشتری حاضر داشته حقوقشان بیزحمت و شوق
و محرکی در صدد تکمیل مصنوعات خود خواهند برآمد اگر مخترع خط جدید راست میگوید این مطلب را در
روزنامجات تشییع و تشهیر کند و خاطرنشان مردم نماید که قدکهای فرنگی بر قدک یزدی و اصفهانی و تو شهری
هیچ زیادتی ندارد بجز شبهه نجاست و همچنین مخمل فرنگی بر مخمل مشهدی و کاشی و قلمکار اصفهانی
و اصفهانی و غیره و غیره مگر پانزده سال قبل از این شمعهای موم و پیه مردم ایران را روشنائی نمیداد
که حالا جناب ... الوزاره منور مانند ایرانیان و مسلمانان محتاجند که در شب با چراغ ... مبادا از
کارخانهٔ فرنگ قرآن بخوانند یا آنکه صد سال قبل از این ظروف برای استعمال و منسوجات برای ... نماز شنیده یا ...

از بدو اسلام تا چند سال قبل جنائز مسلمانان را بچه کفن پاک میرفت که حالا مرده‌های ما باز
برای کفن محتاج بفرنگیها باشند همهٔ اینها را اهل اسلام همه وقت عوض داشته و دارند
نهایت آن است که همین گونه مردم محض تقلید و جمودشان خیالات اهالی را از حرف
و صنایع خود منصرف کرده بامتعه و اجناس زرق‌وبرق خارجه مائل و شوقمند نمودند رفته رفته
صنایع آنها بواسطهٔ خریدار رونق گرفت و ترقی کرد و بضایع اینها بواسطهٔ کساد از ... شد
و تنزل نمود باز هم کهن جامهٔ خویش پیراستن به از جامهٔ عاریت خواستن واقعاً مثل ما
در این عصر با مردم اروپا و دول فرنگستان مثل کسی است که عبا و قبا از دیگری عاریه کرد تا تجمل خود را
بواسطهٔ همان لباس بهمان شخص در هنگام مفاخرت ظاهر سازد ما هم بواسطهٔ تقلید فرنگیها میخواهیم
وقع و عظم خودمان را در چشم آنها زیاد کنیم هیهات این ره که تو میروی بترکستان است
الحاصل اگرچه آن حرف لاطائل قابل دانستن جواب نبود ولی چون حکم فی‌طلب این بنده علی
الظاهر خاطر دقیقه‌شناس دختر و دختریان است از تحقیق جواب و ادامه فصل الخطاب
مضایقه و دریغ ننمود تا رای صواب نمای شما چه پسندد همیشه این ذخر و فوران
بار فی یوم الجمعه تاسع شهر رجب المرجب سنه ۱۲۹۷

عبدالله عشق آبادی خراسانی

خوشتر جایی که از جامه خانه حواس در خورد زیب زبان آید حمد و سپاس سزاوار حضرت
قادری که درک اوهام و القیاس و حد وجود حلیه دانش ممکنات حیث و ذات
طرح بساط و ایه تشریف شریف انی جاعل فی الارض خلیفه بیاراست و درخت
آن هر آیه الفضل لباس و چاکران مخلص و بندگان مخلص این درگاه آسمان
پناه را خلعت همایون ثیابا من سندس خضر و استبرق متکئین فیها علی الارائک
برکتف جان انداخت و ذالک جزاء المحسنین لا ریب فی ... فی حلقه
لا یمسها ... فاخر و جواهر زواهر صلوات زاکیات و ...
... تحیات ذاکیات ... راق ... کالغصن ...
تا مجلس حضور و محضر پرنور ... که هر یک ...
درخشان برج ... و هر ... درج ... کالشمس ...
واصحاب ... مخصوص ... و حمد و ... آیت تطهیر ...
... برج ... درد ... ازل ...

الملوک لم یزل ... و تشریف ولایت و جهانبانی بسط
خاک ... افلاک را در ... نیند و بحکم تو تی الملک من تشاء ...
و اخلاف ... را ... بر ... و الحکم صبیا ...
... لطف محض و ... خیر ...
... شکر نعمت التی انعمت بها ...
... پرتو این شمع ... گردید ...
... ذهب و لولو ... فیها حریر مخصوص ...
... تفصیل محفوظ ... اشاره و عظم سلطانه
... هر یک ... غنچه ... گلها ...
که در آن ... این درگاه ... بعید ...
... نیند ... تقرب جویند ...
... الطاف ... نظر ...
... دربار ... مقرب الخاقان
حاجی میرزا محمد باقرخان علاء الملک که محمد ممالیک این درگاه

ورده ... ارکان ... در نظر ... آستان عرش
بنیان ما دام الله تعالی ... مقام ...
... مراتب ... شریفه
لهذا جناب ... اجل اکرم افخم صاحب العتبه العلیه ...
... خان ... کردیم ... را ... که
... المحترقه ... فیهما ... الکریم
... التقوی ذالک خیر ... معانی ...
من نصره الله ... محروس ... خبار ...
انوار ... افلاک است
... الطرار الدول ... بمصداق ...
... الشرف ... و ...
... الله ... داده ...
خورشید ... افلاک ...
... برج ...

لولو ...

ابها ... العلم ... الفضل ... والادب ...
والصدر الکبیر ذی الصیت الشهیر و الحسب الکثیر ...
... اعزاز اعزه ... قوم ... اشتد ... دایع ...
... عمره ... و الحرد ... له ...
من شرق الافق ... لا زالت منصوره ... مسعوده ...
... بالکار المعالی ...
... بعید ... بعید ...
... اللهم ... اشرق ...
... فضل ...
... العلم ... المعالی ... الموم العالی ...
... المعالی ... فی البرج العالی ... الفضل ...

المحرر ...

وكل مجد له مصعد إليه وذخيرة اللوامع في التراب وما يهتدي بمجرد عنه فإن
فالزرازير وش بحوارها فحظها إربها والصعدازه والرجوانها ممكنة فيها
وما من المكارم فوق محبيها فكل نوبة من كل خيرات مولها حتى تعود
إلى مالها الحصر ليشد إن مورقة الأفنان تعطر أنه نسيمها الأردان فكلما
أخلافها الريحان والمنبس الإلى البستان والعبد فيه حمامة تغرد بها
فيه المدح وطوقها الإحسان فلعبد الملوك والفقير الصعلوك
يقبل الأرض إجلالا لمالكه ويقوي باستلام بابه بعض مناسكه ومعه الصناعة
من حاجته في بها الكليل فيعيد النطق إن لم يجب هذه المال والجليل
يجر إلى السحاب بمائه ويهدي بمجلسه الكريم ما جاء من نعمائه فهو كناقل التمر إلى هجر
وجالب الثمر إلى الشجر وحمل النار بشرر والمهدي إلى الشمس ضوء القمر لأن
الوزير إليك إليه بقاء وعطاء مناء عنده من الفضل حاز صين وذلك
كذب ومن شف الآذان بسطين ضارب بالقداح المتقى وجامع
شارد العلوم ولولاه لكان تام الفضائل تقلي ومخيل المعارف
غنده باليمين سرت في سرب قطعن ظبيين وكلهم اليوم لوربكم أمين

وانهم

وما منهم من أحد عنه حاجز بل يعتد من كرم من حزم وإلك الباب من هي
هذه الحجاب وعليه من إلاه تاب وفي جيده سحاب التقى البهي عليه
وله قدر في قلبه منزلة يبكي عليه سيفه وسنانه ولواءه وطرازه ولونه
فأعش رواده ونجح وخيف سيله ورده قانته حلية حتى جاب الحبال
وجاش لا خوان وتقلب الزمان كما تقلب الأحوال إلى أن عرف تعلان
فلا تعاله ذو خان إن زينته في يومه فخر بحر ونه وباع عنده يومه
وذلك حين رشي به للإمام بحلي وعلى تعلق منها فقر نهى وجرم الرأ
في العروق ياثقل حتى كربت لتزل الأمر بالأحلى وتحذ العقال من العقل
ومر في خلال ذلك يخصف ويتبدل دينه بدنياه بقي أنها المعروف ووفاء
كان في أمم حاره أنسى تكررها من أول تعطا صلاة في طرق كرى ولبس يعد
بأذل من غرز بالتراب وما دري أقاء من التراب وكم اسد وهو كلك
أو ظنه الحلك الذي كان فيه وأدرده مولوك وإن بمهات تكتم في الظلام
كسراب بقيعة يحسبها الظمآن ماء أو السحاب تقلص في الظل ضياء وقصار
قصاري ذلك إن جاز إلى حرز مستمار وفني كما فان المغرور بالمزور

فعادر لعلى ستار فعلى فعلى وأفقي في سلاحيه وما لاملاك تحكم لا تظلم
ما حس العيش لولا فسحة الأمل فيا له لغرقي الخصم الإله وما حمله على إثبات الجحيد
كل العداوة قوم جي لذراتها الأعداوة من عادي في الحسد أولئك مسم شرابه
والحسد من البحيرة مع إلى ما صنعت له لأدا ولم اصغر له في الأذى
علمه الرواية وثقته الرواية فذاب وضحكته بان على الأمس إلا في ابرد
وتقرا خدر من أمر وخوارج حسر وخور هدل كره إخره صنه العلي اللغة
فيما تعقب الصديق وكان خبر الأمر بالمصره وما قدر وقع العبد في الرد بيده
ويرق قسره بعبده من قبل وجب وهم ضعف وب عادب ص
قنوط ولا يس وجاه في تناس أليس شكر ولا شكوا إلا إليه ولا عشر له
جاز زاد من الأسد والمالك لرفع الكبار وكشف الضراء بعد ما تعاقب
ومعاناة تقضي بالهام فضلس إلا مولاي الوزير وإنه هو اللطيف الخبير
فمن يعبد سواه أم من يجيب المضطر إذا دعاه فإذا الكريم تحت لؤمه
لم ينعش إلا بعون كريم عن عن الحظ العظيم فإنما رحي الجسم لم يدع
كل كريم فأجعله من إنه صالحة ويذر رحمة يأتي بالأمر من فصحه
نفيه

ويروي الحديث عن نفسه إلى ما زاده ليس رشي الحدس وولد الحلف كراكب
زاده فلا قمر للأمس عليه إنه ثقب أزند مقتدح العرد والزند حه لعه الفضل بالدنيا
وجا العلم كاشف دخن المحيا ويعرف جلالها بالفضل لدي الاستبصار كما يعرف
الدرهم من الدينار بل كما شاء بر الشمس في رابعة النهار فإن شاء الجحود والجحود
فهلا إن النفس لا تضيع إلى أوشاه فمن علمه القدم أشره ومخبره أوضح من خبره
فإن في أسر ومن الذنب عذر فيشكر وقد قيل كيف قدر ثم قيل كيف قدر
وقد قيل فيما غبر وما تعرف اللؤلؤ من أزهار وعند الامتحان يكرم الرجل أو يهان
فإن من سيدنا الوزير لكن العبد الأسير فات بها أحب مثل حرير وإني
لما أزدلت إلى من خبر فقير بسيدنا إذ دام الله قفه وبتمل إلى مرأة طريقه
في عهده التزلزل الأقل ولا أمراً إلا رفع للأدنى للأرتق بأنفه لأمر القضاء
وجاريه على رأيه الأشياء وقالته على أهل العلم الأبيه وقالته من حس الكلام إليه عادة
اللهم أتفانا بهذه المنية وبلغنا بهذه البغية بحق محمد سيد البشر والشفيع المشفع في المحشر

أشعار أبي الحسن رشاء في الكتب محبو الطبع الفاء وفي صنف رود هذه رسة تحرر

و در ملک تقریر و تحریر درج شریف و درج لطیف معمور از لآلی که کالای شریف را این بحور

بر آن کاسد و کالای منقحه اندیشان الله اکبر طبع و قلم سامی عنان است و دلان

ولان که بر غلطان بلبل می خرد با لاله قمریه سبحان جهان است فصحای قیطال

و هذیان را از روی رنگ نه درک با اعزاز و علم و طلب خرید آنکه در قعره

الفرام البصره که به نظر حیرت تحریر و تمام ادراج و صدور صید آید جانانه حیرت آید

سمع و لبصر باشد اگرچه مثل شعار ذکر الله در معارف دیده جمیع البصره فارغ الافهام

گشوده اند الفرام البصره و گردن نظر در اشباح و صور خبر جاذب جمیت حالات

زیرا که زخمهای نظر البصر می آید و بکند بیان فرخ است و در همین معنی فرخوی ساخته ام

گروه بی بصران فارغ از خسم نکنند نه دیده بازکنند نه دهن زلف بر نه حلاوت

دیده و دل کان فسق و لشه گان زودام زلف گوبان بهیچ ره رهند

دبیر حوری است و لما تعالی الله دهر و بود الذی تعالت کاهی فلس الدهر

و لی علم الله همه نعامی چشم شما از هر اثر البصیرت و طاقم و دیدن شعار دانش [illegible]

خرافه جاب قبر آمد ما شو آسید جی دیف نه اندر غیب شرانور الهی نهان

نهان غسم محمود مجلس الاول و لله اکبر کلام مهر است آن کار قلب پیچیده و دهر تو

واتخذنا کردم من چشم در دو دیوار بصور بشر

الغره لله تعالی و له الحمد قدیم المجد عزیز الجند لا یحیط سلطانه ولا اشرک

فی ملکه احد و بیت له صاحبة ولا ولد عظم سلطانه و جل برهانه و علا مکانه

و تعالی شانه بذره سنته جدیره و بر ملک قدیم و تجدد النیر و علام

ملکه برهان قدیم و تلک الایام بذو لها من الناس ذلک تقدیر العزیز العلیم

فتعالی الله الملک الحق لا اله الا هو رب العرش الکریم نحمده علی ما انعم

و لبسنا حلل الوجود من العدم بفضله الاعم و کرمه الاتم سبحانه سبحانه ملک

الوری فاق الامم لا زلت من شکری فی حلق لا لسنها لاجب فاخر و فضله

و نسلم علی آبائنا الاقدمین و اجدادنا الاکرمین لا سیما علی الولدیة

و کنس فلج الهدایه صلوة کریم اهلک فضل خاتمه سلاله فضل المرن

فاض سجایه و تخص منهم اصحاب الکا و مخصوص الاجتباء و الاصطفا

لا سیما ناصر دینه و بیت عرینه و الله یوید نصره ما انتشر روض [illegible]

فهذه آیات ناطق علیکم بالحق من عند الله علی دین ترس شمس العرش

و انس النفوس الی الملک العادل و السلطان الباذل قاصم الاعادی قاسم الایادی

الذی رفعه الله مکانا علیا و آتاه الحکم و فصل صبیا الملک الاعظم مالک

رقاب الامم سلطان السلاطین و خاقان الخواقین حامی حمی المسلمین سیف الله

المسلول علی الملحدین حصن ترس المطیعین زین المجاهدین المجتهدین المؤید

بتایید الملک الحق انیس ظهیر الدوله و الدنیا و الدین خلد الله تعالی ملکه و دولته

و ادام ذکره آیت الطغیان و الظلم لا زالت ساحات الارض بمکانه معموره و اوراق

الممالک بسحائب کرمه مغموره و ریاض الدوله بسحائب احسانه ممطوره و رایات

اقباله برباح الظفر منشوره و ساحه محصنه منوره لقیناها علیک کتابا الکریم المشتمل

علی القصص العظیم سلام قولا من رب الرحیم نتحقق علی رأیک القویم و ذهنک

السلیم ان سلوک فی هذا الکتاب اکثره الاتیه طریق قویم و منهجک فی ولایته

هو انتصار تب منه صراط مستقیم فاذا تبت الله بقلب سلیم انما علیک بالتحیات و التعظیم

و القصا علیک قال شیخ حمیم و حفظک بالموعظه و الحکیم و البسناک

حله من جنه نعیم کالکوکب الدری فی الحدی البهیم علیها من آثار المحبه حله

و فیها من الملک الاکرم بمیمون من سندس و استبرق متقابلین فضلا

من ربک ذلک هو الفوز العظیم فهنیئا لک ذو المعروف و قابله بالحسن

و الکرم و تبسم بها یوم النیروز علی اسم الله الرحیم فاما ضمن لک مطلق الله العظیم

و نعمه الجسیم فی مستقبل سلک اثنایین و التسلیم و الله علی ما نقول وکیل

و به زعیم ولکن شاکرا له فانه شاکر علیم و اتبع فیما آتاک الله الدار

الآخره فانه نعیم مقیم لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک و ما تاخر

و یتم نعمته علیک و یهدیک الی صراط مستقیم لا زلت مسددا بالنهج القویم

بحق محمد صلی الله علیه و آله العظیم الجسیم الکریم

ما جاب عن ذکری عهد الشباب اذ مررت فی الطریق علی وجه کالبدر

فی البرق فی صیف حره تغلی للاقواه و سموه تحفت الی ذلاه فمستعر

ضعف الارکان و مس العنان عن القرار حتی وقت الی الظل الکرار

تبرق من لطفی عن حر الهجیر و مجیر اثر به من ما ابتلع بحیر

ذو اجتر ق من ظلمات الزمهریر و ضاق الصاحه عن بیان

صباحة معترف بالقصور كما يطلع الصبح من خلال الظلم ويخرج ماء الحيوان

من حنادس الظلم وفي يده قدح اترع بماء ازرق خليطه العسجد ومزاجه العرق

فلم ادر اطيبه بالجلاب ام مزج قطرات من ورد خمرية بالشراب ام

اقتبس من طلع الزرازر رقة وصفاء واستعار من خمرة الغراء بهجة وضياء فارتشفت

من كفه المخضوب وشربت وتقلبت [illegible] في النعيم وطلبت [illegible] قد شيد

ابن [illegible] كه مرتب [illegible] [illegible] [illegible] آب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] في كل باكور [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] النعم في الصدور

[illegible] الكام [illegible] في سنة [illegible] سلطان الحوادم [illegible] [illegible] [illegible]

فرايت فلاحا في غاية الاعتدال ونهاية الجمال كما قيل في الامثال [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فلم ارقبه [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] فقاه بيدك [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] وكان [illegible] [illegible] [illegible] الم يرتع

الخصام بين يدي [illegible] وقد رفع السلام [illegible] [illegible] وملك الاسلام

[illegible]

فقسم [illegible] [illegible] [illegible] قف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فان [illegible]

[illegible] كان اقرب الى [illegible] المقام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] المشار [illegible]

[illegible] في [illegible] وقال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

الشريف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

قال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] القلال

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] قال [illegible] [illegible] الملاح

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] صاحبه

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

الحمد لله الذي [illegible] المكان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

الى [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

سبل الخير [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] محمد صلى الله عليه وآله

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] المرسلين [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] المكرم [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

من سلالة [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

المكارم [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الشريفة

[illegible] اكرام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] والتكريم

والتمجيد والتعظيم [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

المصطفوية [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الشريف

[illegible] [illegible] الشريف الحسن [illegible] الشريف الحسين [illegible] [illegible] [illegible]

ومقام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بالتمجيد والتعظيم [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

سپاس و ستایش و نثار و نیایش نخبه درگاه و پرستش بارگاه ملک الملوک علی الاطلاق

و مالک الملک بالاستحقاق است [illegible] و جلت سلطانه و عظم برهانه [illegible]

[illegible]

ومرور الحسري كب الغري وعطا البري على الاروح ادوام الله علاه وتراله مولا
مسمع الملوك مرزرل ومرسعه روحه كرلدد ووعده وهدا مرطهد ومرحا محمردا ومولاه
رما مرلا مهدد اعطاء الملوك مراسم ولله حطر الهرسه ودروح حاسده لعاد اله
على رداسه وحسه وعلى مرقاه والمزعه مرالاهدا المرهور والى ذلك المعاهركر بالعهد ووا
وما حال على مرا ما الحمل والمامول مع كرم الصدر الاسعد حال الحول والطف
دلم على ذوداء الالحصال مرلول الكلام مرب را الحرجا ورحمه والركام ممطر
لرى رحمه والملوك هم حصره لرى لداء مماوح ماكه وحكامره على مرحمه كما هم حوره
محا حالى ادداك الاله ولم مكارمه ومرشاله طول عمره وحوامره مساعداوره
وعلى كل حال واطلاع وكامل له مع دعائه لله ولرلوله مرى وحره ولد عمره
ماكال له مع المكارم وصلاح الصدر الاعظم والمرادلاسعد ادام له السوده
وطال عمره السرمر هم على صاد دها كالمرد اللامع والكوس الساطع هدم مرادعهد
وسلك عدل لا حد الى مراسم والى الملوك مراه ومرلها حسم الامع الى الولاد
احرى كل احد مراه ماارادها ومرشها يعى الى ما شها ومرحا الاكاسه حوعلى
حو الوم وطمرحس مرلدى اله مرلم ولمرادوم لرم كمرد الرامه والله اصلح ام
والعمار

واعدب ... معلوم ماحاوله الصدر الاعظم وارادوه موسكول سلك العدل الصلاح
والسداه الملوك محصور صراط محصوله وسلك موصوله على ما عطاه مولانا والمراحمه
مولانا واحره سه اس ولمرب ولكن ابى مولانا ومقصرلد عمره على دعاه
ومرسوم الولد اعلى الله محله ما عدى سطعهم الى ما لهم ولا ما لهم الى ما لهم دوامهم
وامال لولا وحطهم اله موصل الرجاء ومحصل العطاء لما اراد لى الدعاله رجوا
احواله واعطاء كل سا في مرسومه ودعوى لماله وسكل مع مرحمه ومكارمه
سالك شواله وسوالى اصلاح امره وصرفا على جلاد مرد وسكل الصدر الاعظم
عماله ولدى الملوك ما مرد مرواله ولا ما ارى كلامه وحاله والله العالم على الاسرار
والمطلع على الاحوال والاطوار والملوك مرلواله ومرتى مولانا كحصول اماله
الله الله لدعه مراسم ذكره ورده مرسما كرراسم عاده ولرام الصدر الاسعد
ردوساله الحصول ودرالوكى ما لدا الملوك احمله ادام الله علاه والروح له
ما لعله وعاه الى سالك مراه ومرما صدر الصدر الاعظم حول المرعد ورد المولد
وموال الله كل لمر ما مرده وكل ماللك محوكه وكل رلوع مرمعه لكل رلوم وه
دسا له الله وكط مولا الاحوال لدى حول ذلك الاحوال على الملوك مراسم داره

حسبه لدوام الله علاه دهما لرراسم عاده ما احد بالكلام وما رام لا دام للمرام واوله
الملك بلا عدله واجرى الامر الى ما اعطاه محرم واصلح عكوم ودوح حرسلله عداه
حسم لدى الاعوازه وسكل سلك السراو ولقاء مراسم الولد الى الاولاد والملوك ملكه
وداره على ذدها رحما وحما اتبه الصدر الاسعد لكرم فصل او صاله حكمه كب ما مراد المر فتى
وحمه على حوال الاعوال الكلى واعطاء مراسم وداره واطرح كلام لامه وكاسد وله صحه
الى محصوله وعاده ادرك محوكه مرحمه ومحمه بحاله مكارمه ووعيه حوله وطوله ومحسرو جوده وداوله
دوالمه بعيد ومعصده وحادسه وسدده ومرحاص لما ارداه والى الى احمرالمراد اللهم
حصه قاله وسلمه وسلم اله تكاسلم العلى حالا على سطح السماء ما الكا امر الصدر الاعظم
سامى حكمه الطالع والمطلاع الحمى صحته وسلامه واحفظ مراده ومرامه واحرسه على حال
ودومه على سلك مرك ومرسام كولى المراح لدى مراحه ومراحه وحال حال السرور
على اصاله ورداه مرصمم مكحمل اربى بحسم لحق الى الحق باهى الله والاحر الى الله
ومراسم حدوده الى الحلال والاكرام على رده ولدوح لله واولاده الاخيار الكرام حملى السلام
اطلع جلال ومسح ركام ومسح الحلال وطارحام

بسم الله الرحمن الرحيم

قال عبد الرحمن بن علي اليزدادي لما كثر نظري فيما انتقاه قدامة بن جعفر في ذكر البلاغة وأورده
في فصول استخرجها من أشعار ورسائل الكتاب وكلام البلغاء وأبان عنه من محاسن معان وألفاظ فصيحة
وجدت فيها وفي غيرها من النظم غرائب عجيبة وذكر أنها من التجنيس والتجزئة فإنه وجدت في رسائل الأمير
شمس المعالي قابوس بن وشمگير كثيرا مما ذكره وأشار إليه مع جمع تلك الأنواع بفصيح وأوجز
من تلك الألفاظ وأحسن من تلك المعاني مع زيادات في غرائب النظم وبدائع المعاني من خطرات
قدامة أن يتبع مثلها قدرة فصيح [illegible] بها وهو في البراعة [illegible] أن تبلغ العلماء
تحت عطاء في حفظ الأيام ولم تتسع [illegible] عليها [illegible] بين النقص
على كلام غيره فيقف المرء في الفصاحة على حقائق البلاغة وخصائص البراعة وجواهر الكلام ووجوه العقد
المنقحة والفقر المستحسنة إذ ليس غرض كتاب هو نصر الأسجاع والإتيان بالألفاظ اللغوية
ومن التعبير من أقوال الركيك والجزل المتين بها ونظم وحسنه وضرب ووضع الألفاظ
في مواضعها المعاني [illegible] منهم لذلك فيما يحكون كلام ومعرفة هذا الكلام وتقليده
وتنبيه عليه وإنما قول [illegible] إن أعلام السجع كلام فرائد بليغة عربية والفصاحة والفضائل
والبراعة والوجازة والبراعة والملاحة والعذوبة واعتدال الأقسام واستواء الأوزان وتناسق النظم

وبراعة المعاني وغرابة الأسجاع مع سهولة الألفاظ وامتزاج الحروف المتضادة والمتجانسة
وليس وراء هذا نهاية يرجى فوقها لأن لسان العرب قرائنه مقتضبة الفقر فلا ثانية لها ولهذا
سميت الكتاب كمال البلاغة لبلوغه منتهى النهاية في الكلام فمن أكثر وليفكر إنما يسمو الكمال
ونبأت على دعواه بالبرهان ورتبتها واحدة فواحدة ووقفت على ما وقع فيها من لطائف الأنواع
التي ذكرها قدامة وما هو من جنس [illegible] نوع التجنيس [illegible] من هذه الألفاظ
وتلك الألفاظ ومن هذه المعاني وتلك المعاني وتفردها بالبدائع التي لا نظائر لها وقرنت
كتب الأجوبة العالية من أبي الفضل بن العميد وابنه وغيرهما إلا الأجوبة التي من الصاحب
ابن عباد فإني كتبتها أخيرا بالرسائل [illegible] في هذه الصناعة وكونه
عند جميع الكتاب الأفاضل سلما ودرجة في البلاغة والبراعة فوق درجة كل من تقدمه
من بلغاء الكتاب والثانية أن محاسن [illegible] بكلام غيره وذكرت
في مفتتح كل رسالة عدد قرائن الأسجاع التي فيها لا زدت ولا نقصت فإن هذا الكلام
[illegible] كلام الناس ودرجته [illegible]
النبي صلى الله عليه وآله وسلم أن من البيان لسحرا فهذا ذلك البيان [illegible]
والله [illegible] ملح الكلام

إلى تمام الطائي [illegible] ولأن ترتيب العبارة على بدائع هذه الرسائل
عجيب به الإعجاز فأقول إن [illegible] ليس هذا من كلام البشر ولا من معرفة البشرية والإدراك
الطبائعي بل من إفاضة القوة العلوية ومن شك في ذلك فليتتبع رسائل المتقدمين والمتأخرين
وخطب الفصحاء المشهورين لينظر له الحق [illegible] بها عارف [illegible]
[illegible] سائر الكلام [illegible]
رسائل أربع [illegible] في علم الأدب [illegible] في ذكر النبي صلى الله عليه وآله وصحابته
ختمت بها الكتاب [illegible] معترف بالحق
في صعب الأمور استعمال الكلام [illegible] في شرح المعاني [illegible] الفصاحة والعذوبة
التي هي معجزة الكتاب [illegible] رحمه الله [illegible] الكتاب [illegible]
[illegible] كلامه [illegible] بيانه [illegible]
إن الآتي بمثلها [illegible]
[illegible]
بنجوم السماء [illegible] ثم

[illegible] الأرتياب [illegible]
في وجه الرجاء [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

وتعلقت ثم تغير من شاده ولكنه يعلم ان بسم الشطر الجواب تعنى والمدى فيه والكلات قصيرا ومر

فتستقصى ما ادنى عن مرتبة الظنون والتى الى حالة السكون وانيان ما زبرته الكرام لو ذكر

ونزهوته اشرف الوانشر

فلا طال الله تعالى اشيخ فلان وقد علمت شانه النجاح ودبت فيه نشوه الارتياح فرح

سر الميسر من فيه يتصبح انقضاء العسر ابتغيه فانا من فى وصف ما للاد من حر افعاله

وزد على كل حميد بحكاله وما تكلمه من احنا والماهر تحبسه من حنا والمحامد حتى وان لا ادر

اللقاح وتقع بها على المفتاح فلا مرأى النجيب ذارم المصيب على ان كل

الرقعة كانت رصد الامكان الفرصة لتعلق بعلائق الرخصة وذلك الا وام كم

نحمو حمرة الغاية وتسكن منحة عن ورا الولاية فلما تصعدت النغبة سمحة لغيان ها المكرمه

بانجاز الوعد وسير الجلال معا لما شكره الساق مهره فاقول نفسى بعونها ما كرار

والتهيا وقوفا بقرب الادراه لدنه تدارك خطبا صارف الى تدارك الملك وهم من قدمه الملك

وارض صعبا سابه خلقه وانهض صعبي تليد فلقه وحل عقدا تولا الدهر شده وشق صخرا

اصلد ازمان نقره اكل من الكلام فى الدهور نظام فانسانا لسيكه الحمد وحلاه

لدركه المجد فهو استعلى بمالاه على نجوم السماء وابس المفاخر حاس اثناه والكال

للدمراح

والكمال لا يبلغ فعلى يحى سماحة ونشر شاهد هذه شاع بنفعى فى جمع البشر من صغار

عزه على جبهى الشمس والقمر والكمال لمن يحسده وقربانه هو فعل ذلك فى بنى الكبار

وكتب لو لو حلي على ساحى النهار لا زال غنائه موقوفا على تحليه بالمسامع وبعيه

مصروفا الى ما يحيى عليه الاصابع

لم يزل الاستاذ وسنة لادعا وفى سبيل التضافى تصرفا برى السعى فى مصالح من اكرم سابعه

ورعاية العهد من اهم ماربه وبذل التحلية اللطه وتحويله خير ستبدل وتحسين من القول

وكل جميل يحلفه يرى اللذان انفاذ اوفى ترقع الاعتقاد لو استتقذ فى الشكر مبالغ

الاجتهاد ولا يقضى حق الكرم وما تحمى من الغنا وتصاعم تقصى ما ماه نسمه الا انجا وتكن الامور بعيه

ومقاصح اغلاقها بيد التيسير اذا ما ت ها ثت بحا نب النجاح وهاتت عتاب فيسر

لا وقوعها سببى وكلى عنا يصرف اليه تليى ويهزالامر والكاث قوملات به المدره

وطاقت عليه العبدة ومتكفف متقيم على صار من كرم والكرم لو افضى لم يحلف ولو انهض

تفضيله لم يقف والامام يرو لولم الله غره بفرصة فيه نترصدا ولا كار ما ماواده تعقدا كان

الرجا وتنور فى حكام والولاه وكثر فى ظلام ولابد فلوران تتقع ولموران ترضع

والله ولى التيسير ونعم المولى ونعم النصير

الدهر سرك محمود بقصده نركى الى وبه يحب العجاب شانه ركيث العهد وتبدى بيض نبوه

فصلاته التجيبه الاختمه بشر ولا عهد فى الرعاية جهدا الا نقض فى الكل عهد ايس على حال متعهد

ولا بر فى شى تقضيه ان صحب حدا ناشه وان فى تبيينه خلها شه ومن تلونه يعمى مرابره

بالوفر الاهمى بصيرة ومن بعى منازعانه اتعى من الغول لهداية ومن يرى ان يكرى وهو مجراه

هذه من تشبه الارزاه والرسا دار غرور ومزاج وتقلب فى لحاج والهها تقصر فى حس ورده صدرا

وصارفى خيرا ابحر ولا خلاف تنى غايه كل متحرك السكون ونهاية كل متكون ان لا يكن

وان اخرا احيا فناه والمحرج على الامكان غرق ولو الكان ذلك لرلك فانها لك فضل الا

والاستاذ احلم بما يانى به هاله للانام من ان كثر حليه ذكر الكلام فمعنى بان يعرف بذهنه سلامه نفسه

ولا يطيل الاسى على من رحل عن معرفه كفى الناس على سلامه من هذا رحيل وانما هو بالجلى وتهيل

جلى الله به المصابة اخره وذلك ان امن اجماع ساحته عاقره وصان عن سماع المكاره سمعه

وعن الهجوم على الاعره وبعه

عرض على طال الله بقاء الاستاذ من عقود سحره ومحوو شره فصل تضمن النرجر ردته ولحو

الحوا حل ردانه وتغيد البسم بانا وتبعيد النشب بشبانا وتهدى الى القلوب روح الوصال

وتهيب على النفوس هبوب الشمال وكلت عن فرقا فصل الكلام وميزت حسن ابتسام البشام

لما وقت

لما وقت تصغيري ببشره ولا تاحن تعيش حوره فانى قرعت دوبت وجرمن شرى

وابت سنه تحمت على بالمعجزات متذمم الى القلم والمروه ولازم لما اقتبه حجاب التحير

ولازم على غلبه بما و استقصى وحوت ان اغنيه من كتاب كارم طلامه كل كاتب

وصون عن ذلك انه ذاك سمعه ولا احادل مصعدا لا استطيعه فمن على ارجاء بحر الهياج

ونظرالى لالاه بدره والواح خسين ما يكر فيه ما له وتيسر طبعه عن رسالة لانه يبال

قصر عن سيه الى البلاغه ولم يات مثله فرسان نيرانغه وكتابه فاقدرت اراتها

لكنتو را لبهاء وبحت ذى العقار على

وصل الامير موسى بكلمة تقبيله [illegible] من [illegible]

بالفاظ هي عقد السحر [illegible] البرد في تعريب التهنية [illegible] التكرمة [illegible]

[illegible] جلس [illegible] واشهد [illegible] شرف اخلاقه [illegible]

ام [illegible] في شرايف [illegible] لا احصى [illegible] لا استطيع [illegible]

[illegible] واما [illegible] اوصاف التي [illegible] واثر [illegible] اكرم [illegible]

[illegible] لا [illegible] الله [illegible] وارد [illegible]

ثم الصاحب ما [illegible] الدهر من [illegible]

[illegible] والكلام العلم الذي لا [illegible] والعلو [illegible] ومن [illegible]

[illegible] منقود [illegible] القافية [illegible]

[illegible] بمصابه [illegible] الاجر [illegible] الدهر

وصرف [illegible] وطرف [illegible] طرفه [illegible] الله [illegible]

[illegible] الامير ادام الله تاييده [illegible] الصبح [illegible]

[illegible] المكارم الزهر [illegible] الوارد [illegible]

[illegible] الدهر [illegible]

[illegible]

وشت السماء والارض [illegible] الغر [illegible]

فادام الله ايام الامير [illegible] الانوار [illegible]

[illegible] الارجاء [illegible] الطرف [illegible] الافراد في الزمان

[illegible] ثواره [illegible] العلب [illegible]

من ذلك الخطاب الحول [illegible] الصدر [illegible] من الخطب [illegible] الفصل والحكم

[illegible] الحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد واله اجمعين والسلام

[illegible] الله [illegible] مقام [illegible] طول [illegible]

[illegible] فول [illegible] وكان [illegible] الى [illegible]

من [illegible] الدهر [illegible] وكان [illegible] الى الانعم من ذلك [illegible] القول

[illegible] المطلوب [illegible] الطرفه [illegible] الله

الصاحب [illegible] في صحة [illegible] الاستعلام [illegible]

لا [illegible] والجميل [illegible]

من [illegible] القول

[illegible] الامير [illegible] الدهر [illegible]

وبين [illegible] الطف [illegible] اللهم [illegible] الهدى

[illegible] رسالة [illegible]

[illegible] الصاحب [illegible]

[illegible] الاصلاح [illegible]

[illegible] الامير [illegible] الشرف [illegible] الكرم

[illegible] الامير [illegible]

[illegible] الاحكام [illegible]

[illegible] الامر [illegible]

[illegible] الصاحب [illegible]

[illegible] الاصلاح [illegible]

[illegible] الاصلاح [illegible]

[illegible]

[illegible] الامير [illegible] الاصلاح

[illegible] الشرف [illegible]

[illegible] المرام [illegible] شرف [illegible] المرام [illegible]

[illegible]

[illegible] الايمان

[illegible] وصل كتاب الصاحب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الدهر [illegible]

[illegible] التقصير [illegible] الكمال [illegible]

[illegible] السحاب [illegible] العقاب [illegible]

[illegible] الارض [illegible] البدر [illegible]

[illegible]

[illegible] الايمان [illegible]

[illegible]

[illegible]

من سحاب الفضل فتستماه المناقب حسنات المناقب ذخرا لزادك الجليل يعني في حفظ الجليل

اعانه الله على شغله ويسر له تحرير ورده

ابن شيخ يعتني بالامر حتى انه مجتنب من حب الشكر مجتنب من حب الفخر والثناء بجعاب

المسرة وبما بانه اسناد وقوع الخلاف فيه فانه لا عرضه علامه ولا قسره عرس الله به

قرع مقام فسلان الجلالة وتكاد ذخره على الحكم

ودرايتك من غير سبب يعرف من صار في باب الانصرف فينصرف والاطار دونه

الروس وقع حيه النفس التحس الضاحب بما له وان رغب عن ذكر شرف شاد ونيله

اذ رضي ان يعني في ذكره ولا شر يعيه وريث ونار ه ولا يستمر بليه فيقوم ذلك الدهر

في تراخيه ذاخر وقوع الفضل فيه وحان الرقعة بشرح لم يرا معنى وذكر في شانه حسنة اخرى

ومن دوام الله عزه يتفضل بارجاء سمعه ويتيد له باسمه واختصاص بالولاية تعجيل الله

ما جرى به رسم العادة والسلام

احمد فسلان لا مبرك مختصا وان فضله كف من غزيه فيض من فيض الابيه تحبب تراقيه

حواد والكمال مرا وسرته صفوا وكان كرا او صدرا عن صدر من بيوت كرام مطلع المجد فيه

ومن ادبه كان للنسبة تتبعه وفي قضاء العدل مرجعه على انه لدوام الله تكرمه

اداه

ادام شرف جناب سلم من عتب خادمه ليس السلام جاريه

فانا الرسالة الشريفة في الاحتداد فقد شرفني باستماعها واشرف من انفس حالها عنها

ولولا ان فوقه تستقبل بالشكر بحمده في فضل الرتعة ان لا حملة على سبيل الاعراق

حتى كادوا حرا لاستحقاق ذخره او بتصحيح الفرض بتفسير طه بان ان قصور بي في ذلك

المجرة قدرها لم العدل ان يستحرحس الجنسي من شكر الفضلها وقد احدث على الرقعة من قوده

ابتشاك لولا لاولى بذلك امرا وانها شاء الله

الدهر محاه الزمان ومراة العجائب بالعجائب تالله هذه الدين ودري عن ذكر الدين والدنيا

معيره الكمالات ومسند الشمس بالشتات ما في كل دوم تعجيل الاز حاج والاشار

في معارض العلاج وكن الاشان لا بيجمه ساخ الجلاء ولا سيره ذوان علماء وذلك

من يوم عمره اتم الاحداد ودفعها الى الاوقف من الخطاء فهو في سرورسكره وفي حمارحمه

كانه فروحه قفا له بقاء ويحفظ والشامخ السماء فحال ان فيه رفيض للذي يسد دولة حري

لذلك ام في ولا المقام هذا الشيخ اهم بمراقم الاقتدار وقوارع الليل والنهار فرانقيه

عن فيه ادبه ل حاشيته من بلدان زيده تصيرا او يخبره بالسيره خير الكمال

كمن الهدى الى اللاقص مردا والسماء سماء مكن التسلية لم مستعمي ثبات بين الانس

ممشي حلي الدهر بمصانيه خاتمه لصروف الدهر والايام صارمه

الدنيا شجرة تمرتها الترائب تقطفه تنضمها الكائب والنهار رحاها والكاس

واخر بار وداه من التراب والايام والليالي مطيات البلاد واوجهات المنايا تجردها تبع

الحمام وتردد بالتردد الايام والدهر واذوى بسبي لمراده لاحيا ولم ولاد وكان قاصم الاصلاب

وقاسم الاسلاب جمع اجزا الاخرة ولا ربط وتراك اكله او قتله ثمنه ان يحل من بحور الفناء

الى مرهوب الفناء ويبدل ثراه بحره يعصمه الوفاء والناس في جلام غفلة وظلام جهالة

نظيرون ان لهم في الدنيا سكون وحليهم عنها جماس سكون ولا يدرون انهم رحلون

وعلى منكب الليل والنهار سائرون وان ذلك اعمارهم تمضي والفاس تنقضي

ومن عرف هذه الاحوال سهره الشيخ ليس الدهر على اخلاقه ولم يخرج من مرتقه ولا

علم ان المصائب حتف لربه والم من النوائب وكتفي من مخاطبه معزيه بالسند الى البصير

ويستعين لفضل حمله عن الله كبير

الدهر مرموم لكل انسان ولو في الكمال ان شانه تغيير الاعمار وتبديل الاقبال بالادبار

ان حرك للمخبر حاركه حلي الشر فراكه ونقتم النهار بالليل وبدل الرحمة بالبلى والدنيا

مختلفة الكبير ومحبة القريب بالبعيد مترس الولى ومقص الراجي لكي ما دام على ذي

اداه

ولا يدري احد ما لك يتهالك والمرء محبس في حبس استدراكه لو ومن غافل عن سباحه يويه

عن حلاوة غده والاسلم وقعص من عمر يوم اذا انفرع من الصباح ليل ومن سنه شهر

كلما عاد وتبهى وان لكل ان يسير واتا على للذهب بما على الاديم باثنا

ولولا ان في التعزية تكلفا تعب وفي التذكير بها تحظى لكان الشيخ مع معرفته بتصاريف

الامور والاعمار المعدودة كالايام الشهور جديرا بعطفه من اعلام العلوم وذهاب المعهود

شكري لطالب الله تعالى الدهر حكاية ونعمة صرفه ولا مه ليكون من لا ينبغي

ابدا وذمه من لا يرضى احدا لمالك بامر الدهر بعجب بما بات وينهب ويعيد ويبدي

شيمة اصطفاء اللئام والتحامل على الكرام وهمته رفع اهالي الوضيع ووضع العالي

الرفيع ان اساء اصر على اساءته وان احسن ندم على ساعته سيرته الكشف لبشر

وهو امر الدهر بانه بحس النحس ثم يرهم بو الحش بعيدا عنهم في

الى الهلاك ببلغه حوا ثحه ووكاكب الافلاك ثم بدل اضياءه بالظلماء ويبرله الى الارض

من السماء وظاهر يعجب ناظره وباطنه غرت لظاهره كالسمع الكثوي وثميته

بالجو اذا اذى في حسبه قرافه ولو الى عار كحسبه قراغار قمين بالدهر

الا كثر طائر بمقدار ... فأبصر اكثر حيات من ... ونسيم حصائه ...
بر ومعرفة لطبائعه وانواع ... خفية ... [illegible]
... صورة صنعه ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... في معك في قرن من ...
بحال المحر ... [illegible]
والسرو ... [illegible] ... عن حركاتها ... ورياح ... عن ... الحركات
... [illegible] ... ذلك ان ... مع تعلمه ...
... [illegible]
... [illegible]
من الفرح ... ان القمر ... [illegible]
في الهواء ... كشف السحاب عن السماء ... مفتاح الخلق بحبل ... [illegible]
... [illegible] ... ثم الله ... [illegible]

الا ان ... [illegible]
محيطة ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... الذي كان ... [illegible]
... [illegible]
... الذي ... الكرم ... كيف ... [illegible]
... [illegible] ... كيف ... [illegible]
... [illegible]
كيف ... والدوام ... الليالي والايام ... [illegible]
... كيف ... [illegible]
... [illegible]
كيف ... [illegible] ... السماء ... [illegible]

... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
الغمام ... [illegible]
الشيطان ... [illegible]
... الليل ... النهار ... [illegible]
وان ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
الا ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

... [illegible]
... [illegible]
... ان الارض ... [illegible] ... وان السماء ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
ان ... [illegible]

... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

[illegible]

... والحمد لله رب العالمين وصلى

الله على محمد وآله الطاهرين والسلام

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

معانی پنهان زبان در هر نحوه ترا کشف و مضامین که در دقایق ادا شده در ذوق عیان

تحسینات منظور در مجالس ادبا و دانشمندان روزگار چندین بار مطالعه و مذاکره کرده

هر کس شنید گفت که در فن انشا این چنین سخن را چه نام است ای برخصوص عالم نحو

که در جمال صورت آن والهم و در جمال معنی آن متحیر و از لسان السحر الحلال الله کالک

حالا همه از نظر تصدیق و تحسین و لذت و لطف عبارات حسن اشارات صحایف

صدق آیات خشم و کوشش جاهلان را همه جا با تتبع مطالب حقه مستعد و بار کرده

مثل ایام پیش که بهتان تنقیص جبار و عزائم کوشش چه و از جا در رفته

و از منابع فواید تألیف و اتفاق اهل اسلام با هم که صرف نظر کنند در زمان قرائت

و در غفلات آن شهور و سنین حاضره و دروغ در جراید اخبار که این جمله اعتبار

و جهلا شده صحایف را تصحیف کرده و کلم را از مواضع خود تحریف این مسلمین فساد کرده

و طرح خلاف را جهله حالکه فقرر شجره اختلاف و فرح ام کثره الاختلاف است و قرد انار

العصبیة و اشعلوا نار الحمیة با غوائل الانکار و لم یرجعوا الی الاعتبار فنسجوا

لباس الشبهات مثل نسج العنکبوت فاغلطوا ما وقع بما لم یقع و اشاعوا البدع

للجاج برتیتم و عوجاج بر ریتهم فکان ما کان حکایت ذو کره

هر دم در روزگار جهان بر چیده و بساط جاه برچیده و خاموش و شماتت

غلامان ستمکار و آتش جنگ که بر افروختند تنها دل خود را سیاه و بخش ملکها تباه

شرت از روم و اضطراب انس ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم فاشرق

ظهور کرد و تم نور بعید فتح نامه و محو قائمه خطوب و رغبت و کرد و مرحله

ستاره خورشید ماه جهان را دل رسیده ما را انس در سنین عرض در زوال زحمت

و ذوب صدق و تلاش حقیقت و انهدام اساط دروغ و بنیان ارجمند و همه

اسباب صفا و مروت چیده صحایف آخر تو بتحمیل جهانیان و نصر مسلم و تعمیر کعبه حرم کرد

والله علیم الخبراء کی را که انیق و تبور بر سرش ستاره درخشان شکوه فرش در دنیا

توجه اخبار نامه اسلام است جای تحفه نامه ایشان و این روز صحیفه مرغوبه

دیدار سبک و اسلوب که تو همه ارباب بصیرت و قلوب محبوب و مطلوب

رسید مضامین آن تمتع آیات نهایت ما به مسرت و حظ و فوق تکرار ولک الحمد

فی ذلک فوق مکان مکانها کی صحابه تعد تعیین نفس قدر شدم و لکن

بعث قلبی فیه لاجلها الا ان افضل المتقدم فطوبی لمن قرأک وکان

مصعفا من المسلمین و شکر فی رفع الخلاف من الناس ام ... علیهم

مشتاق الکتاب الا لقوا الا لحق ولقد کاشف برواشتاقات بی بصحبة البکری

فی البرین والبعثة العظمی للمسلمین بین التری والقبة الحمامی فی البصر والجسم واغنیهم عن

سبیل المخرج والهم واحد ومنهم واحد وکتابهم واحد فان بر بهم الله ما حصل

فاظهره ام نسیهم عنه فرصه مجددا من فی ما للباب وینطق الصواب لیبقی فی الارض

الارادة المحررية وتجدد فی ترویج الدولة الاحمدية بمحو الاثار البغی والشقاق وتبدیلهم من بعد الشرک

والنفاق وما بحجة تام باشی سلام دیدم و در نظر و آداب با شما قرب فهمیدم بجا

ولقد اجتهم تحیة فحوا اجتناس مهاد او رو با تحیت و تسلیم را در مقام اعزاز و تکریم او لازم دانسته

بایجاد کلمه رحمت فهنا که که بسیله ادعا محترم اجر کبرت با ذو خشنی آن و فروخنده

اثر رسید با مراتب خرافی دستری اللسان فطنه فی الجملة مطلع و با خبر شدند فالحق مستبدعا

وعلیکم السلام فخر الدین افخار با لخیر زمین جاء الکتاب وفیه روح در کمال درجه

حجمی کث البراعة والبلاعة والفصاحة فرد صفت ان زهة طریفه وصحیفه مشرفة نظرت الیها

نظر الصب الکئیب علی وجه الحبیب بارت التبع فکری فی ازهارها والروح البصری فی قرآنها

مشغولا فی معانیها متحیرا فی وجه علوانها تقلب علی کف تحمه و دقیقه من حدیقه الحدیقة

والطیر تلعب من غصن الی غصن من شجره الی شجره تستطعم ثمار بعد ثمرة ومن

الریاض ذات بهجة ترتع فیه القلوب والمهج جنات ذات قوله ذو اشتراک تستلذ منه

الطباع والافکار ولا زال فیهم المطمع بهم وهم افتح سبیل البیان عن صنیع البیان

ام بحر البلاغة عن حسن المکاتبة والتصریح للروایات عن فصیح الکنایات ام تبلیغ الکلمات

وشیع العبارات وما احسن من سلام صب فی زاویه القلب وما علیهم الحکمة

من حماة الاسلام وفاق شمائل القدس کانما تلقیها مع کتابه الکریم الفضل فی عالم الازل

وان الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف وما تناکر منها اختلف وله در

درکاتبه وشیه فلقد تواترت منه روائح القدس وانتشرت به فوائح الانس عجبا

له کیف کشف حجاب الارتیاب عن وجه الاداب وجمع مع اختصار لفظه جمله من الحکم

والاداب وانت والله لا تکون ولکن الاسلام عالما من جمیع الملل والاقوام ونصحی سراجا

ولما استنفی ما نشر فیه الکلام فی جمیع ممالک الاسلام وغیرت فی حقائق اخبار وآثارها

لرقائق الاسرار ما نشر من طیب الفؤاد وما کان ریا وقرما بر المعروف دائم

حیا وینهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی والسلام علی من اتبع الهدی

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران